

I REYES

Tzet xhajnitoy nab'ale

1 Reyes ti' ch'alni tzet-taj xuh yehik'oj hunun heb' ya' rey x'ek'le sreyaloj Israel b'oj Judá lawi skamtoj ya' David. Kab' majan yeyoj Reyes ti' yaja' hune'nhe humal. Ch'ichikoj yinh tzet xuh skamtoj ya' David, xanikankoj ya', ya' Salomón reyal.

Kab' majan yeh tzet tz'ib'nheb'ilayoj yinh 1 Reyes ti': capítulo 1 ch'apni yinh 11; chala tet xuh skamtoj ya' rey David b'oj tzet xuh yehik'oj ya' Salomón reyal. Capítulo 12 ch'apni yinh 22; chala tzet xuh spohnitoy sb'ah Israel yul sq'ab' ya' Roboam, xichenkoj anma Israel shaq'en hej komon dios haka' ich Astoret b'oj ich Baal. B'et ti' xhb'ina ya' Elías profeta yet xanihayoj Komam Yahveh ha' nhab', yet xax stanhtzekaniloj ya' Elías tu' sunil heb' naj sprofeta ich dios Baal.

Ha' versículo xhyeniloj yinh lemb'il tzet chal 1 Reyes ti', ha' 1 Reyes 3:5-14 yet xq'an-ni ya' Salomón stz'ajanil sk'ul tet Komam Dios, yinh tzet chuh yokoj ya' reyal yinh Israel. Ya' Josafat sreyal Judá b'oj ya' Ocozías sreyal Israel, ha' heb' ya' staq'b'al xhb'ina yinh 1 Reyes ti'.

Xtanhe ix Abisag ya' rey David

1 ¹ Yet kaw ichamxakanoj ya' rey David, kaw ayxakanoj sq'inal ya'; waxamkami xhto q'utxlaxkantoj ya' yinh kaw k'ul, matxatik'a xhq'axanb'ikanojkanh ya'. ² Haktu' xuh yalni heb'

naj schejab'lom ya' tet: «Kosaya' hunuj ix q'opoh maxhto winaj ch'ek' yinh, yunhe yilnikoj ix sk'ul tawinh mamin rey, kat hach stanhen ix, yay hilnoj ix hak'atanh, yunhe haq'axanb'ikanh», xhi heb' naj.

³Haktu' xuh sayni heb' naj hune' ix q'opoh kaw k'ulch'an yilot yul sunil Israel, maxhto winaj ch'ek' yinh, Abisag sb'ih ix, ah Sunem ix, xinitoj heb' naj ix tet ya' rey tu'. ⁴Kaw k'ulch'ankanoj ix Abisag tu', ha' ix ch'ilnikankoj sk'ul yinh ya' rey tu'. Yaja' mach xway ya' b'oj ix.

Xoche naj Adonías yaha'koj sb'ah reyal

⁵Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', xikanh sb'ah naj Adonías yuninal ya' David b'oj ya' Haguit, haxkam xochekoj naj reyal, xalni naj: «Xhwaha'koj hinb'ah reyal han», xhi naj. Haktu' xuh saynihayoj naj hej carro yet howal b'oj mak ch'inik'oj hej carro tu' b'oj 50 heb' naj winaj xhtanhen naj kat spohni sb'eh naj. ⁶Yinh naj Absalón tzujantij naj Adonías ti', kaw k'ulch'an yilot naj; maxhtik'a xkuy ya' David naj b'oj maxhtik'a xq'amb'e ya' tet naj, tzet-taj chuh naj. ⁷Xkolwa ya' Joab yunin ya' Sarvia b'oj ya' Abiatar sacerdote yinh naj Adonías tu', yunhe yoktoj naj reyal; ⁸yaja' wal ya' Sadoc sacerdote, ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada, ya' profeta Natán, ya' Simi, ya' Rei b'oj sunil heb' naj soldado xhtanhen ya' David tu', mach xa' sb'ah heb' ya' yinh naj Adonías tu'.

⁹Hune' tz'ayikalil, xpotx' naj Adonías hej no' kaneluh, no' wakax b'oj no' tzeh wakax b'aq'ichnheb'il yinh k'ul, xek'tzen naj hune' niman q'inh. Xawte naj sunil yuxhtaj wa'oj b'oj sunil heb' naj ah Judá schejab'lom ya' David. Hat xek'tze naj

hune' niman q'inh tu' skawilal ch'en niman ch'en Zohelet, aykoj skawilal snuq' ha' ha' yet Rogel.

¹⁰ Yaja' mach xawte naj ya' profeta Natán, ya' Benaía, heb' naj soldado xhtanhen ya' rey b'oj ya' Salomón yuxhtaj. ¹¹ Haktu' xuh stoh ya' profeta Natán yilnoj ya' Betsabé smi' ya' Salomón tu', xalni ya' tet ya':

—¿Hawohtajxa ta xax yakoj sb'ah naj Adonías yunin ya' Haguít reyal? Mach yohtajoj ya' rey David hune' ti'. ¹² Ti'nanh xin, ta chawoche hakolo' haq'inal b'oj sq'inal hawunin Salomón ti', ab'etoj tzet xhwal ti'nanh han. ¹³ As il ya' rey David, kat hawalni tet ya' yinh hakti': ¿Tom mach xata'wekankoj yul hati' wet hayin hin hachejab'lom ti' han Mamin rey, xawalni, ta ho' Salomón juninal ch'okoj reyal hahelb'aloj? ¿Tzet yuh haxa naj Adonías xakoj sb'ah reyal?, kachinahoj. ¹⁴ Yaja' yet ayachtotik'akoj tzoteloj b'oj ya' rey tu', kat wokojpnoj han; walnoj pax tet ya' han, ta syelal lanhan hawalni tu', xhi ya' Natán tu' tet ya' Betsabé.

¹⁵ Haktu' xuh yoktoj ya' Betsabé tu' yul scuarto ya' rey. Kaw ichamxakanoj ya', yuxin ix Abisag sunamita xhtanhen ya'. ¹⁶ Yet x'okapnoj ya' Betsabé tu', x'ay jahnoj ya' yinh sat ya' rey tu'. Xq'amb'en ya' rey David tu' tet ya':

—¿Tzet haweyi?, xhi ya'.

¹⁷ Xta'wi ya' Betsabé tu':

—Mamin rey, xata'wekoj yul hati' wet yinh sb'ih Komam Yahveh haDiosal han, xawalni wet han, ta ho' juninal Salomón ch'okoj reyal hahelb'aloj.

¹⁸ Ti'nanh xin mamin rey, mach hawohtajoj, yaja' xax yakoj sb'ah naj Adonías reyal. ¹⁹ Kaw tx'ihal no' buey b'oj no' tzeh wakax b'aq'ichnheb'il xpotx'

naj b'oj hej no' kaneluh, xawten naj sunil heb' naj hak'ahol wa'oj sk'atanh mamin rey; xawtepax naj ya' Abiatar sacerdote b'oj ya' Joab aykoj swi'aloj heb' naj soldado; yaja' mach xawte naj, ho' Salomón hachejab'lom. ²⁰Ti'nanh xin mamin rey, sunil heb' ya' israelita ch'echman hawalni, mak ch'okoj reyal hahelb'aloj. ²¹Ta mach chawala'kanoj mak ch'okoj reyal hahelb'aloj mamim rey, chinhetik'a hach kamojtoj, kat hin spotx'nojtoj naj Adonías tu' b'oj ho' wunin Salomón ti' han, xhi ya' Betsabé tu'.

²²Tzotelojtotik'a chuh ya' Betsabé tu' b'oj ya' rey, yet x'apni ya' profeta Natán. ²³Haktu' xuh yal-lax tet ya' David tu': «Xul ya' profeta Natán, choche ya' tzoteloj b'oj hach», xhi heb' naj schejab'lom ya' rey tu' tet. Yet x'okapnoj ya' Natán tu' b'ay ay ya' rey, x'ay jahnoj ya' yinh sat ya', x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx', ²⁴xalni ya' tet ya' rey tu':

—Mamin rey, ¿tom xax hawala, ta ha' naj Adonías ch'okojtoj reyal hahelb'aloj yet chach kamoj?

²⁵Lanhan yek'tzen naj hune' niman q'inh. Tx'ihalk'a no' buey b'oj no' tzeh wakax b'aq'ichnheb'il xpotx' naj b'oj hej no' kaneluh. Xawten naj sunil hak'ahol wa'oj sk'atanh mamin rey b'oj heb' naj aykoj swi'aloj yinh heb' naj soldado b'oj ya' Abiatar sacerdote. Lanhan swa' heb' naj b'et tu' ti'nanh, chuk'ni heb' naj tzet chuk'u. Ch'awikanoj heb' naj, chalni heb' naj: “Okojab' smay ya' rey Adonías”, xhi heb' naj. ²⁶Yaja' mach xonh yawte naj wa'oj hayonh ti' han, hayin hin hachejab'lom ti' han, ya' Sadoc sacerdote, ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada b'oj ho' hachejab'lom Salomón.

²⁷Mamin rey, ¿tom hach xawakoj naj Adonías tu'

reyal hahelb'aloj ta tonhe matzet xawal jet hayonh honh hachejab'lom ti' han?, xhi ya' Natán tu'.

Xakoj ya' David ya' Salomón reyal

(1 Cr. 29.21-25)

²⁸ Xta'wi ya' rey David tu', x'alni ya': «Awtewejiktij ya' Betsabé wet han», xhi ya'. Haktu' xuh yoktoj ya' Betsabé tu' sk'atanh ya' David tu' hunekxa, x'ah linhnoj ya' yinh sat ya' rey tu'. ²⁹ Xskayeb'nhen ya' David tu' tzet ta'web'ilxatik'akoj yul sti' ya' yuh, xalni ya':

—Chin ta'wekankoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh xin kolni tet sunil sya'tajil han, ³⁰ ta ho' Salomón juninal ch'okojkanoj reyal hin helb'aloj han, haka' xuh hinta'wenkankoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh sDiosal Israel han, xhi ya' David tu'.

³¹ Haktu' xuh yay jahnoj ya' Betsabé tu' yinh sat ya' rey David, x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx', xalni ya':
—iOkojab' hamay yinh stohb'al q'inal mamin rey!, xhi ya'.

³² Lawitu' xchejni ya' rey David tu' awtelaxojtij ya' sacerdote Sadoc, ya' profeta Natán b'oj ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada.

Yet x'apni heb' ya' yinh sat ya' David tu', ³³ xalni ya' rey tu' tet heb' ya':

—Xhwoche han ta cheyahtoj ho' Salomón hink'ahol yib'anh hinmula han, kat heyinitoj ho' b'et Gihón, iwejtoj heb' naj hinchejab'lom teyinh han. ³⁴ Yet hat-xa ayex b'et tu', kat yanojatoj ya' Sadoc sacerdote b'oj ya' profeta Natán te' aceite yinh swi' ho' wet han, kat yokojkanoj ho' sreyaloj Israel; lawitu' kat heyoq'tzenoj ch'en trompeta, kat heyahoj

xayna heyawoj: “Okojab' smay ya' rey Salomón”, kexchinahoj, xhi ya' David tu'. ³⁵ Lawi heyunuj yinh haktu', kat hepaxojtij b'oj ho', yunhe yokojkanoj ho' reyal hin helb'aloj yul hintz'onhob'al han. Haxkam xax wal han, ta ha' ho' ch'okojkanoj yahawoj yinh Israel b'oj yinh Judá, xhi ya' rey tu'.

³⁶ Haktu' xuh sta'wi ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada tet ya' rey tu':

—¡K'ultik'a mamin rey! Haka' hojab' yalni Komam Yahveh haDiosal, hakojab'tu' chute' sb'ah. ³⁷ Haka' hojab' xuh yok Komam Yahveh hawetb'ihoj mamin rey, hakojab'tu' chuh yokojpax Komam yetb'ihoj ya' Salomón ti'. Kaw nimej hojab' smay chute' Komam sreino ya' Salomón ti' sataj hawet mamin rey, xhi ya' Benaía tu'.

³⁸ Haktu' xuh yalaxatoj ya' Salomón tu' yib'anh smula ya' rey David tu' yuh ya' Sadoc sacerdote, ya' profeta Natán, ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada b'oj yuh heb' naj cereteo b'oj heb' naj peleteo, xinitoj heb' ya', ya' Salomón tu' b'et Gihón. ³⁹ Lawitu' xanihatoj ya' Sadoc Sacerdote tu' te' aceite ch'el yinh te' olivo yinh swi' ya' Salomón tu', te' ayiktoj yuh ya' yul te' Pat xikiltaj yeyi, yuh yok-kanoj ya' reyal. Xoq'tzen heb' ya' yuk'a' no' winaj kaneluh, x'ah xayna sunil anma yawi, chalni: «¡Okojab' smay ya' rey Salomón!», xhi anma tu'. ⁴⁰ X'ok-kanoj tzujnuj sunil anma tu' yinh ya' rey Salomón masanta b'et Jerusalén; kaw tzalalal yekanoj, tzujankankoj yinh ya', chanikankoj hej flauta, xhb'ilikanoj tx'otx' tx'otx' yuh yipal yawikanoj heb' ya'.

⁴¹ Yet stanhk'ohojxa naj Adonías swa' b'oj sunil mak xawte naj wa'oj sk'atanh tu', xab'en heb'

naj xaychakanoj anma. Xab'e ya' Joab yoq'tzelax yuk'a' no' winaj kaneluh, xalni ya': «¿Tzet yuh kaw xaychakanoj anma yul konhob' ti'?», xhi ya'.

⁴²Tzotelojtotik'a chuh ya' Joab tu', yet x'apni naj Jonatán sk'ahol ya' Abiatar Sacerdote, xalni naj Adonías tu' tet naj:

—Okanhtij. Aymi ab'ix k'ul ib'il hawuh, haxkam kaw ay yelapnoj al haweh hach ti', xhi naj Adonías tu'.

⁴³Xta'wi naj Jonatán tu', xalni naj:

—Machoj mamin. Chin hul wala' tawet han, ta xax yako' ya' rey David ya' Salomón reyal. ⁴⁴Xchej ya', ya' Sadoc sacerdote, ya' profeta Natán, ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada, heb' naj cereteo b'oj heb' naj peleteo, yaha'toj ya' Salomón tu' yib'anh smula ya' rey David tu'. ⁴⁵Xahtoj ya' Sadoc sacerdote b'oj ya' profeta Natán te' aceite yinh swi' ya' Salomón tu' b'et Gihón, yuh yok-kanoj ya' reyal. Kaw tzalalal yekanoj heb' ya' yet xtitkanoj heb' ya' b'et tu', yuxin kaw xaychakanoj anma yul konhob' ti' ti'nanh.

⁴⁶Lawitu' hat-xa tz'onhan ya' rey Salomón tu' yul stz'onhob'al ya' David; ⁴⁷sunil heb' ya' smunlawom ya' rey David tu' xb'eyk'oj a'noj felicitar, chalni heb' ya' tet ya' David tu': “Ha' hojab' Komam Yahveh q'a' ch'anojkoj smay sreino ya' Salomón ti' sataj hawet, kat kam yahojkanojkanh smay ya' hasataj”, xhi heb' ya'. Lawitu' x'ay jahnoj ya' rey David tu' b'ay stx'at, xshaq'en ya' Komam Yahveh, ⁴⁸xalni ya': “Okojab' hamay Mamin Yahveh sDiosal Israel, haxkam hakti' ch'el yinh hak'ul, xhto wilkanoj hasik'len hune' hink'ahol han, yuh yok reyal hin helb'aloj han, kat

stz'onhi yul hintz'onhob'al ti'nanh han”, xhi ya' David tu', xhi naj Jonatán tu' tet naj Adonías.

⁴⁹ Yet x'ab'elax hune' ti', sunil heb' naj awteb'il yuh naj Adonías tu' x'ah wanoj yinh mexhah, xiwkanojkanh heb' naj, nananxanhe b'ay xka stokankoj heb' naj. ⁵⁰ Wal naj Adonías xin, xtoh naj skolo'koj sb'ah b'ay lugar xikiltaj yeyi; x'ok-kanoj tzab'noj naj yinh stxikinb'al b'ay ch'ahtoj xahanb'al,^a haxkam kaw xiwkanoj naj tet ya' Salomón tu'.

⁵¹ Lawitu', x'al-lax tet ya' Salomón:

—Mamin rey, kaw xiwkanoj naj Adonías tawet. Hat tzab'ankankoj naj yinh stxikinb'al b'ay ch'ahtoj xahanb'al; xq'an-ni naj ta chata'wekoj yul hati' ta mach chapotx'o' naj, xhi tet ya'. ⁵² Xta'wi ya' Salomón tu':

—Ta k'ul sb'eyb'al naj, mach ninoj tzet xhwute' naj han, yaja' ta machoj; mach yek'b'anil skamoj naj, xhi ya' Salomón tu'. ⁵³ Haktu' xuh schejni ya' Salomón tu' ilaxojtij naj Adonías tu' b'ay ch'ahtoj xahanb'al. Yet x'apni naj sk'atanh ya' rey Salomón tu', x'ay jahnoj naj yinh sat ya', xalni ya' tet naj:

—Paxanhtoj hawatut, xhi ya'.

Xakanoj ya' David schejb'anil ya' Salomón

1 Cr. 29:26-28

2 ¹ Yet skamojxa ya' rey David, xanikanoj ya' schejb'anil ya' Salomón sk'ahol, xalnikanoj ya': ² «Toxa chin eloj sat yib'anh q'inal ti' haka' chuh yel sunil jet anmahil han; yaja' itij hawanma tawinh, ehanhk'oj haka' hunuj naj winaj kaw k'ul. ³ Yijye

^a1:50 *x'ok-kanoj tzab'noj naj yinh stxikinb'al b'ay ch'ahtoj xahanb'alllwejk'anab' yinh Éx. 21:13-14*

sunil hej skuyb'anil Komam Yahveh koDiosal yilal syijyelax stohb'al q'inal, ehanhk'oj yinh sb'eyb'al Komam, yijye schejb'anil Komam ab'ilkanoj yuh, uh hej tzetet yinh st'inhanil, mach chanahulnhetoj sunil hej tzetet xax yuh Komam jinh haka' yalni skuyb'anil ya' Moisés; haximwal tzan-nhetik'a b'ay xhka hatojkoj, k'ulnhetik'a ch'elobjoj sunil tzet chawub'.⁴ Haktu' chuh yijnoj sb'ah tzet xta'wekoj Komam yib'anh, yet xalni Komam wet han: “Ta k'ul chuh yehojk'oj hawik'al, kat yokoj tzujnuj winh yinh sunil sk'ul b'oj yinh sunil yanma han; hawik'alnhetik'a tu' ch'okoj reyal yinh Israel”, xhi Komam.

⁵»Lawitu' kaw hawohtaj tzet xin yute naj Joab yunin ya' Sarvia han, yet xpotx'nitoj naj ya' Abner sk'ahol ya' Ner b'oj ya' Amasa sk'ahol ya' Jeter.^b Xalnapax naj ta yinh howal xkam heb' ya', k'ajam matxakoj howal yet tu'. Aytokankoj smul naj tu' yib'anh, haxkam x'ok-kanoj chik' yinh cinturón naj b'oj yinh sxanhab' naj. Ha' heb' ya' kawanh tu' aytik'akoj swi'aloj heb' naj soldado israelita. ⁶»Yuxin ti'nanh, oknojab'koj stz'ajanil hak'ul hawuh, kat hawuni b'aytet yetwanoj ay hawuni yinh naj; mach chachab' kamoj naj yinh haknhenati'. ⁷Wal heb' naj sk'ahol ya' Barzilai ah Galaad, kaw k'ulch'an chawute' hak'ul yinh heb' naj, haxkam ha' heb' naj xin kolni han, yet lanhan welkanh tet naj Absalón hawuxhtaj han. Chawawte' heb' naj wa'oj hak'atanh yinh stohb'al q'inal. ⁸Walpax naj Simei sk'ahol ya' Gera ah Bahurim, yik'al ya' Benjamín, naj ay hak'atanh, xin stz'akti'nhe naj yinh machnhe

^b2:5 *sk'ahol ya' Jeter* Yinh 2 S. 3:27 hat ayayoj skamikal naj Abner. Yinh 2 S. 20:10, hat ayayoj skamikal naj Amasa.

hanik'oj han, yet lanhan hintoh b'et Mahanaim han. Yaja' x'ayapnoj naj hin schab' b'ay ha' Jordán han; haktu' xuh hinta'wenkankoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta mach chin potx'o' naj yinh ch'en espada han. ⁹Yaja' mataj yuh tzet xin ta'wekoj yul hinti' tu' han, kat matxa xhkamoj naj. Kaw ay stz'ajanil hak'ul hach ti', waxamkami kaw ichamxa naj, hawohtaj yinh k'ul tzet yetwanoj ay hawunuj yinh naj, yunhe kaw tx'oj chuh skamoj naj», xhikanoj ya' rey David tu'.

Yet kam ya' David

(1 Cr. 29.26-30)

¹⁰Yet xkam ya' David, hat xmujlaxaytoj ya' yul konhob' b'ay aykoj sb'ih. ¹¹40 hab'il x'ek' ya' sreyaloj Israel. Hujeb' hab'il x'ek' ya' reyal b'et Hebrón yok 33 hab'il x'ek' ya' reyal b'et Jerusalén. ¹²Ya' Salomón x'ok-kanoj reyal shelb'aloj ya' David smam tu'. Kaw ay yip xukanoj konhob' Israel xijb'a ya' Salomón tu'.

Xkawxikankoj reino yul sq'ab' ya' Salomón

¹³Hune' tz'ayikalil, xb'eyk'oj naj Adonías yunin ya' Haguit yila' ya' Betsabé smi' ya' Salomón, xalni ya' Betsabé tu' tet naj:

—¡Oxhimi mach howaloj chach hul hawaha' winh han!, xhi ya' tet naj.

Xta'wi naj:

—Machoj, mach howaloj chin hul waha' tawinh han; ¹⁴ay tzet xhwoche hinq'ana' tawet han, xhi naj.

Xta'wi ya' Betsabé tu':

—¿Tzet yet?, xhi ya'. ¹⁵ Xalni naj Adonías tu':

—Kaw hawohtaj hach ti' ta hayintik'a yetwanoj ay wok reyal han; sunil konhob' Israel x'ocheni ta ayin xin ok reyal han, yaja' mataj haktu' xute sb'ah, haxa ya' wuxhtaj Salomón x'ok-kanoj reyal han, haxkam haktu' x'el yinh sk'ul Komam Yahveh. ¹⁶ Ti'nanh xin, hune'nhe tzet chin hul hinq'ana' tawet han, oxhimi chawub' tzet xhwala' han, xhi naj.

—¿Tzet yet?, xhi ya'. ¹⁷ Xalni naj Adonías tu':

—Chin q'an tawet han, ta chawal tet ya' rey Salomón, ta cha' ya' ix Abisag sunamita wixaloj han, haxkam tzet-tik'a chaq'an tet ya', cha' ya' tawet, xhi naj.

¹⁸—K'ultik'a, chin tzoteloj tawinh tet ya' rey tu' han, xhi ya' Betsabé tu'.

¹⁹Haktu' xuh stoh ya' Betsabé tu' yilnoj ya' rey, yuh stzotel ya' yinh naj Adonías. Yet x'apni ya' Betsabé tu' sk'atanh ya' rey Salomón, x'ah wanoj ya' yul stz'onhob'al, yunhe schani ya' smi', x'ay jahnoj ya' yinh sat smi' tu'. Lawitu' x'aypax tz'onhnoj ya' Salomón tu' yul stz'onhob'al hunekxa; xchejni ya' ilaxojtij hune' xhilah tet smi', haktu' xuh yay tz'onhnoj smi' ya' tu' yinh swatx' q'ab'. ²⁰ Xalni ya' Betsabé tu':

—Ay hune' ni'an tzet xhwoche hinq'ana' tawet han wunin, oxhimi chawaha' wet han, xhi ya'.

Xalni ya' Salomón tu':

—Q'anah mi', hawohtaj ta xhwa' sunil tzet chaq'an wet han, xhi ya'. ²¹ Xalni ya' Betsabé tu':

—A' ix Abisag sunamita yixaloj naj Adonías hawuxhtaj, xhi ya'. ²² Xta'wi ya' Salomón tu':

—¿Tzet yuh chaq'an ix Abisag sunamita yixaloj naj Adonías tu'?, hunhk'am yala', mach chaq'anpaxiloj hintz'onhob'al ti' han, kat hawa'nipax tet naj.

Hawohtaj yinh k'ul, ta ha' naj b'ab'el hinsataj han, lawitu' aykoj ya' Abiatar sacerdote b'oj ya' Joab yunin ya' Sarvia yetb'ihoj naj, xhi ya' Salomón tu'.

²³ Haktu' xuh sta'wenkankoj ya' rey Salomón tu' yul sti' yinh sb'ih Komam Yahveh, xalni ya':

—Ha' hojab' Komam Yahveh ch'anojtij hunuj niman sya'tajil wib'anh han, ta mach chin potx'toj naj Adonías yuh hune' tzet xq'an wet ti' han. ²⁴ Ha' Komam Yahveh xin anikoj shelb'aloj ya' David hinmam yul stz'onhob'al ti' han, xin yanikankoj Komam reyal b'oj wik'al yinh stohb'al q'inal haka' xuh sta'wenkoj Komam yib'anh han. Yuxin chin ta'wekankoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta yilal skamoj naj Adonías tu' ti'nanh, xhi ya'.

²⁵ Haktu' xuh schejni ya' rey Salomón tu' ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada spotx'noj naj Adonías tu', xkamkanoj naj. ²⁶ Xalnipax ya' rey Salomón tu' tet ya' Abiatar sacerdote: «Hek'toj hab'ah yul hakonhob' b'et Anatot; chim schah hach hinpotx'nitoj han, yaja' mach chach hinpotx'o'toj ti'nanh han, haxkam hach xawik'oj te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh tet ya' David hinmam han, lawitu' xach ok yetb'ihoj ya' yet x'ek'kantoj hej sya'tajil yinh ya'», xhi ya' Salomón tu'. ²⁷ Haktu' xuh yinikaniloj ya' Salomón tu' ya' Abiatar sacerdotehoj Komam Yahveh, xijnikanoj sb'ah tzet yalnaj Komam Yahveh yinh yik'al ya' Elí b'et Silo.

²⁸ Xetb'inhe sb'ah ya' Joab b'oj naj Adonías, yaja' mach xa' sb'ah ya' yinh naj Absalón; yuxin yet xab'eniloj ya' ta xkam naj Adonías tu', xtoh ya' yeb'anojtoj sb'ah b'ay te' Pat xikiltaj yeyi, lawitu' x'ok-kanoj tzab'noj ya' yinh stxikinb'al b'ay ch'ahtoj xahanb'al. ²⁹ Yet x'al-lax tet ya' rey Salomón, ta hat xtoh ya' Joab tu' yeb'a'toj sb'ah b'ay te' Pat xikiltaj yeyi, b'ay ch'ahtoj xahanb'al, xchejnitoj ya', ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada spotx'noj ya' Joab tu'. ³⁰ Haktu' xuh stoh ya' Benaía tu' b'ay te' Pat xikiltaj yeyi, xalni ya' tet ya' Joab:

—¡Elanhtoj yalni ya' rey!, xhi ya'.

—Mach chin eltoj han. Potx'inwej b'et ti' han, xhi ya'.

Haktu' xuh smeltzo ya' Benaía tu' yalnoj tet ya' rey Salomón tzet xal ya' Joab tu'.

³¹ Xalni ya' rey tu':

—K'ultik'a chaltu', potx' ya' b'et tu', kat hamujnikanaytoj ya' b'et tu'. Haktu' chuh yelojkanoj hinmul b'oj smul hinfamilia aykoj jib'anh yuh ya' han, yet xpotx'nitoj ya' heb' ya' mach smul. ³² Ha' ya' kaw x'initij kamikal yib'anh yuh heb' ya' kawanh kaw tohol sb'eyb'al b'oj q'a' k'ultu sataj ya' potx'b'il yuh; heb' ya' xpotx' ya' ewantajil yinh sat hinmam han: ya' Abner sk'ahol ya' Ner, swi'al yekoj yinh heb' naj soldado yet Israel b'oj ya' Amasa sk'ahol ya' Jeter, swi'al yekoj yinh heb' naj soldado yet Judá.

³³ Xhtojkanoj smul ya' tu' yib'anh b'oj yib'anh yik'al, kat ya'noj tanhoj smul ya'. Wal yik'al hinmam b'oj skonhob' han; sfamilia hinmam b'oj sreino han, kaw aq'ank'ulal chila' yuh Komam Yahveh yinh stohb'al q'inal, xhi ya' rey Salomón tu'.

³⁴Haktu' xuh stoh ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada tu' spotx'noj ya' Joab, xmujnikanaytoj ya', ya' Joab tu' b'ay yatut ay yul desierto. ³⁵Lawitu' xanikoj ya' rey Salomón tu' ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada swi'aloj yinh heb' naj soldado shelb'aloj ya' Joab; xanipaxkoj ya', ya' Sadoc Sacerdote shelb'aloj ya' Abiatar. ³⁶Lawitu' xa'ni tij ya' rey Salomón tu' ya' Simei, xalni ya' tet ya':

—Akanh hunuj hawatut b'et Jerusalén ti', kat hawok yul te'; yaja' mach chuh hawelojtoj yinhtaj konhob'. ³⁷Haxkam ta chach palk'onojik'toj b'ay snuq' ha' Cedrón, hakamikal chawiha'tij hawib'anh, xhi ya' rey Salomón tu'.

³⁸Xta'wi ya' Simei tu', xalni ya':

—K'ultik'a chaltu' mamin, k'ul tzet chawal wet ti' han; xhwab'e'toj tzet chawal wet hayin hin hachejab'lom ti' han, xhi ya'.

Kaw nahatil x'ehayoj ya' Simei b'et Jerusalén. ³⁹Yet x'ek'toj oxeb' hab'il, x'elkanh kawanh heb' naj schejab'lom ya' Simei tu', xtoh heb' naj ehøj sk'atanh ya' Aquis sreyal Gat, ya' sk'ahol ya' Maaca. Yaja' yet xab'eniloj ya' Simei tu', ta hat ay heb' naj schejab'lom ya' tu' b'et Gat, ⁴⁰xanikoj ya' yarquillohal sburro, x'ahtoj ya' yib'anh no', xtoh ya' saynoj heb' naj kawanh schejab'lom tu' sk'atanh ya' Aquis. Yet xax nacha heb' naj yuh ya', xmeltzotoj ya' b'oj heb' naj b'et Jerusalén. ⁴¹Lawitu' xab'eniloj ya' rey Salomón, ta xb'eyk'oj ya' Simei tu' b'et Gat xmeltzotij ya'; ⁴²xawtentij ya' rey Salomón tu' ya' Simei, xalni ya' tet ya':

—¿Tom mach xin chej hata'we'koj yul hati' yinh sb'ih Komam Yahveh han, yet xwalnikanoj tawet

han, ta mach chuh hawelojtoj yul konhob' Jerusalén ti', haxkam ta chach elojtoj, kamikal chawiha'tij hawib'anh? ¿Tom mach xach ta'wi wet han xin, xawalni: “K'ultik'a chaltu' mamin, xhwab'e'toj tzet chawal han”, kachi wet han? ⁴³ ¿Tzet yuh mach xawuh tzet xata'wekoj yul hati' tet Komam Yahveh? ¿Tzet yuh mach xawab'etoj tzet xwal tawet han?, xhi ya'. ⁴⁴ Xto kam yalnipax ya' rey Salomón tu' tet ya' Simei:

—Hawohtaj yinh kaw k'ul tzet stx'ojal xawuh yinh ya' David hinmam han; yuxin ti'nanh, tawinh xhmeltzohojkoj hune' stx'ojal tu' yuh Komam Yahveh. ⁴⁵ Wal hin han, kaw chin stxahye' Komam han. Yik'alnhetik'a ya' David hinmam ch'ayoj tz'onhnoj yul stz'onhob'al yinh stohb'al q'in al yinh sat Komam Yahveh han, xhi ya' rey Salomón tu'.

⁴⁶ Lawitu' xchejni ya' rey Salomón tu' ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada spotx'noj ya' Simei. Haktu' xuh skawxikankoj reino tu' yul sq'ab' ya' Salomón.

Xmohyi ya' Salomón b'oj ix skutz'in ya' faraón

3 ¹ Xakoj ya' Salomón hune' lahk'ulal xol b'oj ya' faraón sreyal Egipto, xi'ni ya' hune' skutz'in ya' faraón tu' yixaloj; xinitoj ya' ix yul Skonhob' ya' David, yet aytokoj ya' yanikanh spalacio, yatut Komam Yahveh b'oj speyab'il Jerusalén.

² Maxhtokanh yatut Komam Yahveh yinh hunq'ahan tz'ayik tu', yuxin b'ay xhaq'elax hej komon dios, hat xhb'eyk'oj heb' ya' israelita yaha'koj sxahanb'al tet Komam Yahveh.

**Xq'an ya' Salomón stz'ajanil
sk'ul tet Komam Yahveh**

(2 Cr. 1.1-13)

³ Kaw xoche ya' Salomón Komam Yahveh, xyijyenk'oj ya' schejb'anil ab'ilkanoj yuh ya' David smam. Yaja' xhb'eypaxk'oj ya' yaha'koj sxahanb'al b'ay xhaq'elax hej komon dios b'oj nhusu' incienso.

⁴ Xhb'eypaxk'oj ya' yaha'koj sxahanb'al b'et Gabaón tet Komam Dios, hune' lugar q'a' ayto yelapnojal yeyi; b'et tu' xhb'eyk'oj ya' yaha'koj sxahanb'al, mil xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil xakoj ya' b'et tu'.

⁵ Hune' aq'b'alil, yet hat ay ya' rey Salomón tu' b'et Gabaón, xyekanh sb'ah Komam Yahveh tet ya' yul wayike, xalni Komam tet ya':

—«Q'an tzet-tik'a chawoche haq'ana' wet han, xhwaha' tawet han», xhi Komam.

⁶ Xta'wi ya' Salomón tu':

—«Ay mamin, kaw k'ulch'an xawute hak'ul yinh hachejab'lom David hinmam han, haxkam kaw k'ul xuh yehik'oj ya' yul hasat. Yinh st'inhanil b'oj yinh stoholal x'ehik'oj ya', mach xspohiltoj sb'ah ya' tawinh. Ti'nanh xin, xhto hayekanoj sk'ulch'anil hak'ul yinh ya', xawanikoj hune' sk'ahol ya' reyal, x'ay tz'onhnoj yul stz'onhob'al ya'.

⁷ Ti'nanh Mamin Yahveh, hinDiosal haweh han, xin hawakoj reyal shelb'aloj ya' David hinmam han. Kaw tzehinto han, maxhto ninnoj wohtajb'al han. ⁸ Yaja' ayinkoj xol hune' hakonhob' sik'leb'il hawuh han, hune' konhob' kaw nimejal, matxa xhb'ischakanoj juh.

⁹ Ti'nanh xin Mamin, a' stz'ajanil hink'ul han tzet chuh wi'noj b'elwoj hakonhob' ti' han, haximwal

chuh wohtajnhenojiloj han b'aytet sk'ulal b'oj b'aytet stx'ojal; haxkam, mach hunuj mak chuh yi'ni b'elwoj hune' konhob' kaw nimejal ti', ta mataj hach chawa' stz'ajanil sk'ul», xhi ya' Salomón tu'.

¹⁰ Kaw xchah swi' Komam Yahveh tzet xsq'an ya';

¹¹ yuxin xal Komam tet ya':

—«Haxkam mataj yaq'b'ilxa haq'inal xaq'an wet han, mataj skamikal heb' naj hawenemigo, mataj haq'alomal, to stz'ajanil hak'ul xaq'an yinh tzet chuh hawi'noj b'elwoj hinkonhob' yinh st'inhanil han. ¹² Yuxin xhwa' tzet xaq'an wet ti' han. Xhwa' stz'ajanil hak'ul b'oj yitz'atil hawi' han. Mach

hunuh mak chuh slahb'anojkoj sb'ah yinh stz'ajanil hak'ul xhwa' han. ¹³ Xhwa'pax q'alomal tawet han, waxamkami mataj xaq'an wet han; kaw ay yelapnoj chawub'kankoj. Matxa hunujxa rey chuh slahb'anojkoj sb'ah tawinh sunilb'al haq'inal.

¹⁴ Lawitu', ta chach ehok'oj yinh hinb'eyb'al han, kat hayijyenojk'oj hinchejb'anil ab'ilkanoj wuh haka' xuh yehik'oj ya' David hamam han, xhwaha'pax yaq'b'ilxa haq'inal han», xhi Komam tet ya'.

¹⁵ Yet x'el swayanh ya' rey Salomón tu', stxumnihiloj ya', ta waykelojnhe xuh ya'. Yet x'apni ya' b'et Jerusalén, xtoh ya' yinh sat te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh; x'ah linhnoj ya' yinh sat te', xanikoj ya' xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil b'oj xahanb'al yet aq'ank'ulal tet Komam. Lawitu' xek'tzen ya' hune' niman q'inh, xawten ya' sunil smunlawom wa'oj sk'atanh.

Stz'ajanil sk'ul ya' rey Salomón

¹⁶Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet ti', xb'eyk'oj kawanh heb' ix tx'oj yeh swi' yila' ya' rey Salomón, yunhe swatx'en ya' hune' sya'tajil ch'ek'ayoj xol heb' ix. ¹⁷Xalni hune' ix tet ya' rey tu':

—¡Ay mamin rey! Hun jektoj yul hune' nhah b'oj ix ti' han yet xpitzk'a ni'an wunin han.

¹⁸Oxeb'xa tz'ayik yet xpitzk'apax ni'an yunin ix. Kaw kochukilnhe ayonhiktoj yul hune' nhah tu' han, mach hunujxa mak ayiktoj yul te'. ¹⁹Yaja' x'ay hilnoj ix yib'anh ni'an yunin tu', yuxin xkamtoj hune' aq'b'alil. ²⁰Lawitu' yet lanhan hinway han, x'ah wanoj ix yinh chuman aq'b'al, xelentoj ix nixhtej junin han, xanikanoj ix yunin kamnajxa tu' hink'atanh han, xinitoj ix ni'an wet itzitzto sk'atanh han. ²¹Yet sajb'ixahiloj, xin ok wa'noj yim ni'an wunin walni han, xwilnitij han, ta kamnajxa; yaja' yet xax sajb'iloj yinh k'ul, xwilni han, ta mataj ni'an wunin hune' tu' han, xhi ix.

²²Xalnipax hunxa ix tu':

—¡Mach yeloj! Wet ni'an unin itzitz ti' han; ha' ni'an kamnajxa tu', ha' hawet, xhi ix. Xta'wipax hunxa ix tu', xalni ix:

—Machoj. Wet ni'an unin itzitz ti' han; ha' ni'an kamnajxa tu', ha' hawet, xhi ix.

Haktu' chuh spohlikanoj heb' ix yinh sat ya' rey tu'. ²³Yuxin xal ya':

—Hune' ix ch'alni, ta ha' ix ay yet ni'an unin itzitz ti', ta ni'an kamnajxa tu', ha' yet hunxa ix; wal hunxa ix xin, chal ix ta yet ix ni'an unin itzitz ti', ta ni'an

kamnajxa tu' ha' yet hunxa ix. ²⁴Ti'nanh xin, iwejtij hunuj ch'en espada wet han, xhi ya'.

Haktu' xuh yilaxtoj ch'en espada tet ya'. ²⁵Xalni ya':

—Kab'nhewejajoj ni'an unin itzitzto ti', kat heya'ni q'axq'eptaj tet hunun heb' ix, xhi ya'.

²⁶Haktu' xuh yah yaw ix kaw ay yet ni'an unin itzitzto tu', xalni ix:

—¡Ay mamin rey! Mach chapotx'o. A' tet ix ti', xhi ix tu', haxkam kaw stz'a'kanoj sk'ul ix yinh ni'an yunin tu'.

—Wal hunxa ix xin, nan xute ix yalni tet ya' rey tu':

—Ho' mamin, kab'nhehayoj. Yiktaj wet han, yiktaj yet ix, xhi ix. ²⁷Haktu' xuh yalnikanh ya' rey tu':

—Mach chepotx' ni'an unin ti', a'wej tet ix mach ch'ocheni ta xhkab'nhelaxayoj, haxkam ha' ix tu' smi', xhi ya'.

²⁸Ha' yet xab'eniloj sunil konhob' Israel tzet xuh swatx'en ya' rey Salomón tu' hune' sya'tajil tu', kaw xk'aykaniloj sk'ul heb' ya'; x'aykanoj heb' ya' ni'anb'ahil tet ya' rey tu', haxkam xtxumiloj heb' ya', ta ha' Komam Dios x'a'ni stz'ajanil sk'ul ya', yuh swatx'en ya' hej tzetet yinh st'inhanil.

Sb'isil heb' ya' smunlawom ya' rey Salomón

4 ¹X'ok ya' Salomón tu' reyal yinh sunil Israel.

²Ha' ti' sb'isil heb' ya' smunlawom ya':

Ya' Azarías sk'ahol ya' Sadoc sacerdote; ³ya' Elihoref b'oj ya' Ahías, sk'ahol ya' Sisa, ha' heb' ya' stz'ib'nhen hej te' hum; ya' Josafat sk'ahol ya' Ahilud, ha' ya' stz'ib'nhen hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal konhob'. ⁴Ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada, ha'

ya' aykoj swi'aloj heb' naj soldado; ya' Sadoc b'oj ya' Abiatar, ha' heb' ya' sacerdote; ⁵ ya' Azarías sk'ahol ya' Natán, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' ya' aykoj yahawoj konhob'; ya' Zabud sacerdote sk'ahol ya' Natán, ha' ya' b'ay xhsq'umla sb'ah ya' rey. ⁶ Ya' Ahisar ha' ya' aykoj yahawoj yinh hej tzet ay yul palacio; ya' Adoniram sk'ahol ya' Abda, ha' ya' aykoj yahawoj munil yilal yulaxi.

⁷ Xapaxkoj ya' Salomón tu' 12 heb' ya' winaj yahawoj sunil skonhob'al Israel, ha' heb' ya' yilal ya'ni sunil tzet sloh ya' rey b'oj sunil sfamilia. Hune' x'ahaw cha' hunun heb' ya' tzet xhlolax yulb'al hab'il. ⁸ Ha' ti' sb'ih heb' ya' 12 yahaw konhob' la: ya' sk'ahol ya' Hur, ha' ya' aykoj yahawoj tx'otx' q'eb'tajlaj yet ya' Efraín. ⁹ Ya' sk'ahol ya' Decar, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Macaz, Saalbim, Bet-semes, Elón b'oj Bet-hanán. ¹⁰ Ya' sk'ahol ya' Hesed, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Arubot, b'et Soco b'oj sunil stx'otx' ya' Hefer. ¹¹ Ya' sk'ahol ya' Abinadab, ha' ya' aykoj yahawoj sunil stx'otx' ya' Dor; ya' Tafat skutz'in ya' Salomón, ha' ya' yixal ya' Abinadab ti'. ¹² Ya' Baana sk'ahol ya' Ahilud, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Taanac, Meguido b'oj sunil tx'otx' Bet-seán aykoj skawilal Saretán, yalanhaytij Jezreel. Ch'ichitij yet ya' tu' b'et Bet-seán, masanta b'et Abel-mehola, kat yek'kantoj sq'axepal Jocmeam. ¹³ Ya' sk'ahol ya' Geber, ha' ya' aykoj yahawoj Ramot yet Galaad; aypaxiktoj skonhob' ya' Jair sk'ahol ya' Manasés b'et Galaad xol konhob' tu', b'oj 60 nimejtaj konhob' kaw watx'eb'ilkankoj speyab'il b'oj kawxeb'ilkankoj spultahil ay b'et Argob stx'otx'al Basán. ¹⁴ Ya' Ahinadab sk'ahol ya' Iddo, ha' ya' aykoj

yahawoj b'et Mahanaim. ¹⁵ Ya' Ahimaas yichamil ya' Basemat skutz'in ya' Salomón, ha' ya' aykoj yahawoj stx'otx' yik'al ya' Neftalí. ¹⁶ Ya' Baana sk'ahol ya' Husai, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Aser b'oj b'et Alot. ¹⁷ Ya' Josafat sk'ahol ya' Parúa, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Isacar. ¹⁸ Ya' Simei sk'ahol ya' Ela, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Benjamín. ¹⁹ Ya' Geber sk'ahol ya' Uri, ha' ya' aykoj yahawoj b'et Galaad b'oj b'ay stx'otx'tik'a ya' Sehón, sreyal heb' naj amorreo b'oj tx'otx' yet-tik'a ya' Og sreyal Basán. Hanhk'anhe ya' ti',^c aykoj yahawoj yinh sunil tx'otx' tx'otx' tu'.

Sq'alomal b'oj stz'ajanil sk'ul ya' Salomón

²⁰ Haka' yekantoj arena sti' ha' mar, haktu' stx'ihalil anma ay b'et Judá b'oj Israel. Tzalalalnhetik'a yekanoj anma tu', haxkam aynhetik'a tzet sloh b'oj tzet chuk'u. ²¹ Ha' ya' rey Salomón tu' aykoj yahawoj sunil hej konhob' ch'ichitij b'et ha' niman Éufrates yetk'ulal norte, masanta b'ay stx'otx' heb' naj filisteo b'oj b'ay snajachil Egipto yetk'ulal sur. Yulb'al x'ehik'oj ya' Salomón tu', xaktoj sb'ah sunil konhob' yalanh schejb'anil ya', masan xtohlawi tet ya'.

²² 145 quintal ixim kok'la harina, yok 290 quintal ixim tzi'la harina ch'oknikoj yul spalacio ya' Salomón tu' hunun tz'ayik. ²³ Ch'oknikoj lahunhk'onh no' buey kaw b'aq'ichnheb'il, 20 no' telajnhe sloh yok 100 no' kaneluh; nantik'a yepax no' sajcheh, no' gacela, no' corzo b'oj no' chiyo kaw b'aq'ichnheb'il.

²⁴ Sunil konhob' aykoj sti' ha' niman Éufrates yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik, ch'ichitij b'et Tifsa

^c4:19 *Hanhk'anhe ya' ti'* Nanan-nhe tzet chuh stxumlax hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

masanta b'et Gaza, aykaniktoj yalanh schejb'anil ya' Salomón tu', b'oj aykankoj aq'ank'ulal xol ya' b'oj hej konhob' ay shoyanil tu'. ²⁵ Kaw aq'ank'ulal xuh yehik'oj sunil anma ah Judá b'oj Israel, yulb'al x'ehik'oj ya' rey Salomón tu'; lapan xtz'un heb' ya' yigo b'oj yuva, ch'ichitij b'et Dan yetk'ulal norte, masanta Beerseba aykoj yetk'ulal sur. ²⁶ Kanheb'k'a mil^d speyab' ya' Salomón tu' b'ay xhlow schéh, yok 12 mil heb' naj soldado ch'inik'oj hej carro yet howal. ²⁷ Heb' ya' xakoj ya' Salomón tu' yahawoj konhob', ha' heb' ya' ch'a'ni tzet sloh ya' rey tu' b'oj sunil heb' naj xhmunlahiktoj yul spalacio. Ha' heb' ya' ch'ilni yinh k'ul, ta matzet xhmahlankanh tet ya' rey tu', hunun x'ahaw yinitoj hunun heb' ya' tzet xhlolaxi. ²⁸ Kaw tx'ihal te' ch'im kalb'il b'oj ixim cebada xhb'eypaxk'oj heb' ya' yaha' tet no' schéh ya' rey tu' yul hej speyab', yet ch'apni stz'ayikalil ya'ni hunun heb' ya' yet.

²⁹ Haka' stx'ihalil arena sti' ha' mar, haktu' stxumb'al ya' Salomón tu' xa' Komam Dios; xa' Komam nimejtaj stz'ajanil sk'ul ya' b'oj yitz'atil swi' ya'. ³⁰ Ek'b'al stz'ajanil sk'ul ya' Salomón tu' sataj heb' naj tz'ajan sk'ul ay Egipto b'oj sunil heb' naj ay yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik. ³¹ Q'a' tz'ajantokanoj sk'ul ya' Salomón tu' sataj sunil anma. Q'a' tz'ajantokanoj sk'ul ya' sataj naj Etán ezraíta b'oj heb' naj sk'ahol ya' Mahol: naj Hemán, naj Calcol b'oj naj Darda. Sunil konhob' aykoj shoyanil Israel x'otajnhenkaniloj ya' Salomón tu'. ³² Mil cinco b'it xayoj ya', yok oxeb' mil proverbio xtz'ib'nhe ya'.

^d4:26 *Kanheb'k'a mil* 40 mil yeyoj sb'isil b'ay xhlow schéh ya' Salomón tu' yinh hebreo.

³³Xtzotel ya' Salomón tu' yib'anhiloj sunil smajanil hej te' nimejtaj te', ch'ichitij ya' stzotel yinh te' niman tzis ay b'et Líbano, masanta yinh te' nixhtej hisopo xhch'ib'atij yul shatilal b'itz'ab'; xtzotelpax ya' yib'anhiloj hej no' noq', no' ch'ik, no' noq' tonhe shatxk'oj sb'ah b'oj no' kay. ³⁴Sunil heb' ya' sreyal hej konhob' ay sat tx'otx' tx'otx' ch'anitij hej schejab'lom q'a' ay yelapnoj yeyi, yuh yab'en heb' ya' stz'ajanil sk'ul ya' Salomón tu'.

Slahk'ulal ya' Salomón b'oj ya' Hiram sreyal Tiro

(2 Cr. 2.1-18)

5 ¹Yet xab'eniloj ya' Hiram sreyal Tiro, ta haxa ya' Salomón xkankanoj reyal shelb'aloj ya' David smam, xanitoj ya' hej schejab'lom q'a' ayto yelapnoj yeh ya'noj felicitar ya' Salomón tu', haxkam kaw xamigonhe sb'ah ya' b'oj ya' David. ²Haktu' xuh yalnitoj ya' Salomón tu' tet ya' Hiram: ³«Kaw hawohtaj, ta yuh hej howal x'alaxkoj yinh hinmam yuh hej konhob' hoyne han, yuxin mach xuh yanikanh ya' yatut Komam Yahveh sDiosal b'ay xhaq'elaxi. Mach xuh yanikanh ya', masantotik'a xa' i'wahoj Komam ya' yinh sunil yenemigo. ⁴Yaja' ti'nanh, matxa hunuj wenemigo han, matxa ninoj stx'ojal tet chin xiw han, haxkam xax ya' Komam Yahveh aq'ank'ulal wet sat sunil tx'otx' tx'otx' ti' han. ⁵Ti'nanh xin, xax waktoj yul hin-nab'al wanikanh hunuj nhah b'ay ch'ehojk'oj Komam Yahveh hinDiosal han, haka' xuh yalni Komam Yahveh tet hinmam han, yet xalni Komam: “Hak'ahol ch'ayoj tz'onhnoj yul hatz'onhob'al hahelb'aloj, ha' ch'anojkanh watut b'ay chin ehok'oj han”,

xhi Komam tet hinmam han. ⁶ Yuxin chin q'an tawet han, ta chachej tzok'laxojayoj hanik'oj te' tziš ay b'et Líbano wet han; hun xhmunlahoj heb' naj hinchejab'lom b'oj heb' naj hachejab'lom han, haxkam mach hunuj mak chuh swatx'eniltoj te' aq'in koxol haka' hex ah Sidón hex ti' han. Haka'tik'a chaq'ana' wet han, haktu' chuh hintohlanoj heb' naj hachejab'lom tu' han», xhi ya'.

⁷ Ha' yet xab'en ya' Hiram tzet xaltoj ya' Salomón tu', kaw xtzalakanojkanh ya', xalni ya': «Okobjab' smay Komam Yahveh, haxkam xa' Komam hune' sk'ahol ya' David kaw tz'ajan sk'ul x'ok reyal yinh niman konhob' ti'», xhi ya'.

⁸ Haktu' xuh yanitoj ya' Hiram tu' spaj stzoti' ya' Salomón, xalnitoj ya': «Xax hinchah hawab'ix xawatij wet han. Xhwaha' hantajtik'a te' tziš b'oj te' tz'isis ch'oknojkoj hawuh tu' han. ⁹ Chiha'toj heb' naj hinchejab'lom te' b'et Líbano han, masanta b'et sti' ha' mar; b'et tu' chaha'koj heb' naj te' yib'anh ha' mar, kat yapnoj te' b'ay chawoche hachab'iloj te'. Ha' tzet chin q'an stoholoj heb' naj hinchejab'lom han, ha' ta chawa' tzet sloh sunil hinchejab'lom yul hinpalacio han», xhi ya'.

¹⁰ Haktu' xuh ya'ni ya' Hiram tu' sunil hej te' aq'in nab'a' tziš b'oj te' tz'isis xoche ya' Salomón tu'. ¹¹ Ha' ti' smalil tzet sloh ya' Hiram chatoj ya' Salomón hunun hab'il la: 97 mil quintal ixim trigo, yok 440 mil litro te' k'ul-la aceite yet te' olivo. ¹² Xa' Komam Yahveh stz'ajanil sk'ul ya' Salomón tu', haka'tik'a xute Komam yalni tet ya'. Xakoj ya' Salomón tu' lahk'ulal xol b'oj ya' Hiram, x'ok-kanoj aq'ank'ulal xol heb' ya'.

X'ichikoj munil yinh yatut Komam Dios

¹³Xakoj ya' rey Salomón tu' 30 mil heb' naj israelita munlahoj yinh sik'leb'il munil. ¹⁴Oxeb' majan xuh spohnihayoj ya' heb' naj. 10 mil taj heb' naj xtoh munil b'et Líbano yinh hunun x'ahaw; oxeb'tajto x'ahaw kat sb'eyk'oj huntaj majan heb' naj munil b'et tu'. Ha' ya' Adoniram aykoj swi'aloj yinh sunil heb' naj munlawom tu'. ¹⁵Aypax 70 mil smunlawom ya' Salomón tu' ch'ijnik'oj hej ijatz, 80 mil heb' ya' pohom ch'en xol q'eb'tajlaj, ¹⁶yok 3 mil 300 heb' ya' smunlawom ya' Salomón tu' aykoj ijb'alomal yinh munil. ¹⁷Xchej ya' rey tu' saylaxoj ch'en nimejtaj ch'en kaw k'ul, xhwatx'elaxiltoj ch'en, kat yok ch'en xe'aloj Yatut Komam Dios. ¹⁸Ha' hun heb' ya' ah Gebal xkolwa yinh heb' ya' smunlawom ya' Salomón tu' b'oj heb' ya' smunlawom ya' Hiram tu', xwatx'iltoj te' aq'in b'oj ch'en ch'en x'oknikoj yinh yatut Komam Dios.

Xakanh ya' Salomón Yatut Komam Dios

(2 Cr. 3.1-14)

6¹ 480 hab'ilxa yeltij heb' ya' israelita b'et Egipto, yet kanheb'xa hab'il yok ya' Salomón sreyaloj Israel; yinh skab' x'ahaw yet hab'il, yinh x'ahaw Zif, x'ichikoj ya' Salomón yanikanh yatut Komam Yahveh. ²27 metro yek'oj yatut Komam Yahveh xakanh ya' Salomón tu', b'alunheb' metro satb'al, yok 13 metro yok yiktaj yekanh. ³B'alunheb' metro satb'al hune' stinhahil aykoj yinh sat yatut Komam Dios tu', yuxin lahan satb'al b'oj yatut Komam; kanheb'topax metro yok yiktaj ayiltij yinh kaw sat

yatut Komam tu'. ⁴ Xakoj ya' hej swentanahil yatut Komam Dios tu'; nimej xute ya' satb'al yuliktoj tu', yaja' tz'uliknhe xute ya' satb'al yinhtaj. ⁵ Xwatx'epax ya' hej cuarto skawilal speyab'il yatut Komam Dios tu', xlak'chankoj ya' yinh sb'itz'ab'il yatut Komam b'oj shoyanil b'oj yinh lugar kaw xikiltaj yeyi, xanikoj ya' cuarto sq'axq'epal. ⁶ Oxeb' piso yekanh hunq'ahan cuarto tu'. Kab' metro yok 30 centímetro satb'al hune' b'ab'el piso, kab' metro yok 80 centímetro satb'al skab' piso, oxeb' metro yok 20 centímetro satb'al syox piso. Mach hunuj spatxab'il cuarto tu' ayiktoj yul sb'itz'ab'il yatut Komam Dios, haxkam te' patzab' ch'apni b'atxoj yib'anh sb'itz'ab'il yatut Komam, ha' te' i'nhekoj cuarto tu' yinh sk'ul yatut Komam. ⁷ Yet aykoj munil yinh yatut Komam Dios tu', mach hunuj ch'en munlab'al ch'en, haka' ch'en ekeh, martillo mato hunujxa munlab'al ch'en nab'a' hierro^e x'ab'elax schak'choni, haxkam xol q'eb'tajlaj xwatx'elaxnakaniltoj ch'en x'oknikoj tu'. ⁸ Hat aykoj spultahil hune' skab' piso, yinh swatx' yatut Komam Dios. Ay hune' escalera ch'ek' kutx'kun yahtoj, ha' aykoj sb'elaloj skab' b'oj syox piso. ⁹ Lawi yahkanoj skahonal yatut Komam Dios tu', xanihatoj ya' Salomón tu' te' patzab' b'oj te' aq'in ch'eltoj yinh te' tzi swi'oj. ¹⁰ Kab' metro yok 30 centímetro stelb'al hunun cuarto x'ok txolnoj yinhtaj b'oj yinh hunun sq'axq'epal yatut Komam Dios tu'; te' patzab' ch'eltoj yinh te' tzi, ha' te' i'nhekoj cuarto tu' yinh yatut Komam.

^e6:7 *ch'en nab'a' hierro* Ilwejk'anab' yinh Dt. 27:5, hat ayayoj chejb'anile ch'alni ta mach chuh yoknikoj ch'en munlab'al ch'en nab'a' hierro.

¹¹ Lawitu' xalni Komam Yahveh tet ya' Salomón tu':
¹² «Haxkam lanhan hawanikanh hune' watut ti' han, yuxin xhwal tawet ti'nanh han: ta chach okoj tzujnuj yinh sunil hinchejb'anil han, hej tzetet yetwanoj ay yulaxi, hej tzetet yetwanoj ay syijyelaxi, xhwub' tzet xin ta'wekoj wib'anh tet ya' David hamam han.
¹³ Chin ehojk'oj xol hinkonhob' Israel han, matxa b'aq'inh chin tinhcha'kanoj han», xhi Komam.

¹⁴ Haktu' xuh stanhk'okanoj ya' Salomón tu' yanikanh yatut Komam Dios. ¹⁵ Xmajchekantoj ya' sunil sb'itz'ab'il yul yatut Komam Dios tu' yinh te' aq'in nab'a' tzis; te' tz'isis xayoj ya' spisohaloj. ¹⁶ Yuliktoj yatut Komam Dios tu', hat xwatx'e ya' hune' cuarto b'alunheb' metro smalil, xmajchenkantoj ya' sunil sb'itz'ab'il yinh te' aq'in nab'a' tzis, ha' hune' tu' lugar kaw xikiltaj yeyi.
¹⁷ Haxa hunxa cuarto xkan yinh sat lugar kaw xikiltaj yeh tu', ¹⁸ metro yek'oj. ¹⁸ Sunil sb'itz'ab'il yul yatut Komam Dios tu' majcheb'ilkantoj yinh te' aq'in nab'a' tzis, yuxin matxa chuh yil-laxkanoj hunuj sch'enal b'itz'ab' tu'; aykoj yechel hej te' k'um yelawoj te' aq'in tu' b'oj sxumak haq'b'al.

¹⁹ Xwatx'ekanh ya' Salomón tu' yul lugar kaw xikiltaj yeyi, ha' hune' aykoj q'a' yuliktoj Yatut Komam Dios tu', yunhe yaniktoj ya' te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh b'et tu'. ²⁰ B'alunheb' metro yek'oj lugar kaw xikiltaj yeh tu', b'alunheb' metro satb'al, yok b'alunheb'pax metro yekanh. Nab'a' oro xute ya' Salomón sunil yul tu', xanipaxkoj ya' oro yinh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al watx'eb'il yinh te' tzis. ²¹ Lawitu' xanikoj ya' oro tu' yul sunil yatut Komam Dios, xwatx'en ya' ch'en cadena nab'a'

oro x'ok-kanoj yinh sti' lugar kaw xikiltaj yeyi.

²² Nab'a' oro xutekanoj ya' yul sunil yatut Komam Dios, xpichnikantoj ya' yinh nab'a' oro hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al aykoj yinh sat lugar kaw xikiltaj yeyi.

²³ Xwatx'enpax ya' yechel kawanh querubín yinh te' aq'in ch'eltoj yinh te' olivo, kanheb' metro yok yiktaj xute ya' stel hunun, xanihaktoj ya' yul lugar kaw xikiltaj yeyi. ²⁴ Kab' metro yok 25 centímetro xute ya' hunun sxik' querubín tu', yuxin kanheb' metro yok yiktaj slehiloj skab'il sxik'. ²⁵ Kanheb'pax metro yok yiktaj slehiloj sxik' hunxa querubín;

lahan-nhetik'a xute ya' swatx'en skab'il querubín tu', lahan-nhetik'a xute ya' smalil. ²⁶ Kanheb'taj metro yok yiktaj xute ya' stel hunun querubín tu'.

²⁷ Xaktoj ya' Salomón tu' hunq'ahan querubín tu' yul lugar kaw xikiltaj yeyi; sq'axepal hune' xayoj ya' hunxa, yuxin xchache sb'ah ska'itanil sxik' aykoj yiktajb'al b'ay lugar tu', lehantoj sxik' skab'il, yuxin ch'apni chak'na hunun sxik' yinh b'itz'ab'.

²⁸ Lawitu' xanikoj ya' oro yinh skab'il querubín tu'.

²⁹ Xakankoj ya' yelaw sunil sb'itz'ab'il yatut Komam Dios tu', yul lugar xikiltaj yeyi b'oj yul lugar q'a' xikiltajto yeyi; xakoj ya' yechel te' palma yelawoj, te' haq'b'al b'oj hej querubín. ³⁰ Xanihayoj ya' oro yib'anh spisohal yatut Komam Dios tu', xayoj ya' yul b'ay lugar xikiltaj yeyi b'oj b'ay q'a' xikiltajto yeyi.

³¹ Kab' xutekoj ya' spultahil lugar kaw xikiltaj yeyi; yinh te' aq'in ch'eltoj yinh te' olivo hat xwatx'e ya'. Howeb'taj skatz'katz'il smarchohal te' pultah tu' xakoj ya'. ³² Xapaxkoj ya' yechel te' palma, te' haq'b'al b'oj querubín yelawoj pultah xwatx'e tu', xanipaxkankoj

ya' oro yinh sunil. ³³ Haktu' xutepax ya' spultahil yatut Komam Dios, kanheb'taj skatz'katz'il smarcohal xakoj ya', yinh te' aq'in ch'eltoj yinh te' olivo xwatx'e ya'. ³⁴ Yinh te' aq'in nab'a' tz'isis xwatx'eltoj ya' skab'il pultah xhpajtzo sb'ah. ³⁵ Xakoj ya' yechel te' palma, te' haq'b'al b'oj querubín yelawoj hunq'ahan pultah tu'; xanipaxtoj ya' oro yib'anh sunil yelaw xwatx'e tu'. ³⁶ Xapaxkanh ya' sb'itz'ab'il amaq' shoyanil tu', oxeb' latz'an ch'en ch'en watx'eb'ililtoj xakoj ya' b'ab'el, yib'anhxa ch'en tu', xtoh hune' te' patzab' nab'a' tzis.

³⁷ Yet kanheb'xa hab'il yok ya' Salomón tu' sreyaloj Israel, yinh x'ahaw Zif, ha' tu' x'ay sxe' yatut Komam Dios tu'. ³⁸ Hujeb' hab'il xa' ya' yanikanh yatut Komam Dios tu'. 11 hab'ilxa yok ya' reyal, yinh swaxajeb' x'ahaw yet hab'il, yinh x'ahaw Bul, ha' tu' xtanhk'okanoj ya' swatx'en sunil hej stzetetal yatut Komam Dios tu'.

Xakanh ya' Salomón spalacio

7 ¹ Yaja' wal spalacio ya' Salomón xakanh; 13 hab'ilk'a xa' ya' yanikanh. ² Xakanh ya' hune' niman salón: “Q'eb'tajlaj Líbano” xakoj ya' sb'ihoj; 46 metro shojik'oj hune' salón tu', 23 metro satb'al yok 13 metro yok yiktaj yekanh. Aykoj kanheb' txolal te' pilal nab'a' tzis yinh; yib'anhxa hunun txol te' pilal tu' ayatoj te' patzab' nab'a' tzis. ³ yib'anhxa te' patzab' tu' q'atanik'toj te' aq'in nab'a' tzis, oxeb' txol xuhtuj te' swi'oj yuxin 45 chil sb'ah te' yinh sunil. ⁴ Oxeb'taj txol wentanah xakoj ya' Salomón tu' yinh hunun smotxlaj hune' salón tu', yetk'ulaltik'a hune' wentanah xakoj ya' hunxa. ⁵ Cuadrado xuh hej

spultahil salón tu', wal smarcohal oxeb' skatz'katz'il aykoj.^{f 6} Xwatx'epax ya' Salomón tu' hune'xa stinhah nab'a' pilal: 23 metro shojik'oj yok 13 metro yok yiktaj satb'al. Xakoj ya' hune'xa stinhahil yinh sat hune' stinhah xakanh tu', xanipaxkoj ya' swi' b'oj spilalil. ⁷ Xwatx'epax ya' stinhahil b'ay x'oktoj stz'onhob'al, b'et tu' xwatx'e ya' hej tzetet yinh st'inhanil, yuxin stinhah yet st'inhanil ch'al-lax yinh. Xmajchentoj ya' swi' b'oj yich yinh te' aq'in nab'a' tzis.

⁸ Wal spalacio ya' Salomón b'ay x'ehi, aykoj hune' yamaq'il yinhtaj lahan yeh swatx'eb'anil b'oj yamaq'il spalacio ya' tu'. Xwatx'epax ya' Salomón tu' hune' yatut ix skutz'in ya' faraón xi' ya' yixaloj; haka' yeh swatx'eb'anil yatut ya' tu' haktu' xutepax ya' swatx'en yet ix tu'. ⁹ Ch'en nimejtaj ch'en kaw k'ul b'oj watx'eb'ililtoj yinh ch'en sierra haka' yetwanoj chuh smalil, ha' ch'en x'ok xe'aloj b'oj sb'itz'ab'iloj sunil hej te' nhah xakanh ya' Salomón tu'; haka'tik'a xukuj ch'en yinhtaj, haktu' xupaxkoj ch'en yul hej te' nhah tu'. ¹⁰ Ay ch'en nimejtaj ch'en tu' kanheb'k'a metro yok yiktaj xakoj ya' Salomón tu' xe'aloj hej te' nhah xakanh tu', aypax ch'en oxeb' metro yok yiktaj. ¹¹ Ha'tik'apax ch'en ch'en kaw k'ul tu' b'oj lahan-nhetik'a stel watx'eb'ililtoj yinh k'ul xakoj ya' sb'itz'ab'iloj te' nhah xakanh tu' b'oj te' patzab' nab'a' tzis. ¹² Xapaxkoj ya' sb'itz'ab'il sunil amaq'; oxeb' latz'an ch'en ch'en watx'eb'ililtoj xakoj ya' b'ab'el, yib'anhxa ch'en ch'en tu' xtoh hune' te'

^f7:5 oxeb' skatz'katz'il aykoj Maq'il mach stxumlax yinh hebreo tzet kaw yeh swatx'eb'anil hune' palacio ti'.

patzab' nab'a' tziš, haka' xute ya' sb'itz'ab'il yamaq'il
b'ay yuliktoj yatut Komam Yahveh b'oj stinhahil.

Xtohla ya' Salomón ya' Hiram

(2 Cr. 2.13-14; 3.15-17)

¹³Xa' tij ya' rey Salomón hune' ya' mama' Hiram sb'ih ah Tiro;⁸ ¹⁴Yunin hune' ya' mimi' kamnajxa yichamil titnaj yinh yik'al ya' Neftalí yeh ya' Hiram ti'; ah Tiro smam ya', xwatx'e ya' hej tzetet yinh ch'en bronce. Kaw helan ya' Hiram ti' swatx'en hej tzetet yinh ch'en bronce, kaw ay yitz'atil swi' ya' yuni tzantik'a tzet munilal yinh ch'en. Haktu' xuh yapni ya' yinh sat ya' rey Salomón, xuni ya' sunil hej munil x'a'lax yub'.

¹⁵Xwatx'e ya' Hiram tu' ka'itan pilal nab'a' bronce; waxajeb' metro xuh stel hunun, howeb' metro yok yiktaj xuh yinh b'ay ch'ichikanh hunun pilal tu'.

¹⁶Xwatx'epax ya' kab' yelow swi' pilal tu' yinh ch'en bronce, kab'taj metro yok yiktaj xute ya' stel hunun.

¹⁷Xwatx'epax ya' ch'en cadena halb'il haka' txim, ha' ch'en x'ok yelawoj swi' pilal tu'; hujeb'taj ch'en x'ok yelawoj swi' pilal tu'. ¹⁸Xapaxkoj ya' kab' txol

yechel te' granada sti'laj hune' haka' txim tu', yunhe yanikoj ya' yelow swi' pilal tu'. ¹⁹Haka' te' haq'b'al lirio, haktu' hunq'ahan yelow swi' pilal aykoj b'ay amaq', hune' metro yok 80 centímetro yekanh stel.

²⁰Kab' ciento nixhtej yechel te' granada hoynhe skab'il sk'olanil yelow swi' pilal tu', kab' txol yekoj b'ay skawilal ch'en cadena halb'il haka' txim tu'.

²¹Hat xakanh ya' Hiram hunq'ahan pilal tu' stinhahil

⁸7:13 *Hiram sb'ih ah Tiro*; Mataj ya' rey Hiram hune' ti', nantik'a ya'il.

yatut Komam Dios. Xakanh ya' hune' pilal yetk'ulal sur, Jaquín xakoj ya' sb'ihoj; hune'xa xakanh ya' yetk'ulal norte, Boaz xakoj ya' sb'ihoj. ²²Haka' yeh te' haq'b'al lirio, haktu' yeh hunq'ahan yelow swi' pilal tu' x'oki. Haktu' xuh swatx'ikanoj hunq'ahan pilal tu'.

Munlab'al x'oknikoj yinh yatut Komam Dios

(2 Cr. 4.1—5.1)

²³Xwatx'epax ya' Hiram tu' hune' niman pila nab'a' bronze setsel yeyi. Kanheb' metro yok yiktaj yekoj satb'al sti', kab' metro yok 25 centímetro yeytoj yich yok 14 metro yekoj smalil sunil sti' tu'. ²⁴Xapaxkoj ya' yechel te' k'um yelawoj sti' pila tu', kab' txol xukuj te' yalanhaytij sti' pila tu'. Lahunheb'taj xukuj yechel te' k'um tu' yinh hunun yiktajtaj metro.

²⁵Yib'anh 12 yechel no' buey x'ahtoj hune' pila nab'a' bronze tu'; yilnihaltij no', oxk'onh no' yilnitoj yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik, oxk'onh no' yilnitoj yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik, oxk'onh no' yilnitoj yetk'ulal norte yok oxk'onhxa no' yilnitoj yetk'ulal sur. ²⁶Waxajeb' centímetro spimal hune' niman pila tu', lahan yeh swatx'eb'anil sti' b'oj haka' hunuj copa, lahan jilni b'oj stutumal te' haq'b'al; chim aytoj hunuj 42 mil litrohoj ha' ha' yul.

²⁷Xwatx'epax ya' Hiram tu' lahunheb' carreta yinh ch'en bronze yuh yilaxk'oj ha' ha' yul, lahan-nhetik'a xute ya' smalil hunun; hune' metro yok 80 centímetro xuh shojanil, hakpaxtu' xuh satb'al, hune' metro yok 40 centímetro xukanh stel. ²⁸Hakti' yeh swatx'eb'anil hunun carreta: Haka' kahon yeyi, aykoj smarchohal yinh skanheb'al

sq'axq'epal. ²⁹ Aykoj yechel hej no' b'alam yinh hej marco b'oj hej hierro q'atanik'toj tu', aykoj yechel no' buey b'oj hej querubín yinh. Aykoj hej yechel te' guirnalda yelowoj yalanh b'oj yib'anh b'ay aykoj yechel no' b'alam b'oj no' buey tu'. ³⁰ Kanheb'taj sruedahil hunun carreta nab'a' bronce tu' aykoj, q'atanik'toj ch'en bronce yul; yalanhxahaytij pila tu', yinh hunun stxikinb'al stz'onhob'alil tu', hat aykoj ch'en bronce xhb'atxnikanh hej nixhtej tx'ahb'al q'ab'e nab'a' bronce, lapan aykoj yechel te' guirnalda yelowoj. ³¹ Yul hune' haka' corona ayiktoj sti' hune' tx'ahb'al q'ab'e tu', 46 centímetro xhpalk'onatij yib'anh. Setsel yeh sti', 69 centímetro yekanh yoj. Watx'eb'ilkoj nixhtej yelaw yinh sti', cuadrado yeh smarcohal. ³² Yalanhaytij hunq'ahan marco tu', hat ayiktoj kanheb' rueda, q'atanik'toj ch'en bronce yul, lak'ankankoj ch'en yinh, hune'nhe yekantoj sunil, 69 centímetro setanil hunq'ahan rueda tu'. ³³ Lahan yeh swatx'eb'anil hunq'ahan rueda tu' b'oj haka' yeh yet hej carro yet howal. Yinh ch'en bronce watx'eb'il nixhtej setanil ayiktoj yiktajb'al rueda tu', yinh ch'en watx'eb'il srayohal, ni'an i'nhekoj rayo tu' b'oj shoyanil rueda tu'. ³⁴ Lak'ankoj yoj hej carreta tu' yinh skanheb'al stxikinb'al. ³⁵ Aykoj hune' marco setan yeh yinh sti' yib'anhatij carreta tu', 22 centímetro satb'al. Hune'nhe yekantoj b'oj yoj aykoj yinh stxikinb'al smarcohal tu'. ³⁶ Xakoj ya' Hiram tu' yechel querubín yinh, no' b'alam, te' palmera yib'anh hunq'ahan hierro q'atanik'toj tu', xanikoj ya' yechel te' haq'b'al yinh, hat xakoj ya' b'aytik'a q'a' k'ultu jilni. ³⁷ Lahan-nhetik'a xuh smalil b'oj swatx'eb'anil lahunheb' carreta tu', lahan-nhetik'a

xukuj yelaw. Lahan-nhetik'a xuh ya'lax ulujtuj
 tzet x'oknikoj yinh. ³⁸ Xwatx'epax ya' Hiram tu'
 lahunheb'xa nixhtej tz'ulik pila nab'a' bronze b'ay
 k'uxan ch'aytoj 840 litro ha' ha', hune' metro yok 80
 centímetro hunun; xanihatoj ya' hunun nixhtej pila
 tu' yib'anh hunun carreta tu'. ³⁹ Howeb' carreta tu'
 xayoj ya' sq'axepal yatut Komam Dios yinh yetk'ulal
 sur, yok howeb'xa xayoj ya' yetk'ulal norte. Wal
 niman pila xin, hat xayoj ya' yiktajb'al yetk'ulal sur
 b'oj yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik. ⁴⁰ Xwatx'epax
 ya' Hiram tu' hej tx'ahb'al q'ab'e, ch'en pala b'oj
 ch'en sek' hokan yeyi. Haktu' xuh stanhk'okanoj ya'
 swatx'en sunil tzet xq'an ya' Salomón tu', yunhe
 yoknojkoj yinh yatut Komam Yahveh. ⁴¹ Xwatx'e ya'
 kab' pilal, xwatx'e ya' yelaw swi' pilal setsel yeyi,
 ka'itan cadena halb'il haka' txim aykoj yelawoj swi'
 pilal tu'; ⁴² kanheb' ciento nixhtej yechel te' granada
 x'ok yelawoj skab'il ch'en cadena haka' txim tu';
 kab' txolan xukuj yechel te' granada tu' yinh hunun,
 yunhe smajchentoj skab'il yelaw swi' pilal setsel yeh
 tu'. ⁴³ Xwatx'e ya' lahunheb' carreta, b'oj hej pila
 x'ahtoj yib'anh carreta tu'. ⁴⁴ Xwatx'e ya' niman pila;
 xwatx'e ya' 12 yechel no' buey b'ay x'ahtoj tz'onhnoj
 hune' niman pila tu'. ⁴⁵ Xwatx'epax ya' hej netb'al
 b'ay ch'aytoj tanh, hej pala b'oj ch'en sek' hokan
 yeyi. Yinh ch'en bronze xwatx'e ya' Hiram sunil hej
 tzetet yet yatut Komam Dios xq'an ya' Salomón tu'.
⁴⁶ Hat xchej ya' rey Salomón tu' watx'elaxojayoj
 smoldehal sunil hej tzetet tu' b'ay tx'otx' lak'ab'
 tx'otx', b'ay yak'alil sti' ha' Jordán, xolb'al Sucot b'oj
 Saretán. ⁴⁷ Mach xmale ya' Salomón sunil hunq'ahan

tzetet tu', haxkam kaw tx'ihalkanoj; kaw tx'ihalkanoj ch'en bronce tu', yuxin mach xuh smalelax ch'en.

⁴⁸ Xwatx'epax ya' Salomón tu' sunil tzet ch'oknikoj yul yatut Komam Yahveh. Xwatx'e ya' hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al nab'a' oro, te' mexhah nab'a' oro b'ay ch'ahtoj ixim pan pohb'ililol tet Komam Yahveh.

⁴⁹ Xwatx'e ya' ch'en xhb'atxni hej candil nab'a' oro: howeb' ch'en x'ok yetk'ulal sur yok howeb'xa ch'en x'ok yetk'ulal norte yinh sat lugar kaw xikiltaj yeyi; aykankoj yechel hej te' sxumak haq'b'al yinh ch'en candil b'oj ch'en tenaza, nab'a' oro yekanoj sunil tu'.

⁵⁰ Xwatx'e ya' ch'en copa, ch'en xhk'upniltoj swi' smechahil candil, ch'en sek' hokan yeyi, ch'en xih b'oj ch'en b'ay ch'aytoj incienso; yinh oro kaw k'ul xwatx'i sunil hej tzetet ti'. Yinh oro watx'eb'ilpax tzet ch'i'nikoj spultahil lugar kaw xikiltaj yeyi b'oj spultahil cuarto ayiktoj yul tu', yinh sat lugar kaw xikiltaj yeyi.

⁵¹ Haktu' xuh stanhk'okanoj ya' rey Salomón swatx'en sunil hej tzetet yinh yatut Komam Yahveh. Lawitu' xinitoj ya' sunil hej sab'ehal pohb'ilxahilol tet Komam Yahveh yuh ya' David smam: ch'en plata, ch'en oro b'oj yaq'b'ilxa hej tzetet, xk'ub'antoj ya' yul yatut Komam Yahveh.

Xitoj ya' Salomón te' Kaxhah yet lahk'ulal yul yatut Komam Dios

(2 Cr. 5.2-14)

8¹ Xawtetij ya' Salomón heb' ya' icham winaj yet Israel, heb' ya' aykoj swi'aloj yinh hej ik'ale b'oj heb' ya' ijb'alom yinh hunun familia xol heb' ya' israelita; yunhe syamb'ankoj sb'ah heb' ya'

b'et Jerusalén. Ha' heb' ya' yetwanoj ay yinihaltij te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh yul Skonhob' ya' David, ha'tik'apax konhob' Sión. ²Yinh shuj x'ahaw yet hab'il, yinh x'ahaw Etanim, ha' tu' xyamb'ankoj sb'ah sunil heb' ya' winaj israelita tu' sk'atanh ya' Salomón, yet aykoj q'inh xikiltaj yeyi.^h ³Yet yamanxakoj sunil heb' ya' icham winaj tu', xinikanh heb' ya' sacerdote te' Kaxhah yet lahk'ulal. ⁴Heb' ya' sacerdote x'initoj te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh tu'; heb' ya' yik'al ya' Leví x'initoj te' Pat xikiltaj yeyi b'oj sunil hej stzetetal te' pat tu' xikiltaj yeyi. ⁵Matxa xhb'ischakanoj no' kaneluh, no' kaplaxh b'oj no' buey xakankoj ya' Salomón tu' xahanb'alil b'oj sunil heb' ya' israelita yamankoj sk'atanh ya' tu' yinh sat te' Kaxhah yet lahk'ulal. ⁶Lawitu' xanihaktoj heb' ya' sacerdote te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam Yahveh tu' yul yatut Komam, hat x'oktoj te' yul lugar kaw xikiltaj yeyi, xwatx'ektoj heb' ya' te' yalanh sxik' hej querubín ayiktoj b'et tu'. ⁷Lehantoj sxik' querubín tu' yib'anh te' Kaxhah yet lahk'ulal tu', yunhe yenhentoj te' b'oj nixhtej te' q'atanik'toj yuh sb'atxlaxk'oj te'. ⁸Yaja' nimejal yoj te' nixhtej te' q'atanik'toj yuh sb'atxlaxk'oj te' Kaxhah tu', yuxin xhto il-laxiktoj te' b'ay lugar xikiltaj yeyi, hune' aykoj yinh sat lugar q'a' xikiltajto yeyi; yaja' mach ch'il-laxiktoj te' yinhtaj; haktotu' yekanoj ti'nanh. ⁹Hanhk'anhe skab'il ch'en ch'en b'ay tz'ib'nheb'ilkoj chejb'anile, hanhk'anhe ch'en ayaytoj yul te' Kaxhah yuh ya' Moisés b'et Horeb, yet xanikoj Komam Yahveh hune'

^h8:2 *q'inh xikiltaj yeyi* Ha' hune' q'inh yet nixhtej pat. Ilwejk'anab' Lv. 23:33-44

lahk'ulal xol b'oj heb' ya' israelita, yet x'eltij heb' ya' b'et tx'otx' Egipto.

¹⁰ Yet x'eltij heb' ya' sacerdote yul lugar xikiltaj yeyi, xnohkaniktoj hune' moyan yul yatut Komam Yahveh. ¹¹ Matxa xuh skan heb' ya' sacerdote yuh yek'tzen hune' q'inh tu' b'et tu', haxkam xnohkaniktoj sq'aq'al smay Komam yul yatut.

Xok-kanoj yatut Komam Dios yinh smunilal

(2 Cr. 6:1—7:10)

¹² Lawitu' xalni ya' rey Salomón:

«Mamin Yahveh,

xawala ta hat chach ehayoj xol hune' moyan
k'ejxanhe topto;ⁱ

¹³ yaja' xax wakanh hawatut b'ay chach eh han,
b'ay chach ehoj yinh stohb'al q'inal», xhi ya'.

¹⁴ Lawitu' xt'anhxitoj ya' rey tu' yinh sat sunil heb' ya' yet konhob' israelita linhankanh yinh sat ya',

¹⁵ xalni ya': «Okojab' smay Komam Yahveh sDiosal Israel, haxkam xij sb'ah tzet xta'wekoj Komam yib'anh tet ya' David hinmam han, yet xalni Komam:

¹⁶ “Yet-taxtik'a xwinihaltij hinkonhob' Israel b'et Egipto han, maxhtotik'a hunuj konhob' xax hinsik'le xol sunil yik'al Israel ti' han, yuh yanikanh hunuj watut b'ay chin ehojk'oj han; yaja' xin sik'le ya' David han, yuh yok ya' sreyaloj hinkonhob' han”, xhi Komam. ¹⁷ Xoché ya' David hinmam tu' yaha'kanh hunuj yatut Komam Yahveh sDiosal Israel ti' b'ay xhaq'elax han; ¹⁸ yaja' xal Komam tet ya': “Kaw

ⁱ8:12 *k'ejxanhe topto*; Lanhan yalni yib'anhiloj lugar kaw xikiltaj yeyi, haxkam kaw k'ejholo yul, mach swentanahil aykoj.

k'ul hanab'al yinh hawochen hawanojkanh hunuj watut b'ay chin ehojk'oj han, ¹⁹ yaja' mataj hach chawaha'kanh. Hune' hak'ahol, ha' ch'anojkanh watut b'ay chin ehojk'oj han”, xhi Komam tet ya'.

²⁰ »Ti'nanh xin, xax yij sb'ah tzet xta'wekoj Komam Yahveh yib'anh, haxkam hayin xin ok-kanoj reyal yinh Israel shelb'aloj hinmam han, haka' xute Komam Yahveh yalni. Xax wakanh yatut Komam han, yunhe yehojk'oj sDiosal Israel b'et tu'. ²¹ Xax hinwatx'epax hune' lugar b'ay ayiktoj te' Kaxhah b'ay ayaytoj tzet xhyeni slahk'ulal Komam Yahveh watx'eb'il b'oj heb' ya' jichmam han, yet xinihaltij Komam heb' ya' b'et tx'otx' Egipto», xhi ya' Salomón tu'.

²² Lawitu' x'ah linhnoj ya' Salomón tu' yinh sat b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh, yinh sat sunil heb' ya' israelita, xleb'ankanh ya' sq'ab' satkanh, ²³ xalni ya': «Mamin Yahveh sDiosal Israel, mach hunujxa Dios haka' hach ay satkanh b'oj sat tx'otx' tx'otx' ti'. Chayijye hawuni halahk'ulal chata'wekoj hawib'anh, kat hayeni sk'ulch'anil hak'ul tet maktaj xhyijyenk'oj hachejb'anil yinh sunil yanma. ²⁴ Xax yij sb'ah tzet xata'wekoj hawib'anh tet ya' David hinmam han, ya' hachejab'lom. Kaw yul hati' x'ahiloj Mamin, xata'wenkoj hawib'anh; ti'nanh xin, kaw haq'ab' x'uni tzet xata'wekoj hawib'anh tu'.

²⁵ »Ti'nanh xin Mamin Yahveh sDiosal Israel, yijab'pax sb'ah hunxa tzet ta'web'ilkoj hawib'anh tet ya' David hinmam han, ya' hachejab'lom, yet xawalni: “Ta k'ul chuh yehojk'oj hawik'al, kat yokoj tzujnuj winh yinh sunil sk'ul b'oj sunil yanma haka' xuh hawehik'oj han; hawik'alnhetik'a ti'

ch'okoj sreyaloj Israel yinh stohb'al q'inal", kachi Mamin. ²⁶ Ti'nanh xin Mamim Yahveh sDiosal Israel, yijab'pax sb'ah tzet xata'wekoj hawib'anh tu' tet ya' David hinmam han, ya' hachejab'lom.

²⁷ »Yaja', ¿tom chuh hawehik'oj sat tx'otx' tx'otx' ti' xin Mamin Yahveh? Ta mach xhk'uxan-ni satkanh yi'ni skanhil hamay, hak'anab' ni'an nhah xwakanh tawet ti' han. ²⁸ Yaja' ab'etoj tzet chin q'an tawet ti'nanh han Mamin Yahveh. Ab'etoj yet ch'ah waw tawet han kat hawab'entoj yet chin txahli tawet hayin hin hachejab'lom ti' han. ²⁹ Tz'ayik aq'b'al hojab' chatanhe' hune' hawatut ti' Mamin, ha' hune' hawatut ti' b'ay hawalnaj ta chach ehok'oj yul. Ab'etoj tzet chin q'ana' tawet han yet chin txahloj yetk'ulal hune' lugar ti' han Mamin, hachejab'lom weh han. ³⁰ Ab'etoj tzet chin q'an tawet b'oj hakonhob' Israel ti' han Mamin. Yet xhtxahloj heb' ya' tawet, chawab'e'paxtoj tzet chala' heb' ya' b'ay ayach yul satkanh, kat hawa'noj nimank'ulal yinh heb' ya'.

³¹ »Ta ay hunuj mak ch'anikoj smul tet hunujxa yet anmahil, kat yal-lax tet, ta yilal yul sta'wenojkoj yul sti' yinh sat b'ay ch'ahtoj xahanb'al ayiktij yul hawatut ti', kat yalni ta mach smul, ³² hat-ta yul satkanh chawab'e'toj tzet chala', kat hawatx'enoj stzetest hej hachejab'lom yinh st'inhanil; hach chawaha'ayoj sya'tajil yib'anh mak ay smul, chawaha'kantoj smul tu' yib'anh; yaja' hach chakolo' mak mach smul yuh yehik'oj yinh stoholal, kat hawatx'enoj stzetest yinh st'inhanil.

³³ Ta xhk'aywahoj hakonhob' Israel ti' yuh yenemigo, haxkam xakoj smul tawet; yaja' lawitu'

kat yulujpax yich hawoj hunekxa, kat yanojkoj hamay, stxahloj tawet yul hawatut ti', kat yahoj yaw tawet; ³⁴ chawab'e'paxtoj tzet chala' yul satkanh Mamin, kat hawa'noj nimank'ulal yinh smul hakonhob', kat hawa'noj meltzohojtij sat tx'otx' tx'otx' ab'il tet yichmam hawuh.

³⁵ »Ta xhajlohojkantoj satkanh kat matxa ch'ayoj ha' nhab', haxkam xakoj hakonhob' ti' smul tawet Mamin; lawitu' kat stxahlojpax yetk'ulal hawatut ti', kat yanojpaxkoj hamay, kat sb'ejnojkanoy smul tu', haxkam xawayoj sya'tajil yib'anh. ³⁶ Chawab'e'paxtoj tzet chala' yul satkanh Mamin, kat hawa'noj nimank'ulal yinh smul hej hachejab'lom b'oj hakonhob' Israel ti'. Chakuyu'tuj heb' ya' tzet chuh yehojk'oj heb' ya' yinh k'ul, kat hawanojayoj ha' nhab' yib'anh tx'otx' tx'otx' xawa' yerenciahoj heb' ya'.

³⁷ »Ta ch'ayoj wahilal sat tx'otx' tx'otx' ti' yuh manh nhab'il, mato hej yab'il kaw tx'oj, mato ch'etaxojtoj hej tz'unub' yuh xhpalk'on ha' nhab', mato xhtajojiloy tz'unub' yuh sunil smajanil no' tziltzil, mato no' tzojoy; mato ta shoyo'ayoj heb' naj enemigo hej kokonhob' han, yuh yanojkoj heb' naj howal jinh han. Tzantik'a tzet yab'ilal mato sya'tajil ch'ek'ojtoj; ³⁸ yaja' ta ay hunuj anma maka sunil hakonhob' Israel ti' tx'ojxa yab'en sb'ah yuh tzet chuh, kat sleb'anojkanh sq'ab' tawet kat yokoj txahloj yetk'ulal hawatut ti', ³⁹ chawab'e'paxtoj tzet chala' b'ay ayach yul satkanh Mamin, kat hawa'noj nimank'ulal yinh smul. Chawub' tzet yetwanoj ay hawunuj yinh hakonhob', haxkam hachnhe hawohtaj tzet ch'ek'aytoj yinh yanma hunun anma. ⁴⁰ Haktu'

chuh xiwoj heb' ya' tawet, yet ch'ehojk'oj heb' ya' sat tx'otx' tx'otx' ab'il tet yichmam heb' ya' hawuh.

⁴¹ »Yet chohtajnhenojiloj anma nan konhob'al hab'ih, anma mach israelitahoj, kaw nahat-ta xhtij.

⁴² Chab'e'iloj skanhil hamay b'oj skanhil haweyi b'oj hej nimejtaj tzetet chawuh yinh hakonhob' ti' kat yuluj txahloj yetk'ulal hawatut ti' Mamin.

⁴³ Chawab'e'paxtoj tzet sq'ana' tawet yul satkanh b'ay ayach, haximwal sunil konhob' ay sat tx'otx' tx'otx' ti' chach ohtajnhenojiloj, kat yanojkoj hamay haka' yanikoj hakonhob' ti' hamay. Sunil mak stxumnujiloj ta ch'alaxkoj hamay yul hawatut xwakanh ti' han.

⁴⁴ »Tzantik'a b'ay chawaha'toj hakonhob' yaha'koj howal yinh yenemigo, ta xhtxahloj tawet yetk'ulal hune' konhob' xasik'le ti' b'oj yetk'ulal hawatut xwakanh ti' han; ⁴⁵ chawab'e'paxtoj yul satkanh tzet sq'ana' tawet, kat hakolwahoj yinh.

⁴⁶ »Ta chakoj heb' ya' smul tawet, haxkam suniltik'a mak ch'anikoj smul, kat stit lemna chawil yinh heb' ya', kat hawanojkoj heb' ya' yul sq'ab' heb' naj yenemigo, kat yilaxojkantoj heb' ya' sat stx'otx' heb' naj, kat yokojkantoj heb' ya' yalanh schejb'anil heb' naj, tom kawil mato nahat. ⁴⁷ Yaja' ta yet hat-xa ay heb' ya' sat stx'otx' heb' naj tu', kat stxumnujiloj heb' ya', kat sq'an-noj heb' ya' nimank'ulal yinh smul tawet, kat yalnoj heb' ya': “Xjakoj komul han, niman stx'ojal tzet xjuh han”, ta xhinahoj heb' ya', ⁴⁸ kat smeltzonojkoj heb' ya' snab'al tawinh yinh sunil yanma b'oj yinh sunil sk'ul, kat stxahloj heb' ya' yetk'ulal tx'otx' tx'otx' xawa' tet yichmam, yetk'ulal hune' konhob' xasik'le b'oj yetk'ulal hune' hawatut

xwakanh ti' han; ⁴⁹ chawab'e'paxtoj tzet sq'ana' heb' ya' tawet yul satkanh b'ay ayach tu' Mamin, kat hakolwahoj yinh heb' ya'. ⁵⁰ Chawaha' nimank'ulal yinh sunil swi'ehal hakonhob' ti' Mamin b'oj yinh sunil smul xakoj tawet. Chawaha'koj sk'ulch'anil yinh yanma heb' naj ch'inojtoj heb' ya' yul hej nan konhob'al, yunhe k'ul chute' heb' naj sk'ul yinh heb' ya'. ⁵¹ Haxkam hawet hune' konhob' ti' Mamin, hach xawiltij b'et Egipto, tx'otx' lahan b'oj hune' horno b'ay ch'uliktoj ch'en hierro.

⁵² »Ab'etoj tzet chin q'an hayin hin hachejab'lom ti' han Mamin, ab'etoj tzet sq'an hakonhob' Israel ti'. Ab'etoj tzet xhjal han Mamin yet chonh txahli tawet han. ⁵³ Yet xawinihaltij heb' ya' jichmam b'et Egipto han Mamin Yahveh, xawal tet ya' Moisés hachejab'lom ta hach xonh hapohiloj xol sunil konhob' ay sat tx'otx' tx'otx' ti' han, xonh hawanikoj hakonhob'oj han», xhi ya' Salomón tu'.

⁵⁴ Lawi stxahlikaniloj ya' Salomón tu', lawi sq'an-nikanoj ya' tzet sq'an tet Komam Yahveh, x'ah wanoj ya' yinh sat b'ay ch'ahtoj xahanb'al, b'ay x'ay jahnoj ya' yet xleb'ankanh ya' sq'ab' satkanh. ⁵⁵ X'ah linhnoj ya', xq'an-nikanoj ya' stxahyeb'al Komam Yahveh yib'anh heb' ya' Israelita, xalni ya' yinh kaw ip: ⁵⁶ «Okojab' smay Komam Yahveh, haxkam ha' Komam x'a'ni aq'ank'ulal yila' skonhob' Israel, haka' xute Komam yalni. Sunil hej tzetet xta'wekoj Komam Yahveh yib'anh, tzet yalnaj Komam tet ya' Moisés schejab'lom, xijkanoj sb'ah sunil. Mach hunuj tzet mach xij sb'ah. ⁵⁷ Mach hojab' b'aq'inh chonh stinhcha'kanoj Komam Yahveh koDiosal ti', ha' hojab' Komam ch'okoj jetb'ihoj haka' xuh yok

Komam yetb'ihøj heb' ya' jichmam. ⁵⁸ Ha' hojab' Komam ch'anojkoj yinh janma, yunhe jehojk'oj haka' choche sk'ul Komam, kat koyijyenojk'oj schejb'anil Komam, junuj tzetet yinh st'inhanil, b'oj tzet yetwanoj ay syijyelaxi, hej chejb'anile ab'ilkanøj tet heb' ya' jichmam. ⁵⁹ Mach hojab' snahulnhe'toj Komam Yahveh koDiosal tzet lanhanto koq'an-ni ti', yunhe honh skolnoj Komam tz'ayik aq'b'al hayonh israelita honh skonhob' Komam ti', kat skolwahoj Komam jinh hunun tz'ayik. ⁶⁰ Haktu' chuh yohtajnhenojiloj sunil anma ay sat tx'otx' tx'otx' ti' ta Dios Komam Yahveh, mach hunujxa mak haka' Komam. ⁶¹ Mach hojab' b'aq'inh chepoho'iltoj heb'ah yinh Komam Yahveh KoDiosal; cheyijye'k'oj schejb'anil Komam yilal syijyelaxi, cheyijye'k'oj schejb'anil Komam haka' heyijyenk'oj ti'nanh», xhi ya'.

⁶² Haktu' xuh yanikøj ya' rey Salomón tu' b'oj sunil heb' ya' israelita tu' xahanb'al tet Komam Yahveh. ⁶³ 22 mil no' buey, yok 120 mil no' kaneluh xakoj ya' Salomón tu' xahanb'alil tet Komam Yahveh, ha' xahanb'al yet aq'ank'ulal.

Haktu' xuh yanikankøj ya' Salomón b'oj sunil heb' ya' israelita yatut Komam Yahveh tu' yinh smunilal. ⁶⁴ Yinhtik'a hune' tz'ayikal tu' xpohiloj ya' rey Salomón tu' yiktajb'al yamaq'il yatut Komam Yahveh. B'et tu' xakoj ya' xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil tet Komam, hej tajinh ofrenda b'oj sxhepuhal xahanb'al yet aq'ank'ulal. Tz'uliknhe hune' b'ay ch'ahtøj xahanb'al nab'a' bronce aykoj yinh sat lugar xikiltaj yeyi, yuxin mach xk'uxan-nihatoj sunil hej xahanb'al tu' yib'anh.

⁶⁵ Yet tu', xek'tze ya' Salomón b'oj sunil heb' ya' israelita q'inh yinh sat Komam Yahveh koDiosal. Tx'ihalk'a anma xyamikankoj b'et tu'; ay anma speto b'ay ch'oktoj sb'elal Hamat masanta b'ay ch'ek'toj yechel snuq' ha' Egipto. Hujeb' tz'ayik xek'tze heb' ya' q'inh tet Komam. Lawitu', xto yek'tzen heb' ya' hujeb'topax tz'ayik. Yuxin 14 tz'ayik xek'tze heb' ya' yinh sunil. ⁶⁶ Yinh swaxajeb' tz'ayik, yet x'ek'-kanoj q'inh tu', xtaq'likanoj ya' Salomón tu' tet sunil anma. Kaw tzalalal yekanoj anma tu' xpaxkantoj yatut, xq'an-nikanoj anma tu' stxahyeb'al Komam yib'anh ya' rey Salomón, haxkam kaw stzalakanoj heb' ya' yilni sunil sk'ulch'anil sk'ul Komam xyeh yinh yik'al ya' David schejab'lom b'oj yinh heb' ya' israelita skonhob' Komam.

Slahk'ulal Komam Dios b'oj ya' rey Salomón

(2 Cr. 7.11-22)

9¹ Yet xax tanhk'o ya' Salomón yanikanh yatut Komam Dios, yet xax watx'ekanoj ya' spalacio, xax swatx'e ya' sunil tzet xoche swatx'e'; ²xyenipaxkanh sb'ah Komam Yahveh tet ya' yinh skayel, haka'tik'a xuh syenikanh sb'ah Komam tet ya' b'et Gabaón;^j ³xalni Komam tet ya': «Xax wab'etoj tzet xaq'an han yet xach txahli wet han, xax hinpohiloj hune' nhah xawakanh wet ti' han, yunhe wehojk'oj b'et ti' yinh stohb'al q'inah han. Xhwila'toj watut ti' hunun tz'ayik han, kat hin tanhenoj han.

⁴»Wal hach xin, ta mach ninoj stx'ojal ch'ilchahojiloj tawinh, ta k'ul chuh hawehojk'oj yinh

^j9:2 *Gabaón*; Ilwejk'anab' yinh 1 R. 3:5-14, hat aypaxayoj hune' ti'.

hinsat haka' ya' David hamam han; ta chawub' hej st'inhanil , kat hawab'enojtoj sunil hinchejb'anil yilal syijyelax han b'oj tzet yetwanoj ay yulaxi, ⁵ chin kawxe'kankoj reino ti' yul haq'ab' yinh stohb'al q'inal haka' xuh walni tet ya' David hamam han, yet xwalni han: “Hawik'alnhetik'a ti' ch'okoj reyal yinh Israel”, kinchi han. ⁶ Yaja' ta chapoho'iloj hab'ah winh han, mato hawik'al, kat hemanhk'onoj hinchejb'anil yilal syijyelax han, kat hewab'anojtoj heb'ah yinh hehaq'enoj hej komon dios, ⁷ chex wiha'iloj sat hune' tx'otx' tx'otx' xwa' teyet ti' han. Chin tinhcha'kanoj hune' nhah xin pohiloj wet ti' han yunhe hat chin ehik'oj han, toxanhe chex stzeyelaxoj yuh hej konhob', ch'ilaxojkaniloj hepixan. ⁸ Wal hune' watut ti' han xhuchalaxojkanayoj^k kat sunilxanhetik'a mak ch'ek'ojtoj skawilal xhk'ayoj sk'ul kat yinojkaniloj spixan, lawitu' sq'amb'enoj tet hunun: “¿Tzet yuh hakti' xutekantoj YA' Yahveh hune' konhob' ti' b'oj hune' nhah ti'?”, xhinahoj anma tu'. ⁹ Kat yal-laxoj tet: “Hakti' xutekantoj YA', yuh xtinhchakanoj heb' naj YA' Yahveh sDiosal, YA' x'inihaltij yichmam heb' naj b'et Egipto; lawitu' xwab'antoj sb'ah heb' naj yinh shaq'en hej komon dios. Yuxin xatij YA' Yahveh niman sya'tajil yib'anh heb' naj”», xhinahoj, xhi Komam.

^k9:8 *xhuchalaxojkanayoj* Hakti' yalni yinh hej te' Biblia payxa tz'ib'nheb'il, wal yinh hebreo chala: watut k'ayb'alk'ule jilni ti' han, xhi.

Yaq'b'ilxa hej tzetet xuh ya' Salomón

(2 Cr. 8:1-18)

¹⁰ 20 hab'il xi'toj yanikanh ya' Salomón yatut Komam Yahveh b'oj spalacio. Lawi yek'toj hunq'ahan hab'il tu', ¹¹ xa'ni ya' 20 skonhob'al Galilea tet ya' Hiram sreyal Tiro. Ha' ya' Hiram tu' x'a'ni sunil hej te' aq'in nab'a' tzis b'oj hej te' tz'isis tet ya' Salomón tu', b'oj sunil hej oro x'oknikoj yuh ya'. ¹² Yaja' yet x'el ya' Hiram tu' b'et Tiro, xtoh ya' yilnoj hunq'ahan konhob' xa' ya' Salomón tu' tet, mach xoche ya'. ¹³ Haktu' xuh yalni ya' tet ya' Salomón tu': “¿Tzet konhob'al ichamta xawa' wet ti' han wuxhtaj?, xhi ya'. Xanikankoj ya' “Stx'otx'al Cabul”¹ sb'ihoj, haktokantu' sb'ih ti'nanh. ¹⁴ 90 quintal ch'en oro ab'iltoj yuh ya' Hiram tu' tet ya' Salomón.

¹⁵ Xchilayoj ya' rey Salomón yulax sik'leb'il munil, yet x'alaxkanh yatut Komam Yahveh, spalacio ya', hune' lugar Milo sb'ih, yet xwatx'elaxkanh speyab'il Jerusalén, Hazor, Meguido b'oj Gezer. ¹⁶ Lawi yetnhenkanoj ya' faraón sreyal Egipto konhob' Gezer, xnhusnikantoj ya' konhob' tu', xpotx'nikanoj ya' sunil anma cananeo ay b'et tu'. Xsanitoj ya' Gezer tu' tet skutz'in yet xmohyi ix b'oj ya' Salomón. ¹⁷ Yuxin xwatx'ekanh ya' Salomón konhob' Gezer b'oj Bet-horón ayaytoj yalanh; ¹⁸ xwatx'ekanh ya' Baalat b'oj Tadmor ay yul desierto yet Judá. ¹⁹ Xwatx'epaxkanh ya' sunil hej konhob' b'ay sk'ub'a ya' hej tzet xhlolaxi: hej cuartel b'ay xhk'ub'alax hej ch'en carro yet howal b'oj hej b'ay ch'eh no' cheh ch'inik'oj carro tu'. Xwatx'e ya' sunil tzet

¹9:13 Cabul Matzet ch'oknikoj, haktu' chaliloj hune' tzoti' ti'.

xoche swatx'e' b'et Jerusalén, b'et Líbano b'oj yul sunil konhob' b'ay aykoj ya' reyal. ²⁰ Hantajtotik'a anma mach xkam yinh heb' naj amorreo, heb' naj heteo, heb' naj ferezeo, heb' naj heveo b'oj heb' naj jebuseo, heb' naj mach israelitahoj; ²¹ heb' naj yik'alxa heb' naj tu', heb' naj xto kan sat tx'otx' tx'otx' tu' yet xtanhtzenkaniloj heb' ya' israelita hej anma; ha' hunq'ahan anma tu' xakoj ya' Salomón yinh sik'leb'il munil masanto ti'nanh. ²² Yaja' mach hunuj heb' ya' israelita xakoj ya' Salomón tu' yinh sik'leb'il munil. Ay heb' ya' xakoj ya' schejab'lomoj, soldadohoj, smunlawomoj, ijb'alomal, swi'aloj yinh heb' naj soldado, yinh heb' naj ch'inik'oj hej carro yet howal b'oj yinh heb' naj ihomk'oj cheh. ²³ 550 heb' ya' tu' xakoj ya' Salomón tu' yahawoj yinh heb' naj munlawom, ha' heb' ya' ch'ilni sunil hej munil chuh heb' naj tu'.

²⁴ X'el ix skutz'in ya' faraón yixal ya' Salomón tu' yul Skonhob' ya' David, xtoh ix ehoj yul yatut xakanh ya' Salomón tu'; lawitu' swatx'en ya' Milo.

²⁵ Oxel el yulb'al hab'il chakoj ya' Salomón tu' xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil b'oj ofrenda yet aq'ank'ulal tet Komam Yahveh, hat chakoj ya' xahanb'al tu' yib'anh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al watx'eb'il tet Komam yuh ya'. Xhsnhuspax ya' incienso tet Komam Yahveh, lawi yahkanoj yatut Komam tu'.

²⁶ Tx'ihal hej te' barco xwatx'epax ya' rey Salomón tu' b'et Ezión-geber skawilal Elot, sti' ha' Mar Rojo b'ay stx'otx'al Edom. ²⁷ Xatoj ya' Hiram heb' naj winaj kaw helan yinik'oj te' barco yetb'ihoj heb' naj smunlawom ya' Salomón tu'. ²⁸ X'apni heb' naj b'et

Ofir, xinitij heb' naj oxeb' ciento quintal ch'en oro, xa'ni heb' ya' ch'en tet ya' Salomón.

Xb'eyk'oj ix sreinahil Sabá yila' ya' rey Salomón

(2 Cr. 9.1-12)

10¹ Yet xab'eniloj ix reina yet Sabá ta kaw ayxakanojkanh smay ya' Salomón, ta xah ok-kanoj smay Komam Yahveh yinh tzet chuh ya'; xtoh ix yilwenoj ya', yunhe sq'amb'en ix hej tzetet kaw ya'taj tet ya'.² X'apni ix b'et Jerusalén b'oj hun tenan heb' naj schejab'lom, x'apni hun tenan no' camello kaw al yet yuh perfume, hun tenan ch'en oro, b'oj hej ch'en ch'en kaw k'ulch'an. Yet x'apni ix yinh sat ya' rey Salomón tu', xq'amb'en ix sunil tzet xoche sq'amb'e' tet ya'.³ Xspajtzen ya' sunil sq'amb'eb'al ix tu'; mach hunuj sq'amb'eb'al ix mach xuh spajtzen ya'.⁴ Yet xilniloj ix reina yet Sabá tu' stz'ajanil sk'ul ya' Salomón tu', b'oj niman spalacio ya' xakanh,⁵ kaw xk'aykaniloj sk'ul ix. Xk'aypaxiloj sk'ul ix yet xilni ix itah xhlolax yinh smexhah ya' Salomón, scuarto heb' naj xhmunlahiktoj sk'atanh ya', xil sq'ap heb' naj kaw ay stohol chakoj yinh, heb' naj schejab'lom ya', heb' naj ch'initoj svino ya' tet, b'oj hej xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil chakoj ya' yul yatut Komam Yahveh; xk'aykaniloj sk'ul ix yilni sunil tu'.⁶ Haktu' xuh yalni ix tet ya':

«Yel sunil tzet xwab'e yul hinkonhob' han; yel sunil hej tzetet xax hawuh b'oj stz'ajanil hak'ul.
⁷ Maxhtik'a xwa' yuluj hink'ul han yet x'al-laxna wet han; yaja' ti'nanh, xin hul wila' yuh skab'il sb'aq' hinsat han. Mach slahb'akoj sb'ah stz'ajanil hak'ul ti' b'oj haka' xuh yal-lax wet han. Xhpalk'onkanoj

stz'ajanil hak'ul b'oj haq'alomal. ⁸ ;Tzet saq'al tet heb' naj hamunlawom^m b'oj heb' naj hachejab'lom aynhetik'akoj hak'atanh yab'en stz'ajanil hak'ul ti'! ⁹ Okojab' smay Komam Yahveh haDiosal, haxkam kaw stzalah sk'ul Komam tawinh, xach yanikoj Komam sreyaloj Israel ti'. Kaw oheb'iltik'a konhob' Israel ti' yuh Komam. Xach yakoj Komam reyal, yunhe hawehik'oj yinh k'ul, kat hawatx'en hej tzetet yinh st'ihanil», xhi ix tet ya' Salomón tu'.

¹⁰ Lawitu' xa'ni ix 90 quintal ch'en oro tet ya', kaw tx'ihal perfume b'oj ch'en ch'en kaw k'ulch'an xa' ix tet ya'. Maxhto hunuj mak ch'initoj tx'ihal perfume tet ya' Salomón tu' haka' stx'ihalil xitoj ix reina yet Sabá tu' tet ya'.

¹¹ Tx'ihalpax te' aq'in ch'eltoj yinh te' sándaloⁿ b'oj ch'en ch'en kaw k'ulch'an jilni xitij sbarco ya' Hiram b'et Ofir, yet xinitij heb' ya' ch'en oro tet ya' Salomón tu'. ¹² Yinh te' aq'in nab'a' sándalo tu' xwatx'e ya' Salomón tu' te' baranda x'ok yinh yatut Komam Yahveh b'oj yinh spalacio; yinh te' xwatx'epax ya' hej te' arpa b'oj te' salterio tet heb' naj b'itnom. Maxhtotik'a hunekoj ch'il-lax hun tenan te' aq'in ch'eltoj yinh te' sándalo tu', haka' stx'ihalil te' x'ilaxtoj tet ya' Salomón tu'.

¹³ Xa' ya' rey Salomón tu' sunil tzet xsq'an ix reina yet Sabá tu'; nantik'a yepax sab'ehal xax yak'oj ya' tet ix yalanhto. Haktu' xuh staq'likanoj ix tet ya',

^m10:8 *hamunlawom* Hakti' yalni yinh hebreo wal yinh griego heb' ix hawixal xhi.

ⁿ10:11 *sándalo* Kaw xuq' sam te' sándalo ti', ch'eltoj te' aceite yinh te'; xhwatx'ipax hej perfume yinh te'.

xmeltzokantoj ix yul skonhob' b'oj sunil heb' naj schejab'lom.

Sq'alomal b'oj smay ya' Salomón

(2 Cr. 9.13-24)

¹⁴Hunun hab'il schani ya' Salomón tu' howeb' ciento quintal ch'en oro. ¹⁵Nantik'a yepax ch'en tohlab'al cha' heb' naj txonhom tet ya', heb' naj loq'om, ch'en cha' sunil heb' ya' sreyal Arabia tet ya', b'oj heb' ya' aykoj yahawoj hej konhob' yet Israel. ¹⁶Xwatz'epax ya' rey Salomón tu' kab' ciento ch'en pahb'al lanza kaw nimejal, nab'a' oro xute ya' ch'en, chak'b'il xuh ch'en yinh ch'en martillo; 15 libra yalil hunun ch'en. ¹⁷Xwatz'epax ya' oxeb'xa ciento ch'en pahb'al lanza q'a' tz'ulik, nab'a' oro xutepax ya' ch'en. Chak'b'il xupax ch'en yinh ch'en martillo; kanheb'taj libra yalil hunun ch'en, xanihaktoj ya' ch'en yul spalacio: «Q'eb'tajlaj Líbano». ¹⁸Xwatz'epax ya' Salomón tu' hune' niman stz'onhob'al yinh marfil, xpichnitoj ya' yinh nab'a' oro. ¹⁹Wajeb' sgradahil stz'onhob'al ya' Salomón tu' xakoj, setan yeh b'ay xhq'ehi stel yinh ya'; aykoj sb'atxob'al sq'ab' ya' yinh sq'axq'epal stz'onhob'al tu'; aypaxkoj hunun yechel no' b'alam sq'axq'epal. ²⁰Aypaxkoj 12 yechel no' b'alam yinh stxam swajeb'al sgradahil stz'onhob'al ya' tu', hunun yechel no' aykoj yinh hunun stxam. ¡Mach hunuj tz'onhob'al slab'akoj sb'ah yinh stz'onhob'al ya' Salomón tu' xwatz'e! ²¹Nab'a' oro sunil scopa ya', nab'a' oro sunil hej netb'al x'oknikoj yul spalacio ya' «Q'eb'tajlaj Líbano». Mach yinjoj plata xwatz'elax hej tzetet tu', haxkam mach yelapnojal yeh ch'en

plata yulb'al x'ehik'oj ya' Salomón tu'. ²² Aypax sbarco ya' rey Salomón tu' titnaj Tarsis sk'atanh te' yet ya' Hiram; oxeb'taj hab'il yapni ch'en oro, ch'en plata, marfil, no' max b'oj no' pavo real yul hej te' barco tu'.

²³ Haktu' xuh spalk'onkanoj sq'alomal ya' Salomón tu' b'oj stz'ajanil sk'ul ya' sataj sunil heb' ya' rey ay sat tx'otx' tx'otx' ti'. ²⁴ Sunil anma ay sat tx'otx' tx'otx' ti' ch'ochenkanoj ilnoj ya' Salomón tu', yuh sq'amb'en hej tzetet tet ya', b'oj yuh yilni stz'ajanil sk'ul ya' ab'il yuh Komam Dios. ²⁵ Hunun hab'il yinitoj anma ch'en oro, ch'en plata, xilq'ape, ch'en ch'en yet howal, perfume, no' cheh b'oj no' mula sab'ehaloj tet ya' rey Salomón tu'.

Xloq' ya' Salomón hej no' cheh b'oj ch'en carro yet howal kat stxonhnipaxtoj ya'

(2 Cr. 1.14-17; 9.25-28)

²⁶ Xtenb'akanoj ya' Salomón tu' hej scarro yet howal b'oj hej no' cheh chik'oj heb' naj xhtoh yinh howal. Mil 400 scarro ya' yet howal, yok 12 mil no' cheh tu'. Xanitoj ya' hej carro yet howal tu' yul hej konhob' b'ay ay hej scuartel, ay xapaxkanh ya' sk'atanh b'et Jerusalén. ²⁷ Haka'xanhe yetoj ch'en ch'en, hakxanhetu' yekantoj ch'en plata b'et Jerusalén yuh ya' Salomón tu'. Haka'xanhe yetoj te' higo yinh sk'ul hej witz b'et Sefela, hakxanhetu' yekantoj te' aq'in nab'a' tzis b'et Jerusalén tu'. ²⁸ Hat ch'ilaxtij scheh ya' rey Salomón tu' b'et Egipto^o

^o10:28 b'et Egipto Tita ha' Musri aykoj skawilal Cilicia.

b'oj b'et Cilicia,^p haxkam b'et tu' sloq'tij heb' naj stxonhom ya' hej stzetet. ²⁹Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', 15 libra ch'en melyuh plata ch'a'lax stholog hune' carro yet howal ch'ilaxtij b'et Egipto, yok 150 ch'en ch'a'lax stholog hune' no' cheh. Lawitu' kat stxonhnipaxtoj heb' naj smunlawom ya' rey tu' no' tet heb' ya' sreyal heb' naj heteo b'oj tet heb' ya' sreyal Siria.

Xpohiloj sb'ah ya' Salomón yinh Komam Dios yuh heb' ix yixal

11 ¹Lawi yi'ni ya' Salomón ix skutz'in ya' faraón sreyal Egipto yixaloj, xto yochepaxkoj ya' heb' ix ix nan konhob'al, xi'ni ya' heb' ix yixaloj; ay heb' ix ah Moab xi' ya', heb' ix ah Amón, heb' ix ah Edom, heb' ix ah Sidón b'oj heb' ix hetea. ²Waxamkami kachb'il heb' ya' israelita tu' yuh Komam Yahveh yinh shunb'an sb'ah b'oj hunq'ahan konhob' tu' yet xalni Komam: «Mach chex mohyoj b'oj heb' ix ix nan konhob'al, haxkam chex spoho'iloj heb' ix winh han, kat hex yijb'anoj heb' ix shaq'enoj hej komon dios», xhi Komam. Yaja' xochekoj ya' Salomón tu' heb' ix ix nan konhob'al tu', xi'ni ya' heb' ix yixaloj. ³Hujeb' ciento heb' ix reina kaw xi' ya' yixaloj yok oxeb' ciento sconcupina ya'; yaja' xpohiloj heb' ix yanma ya' yinh Komam Dios. ⁴Yet ichamxa ya' Salomón tu', xpohniltoj sb'ah ya' yinh Komam Yahveh sDiosal, matxa x'ehik'oj ya' yinh k'ul yul sat Komam Dios haka' xuh yehik'oj ya' David smam, haxkam xijb'a heb' ix ya' shaq'en hej komon dios. ⁵Xshaq'e ya'

^p10:28 *Cilicia* Coa, yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo, tita ha' hunxa sb'ih Cilicia.

ich ix tiyoxh Astoret sdiosal heb' naj sidonio b'oj
ich kistal-la dios Milcom, sdiosal heb' naj amonita.

⁶ Mataj haka' xuh yehik'oj ya' David smam ya', mataj
haktu' xuh yehik'oj ya', haxkam xuh ya' hej stx'ojal
yul sat Komam Yahveh, mach x'ok tzujnuj ya' yinh
Komam Dios yinh sunil yanma.

⁷ Xakanh ya' hune' b'ay xhaq'elax ich kistal-la dios
Quemos sdiosal heb' naj moabita, xanipaxkanh ya'
hune'xa tet ich kistal-la dios Moloc sdiosal heb' naj
amonita swi' hune' witz aykoj yetk'ulal Jerusalén.

⁸ Xwax'epax ya' yet heb' ix yixal nan konhob'al tu',
yunhe snhusni heb' ix incienso, kat yanikoj heb' ix
xahanb'al tet ichamta sdiosal tu'.

⁹ Haktu' xuh stit showal Komam Yahveh sDiosal
Israel yinh ya' Salomón tu', haxkam xpohiltoj sb'ah
ya' yinh Komam; Komam xyenikanh sb'ah tet ya'
kayel el. ¹⁰ Kachb'ilxatik'a ya' yinh shaq'en hej
komon dios tu' yuh Komam Yahveh, yaja' mach
xyijye ya' tzet xal Komam. ¹¹ Haktu' xuh yalni
Komam tet ya': «Yuh xamanhk'o hinchejb'anil
yetwanoj ay syijyelax han b'oj hinlahk'ulal xin
wax'e b'oj hach han; xhwiha'iloj reino ti' yul
haq'ab' han, kat wa'noj tet hune' hachejab'lom han.

¹² Yaja' yuh ya' David hamam, mach xhwiha'iloj
hareino ti' yulb'al ayachk'oj; yulxa sq'ab' hak'ahol
xhwiha'iloj han. ¹³ Yuh ya' David hamam han b'oj
Jerusalén sik'leb'ilxa wuh han, mach suniloj reino tu'
xhwiha'iloj tet hak'ahol tu' han; xhwaha'kanoj hune'
ik'ale yul sq'ab' han», xhi Komam.

Heb' naj yenemigo ya' Salomón

¹⁴Lawitu' xinikanh Komam Yahveh naj Hadad ah Edom sfamilia ya' sreyal Edom, yunhe yanikoj naj howal yinh ya' Salomón. ¹⁵Yet yalanhto tu', yet hat ay ya' David b'et Edom, x'apni ya' Joab aykoj yahawoj yinh heb' naj soldado israelita, smujnujtuj heb' ya' xkam yinh howal, xtanhtzenkaniloj ya' sunil heb' naj ah Edom. ¹⁶Wajeb' x'ahaw xkankanoj ya' Joab tu' b'oj sunil heb' naj soldado israelita tu' b'et Edom, masantotik'a xtanhtzekaniloj heb' ya' sunil heb' naj winaj edomita. ¹⁷Yaja' kaw txanto naj Hadad yet tu', k'uxanto x'elkanh naj b'oj hunq'ahan heb' naj schejab'lom smam, xtoh heb' naj ehoj b'et Egipto. ¹⁸X'el heb' naj b'et Madián x'apni heb' naj b'et Parán; x'ok hunq'ahan heb' naj ah Parán tu' yetb'ihoj heb' naj, xtoh heb' naj b'et Egipto. Lawitu' x'apni heb' naj sk'atanh ya' faraón sreyal Egipto, xa'ni ya' tzet sloh heb' naj, stx'otx' heb' naj b'oj yatut heb' naj. ¹⁹Kaw k'ul x'ayk'ay naj Hadad tu' yul sat ya' faraón, yuxin xa' ya' snoh ya' reina Tahpenes yixaloj naj. Yixal ya' faraón yeh ya' Tahpenes tu'. ²⁰Xpitzk'a hune' ni'an yuninal naj Hadad tu' b'oj ix snoh ya' Tahpenes, Genubat xakoj heb' jetb'i sb'ihoj. Sk'atanh yuninal ya' Tahpenes tu' b'oj ya' faraón xa' ch'ib'oj ni'an unin tu'^q yul palacio. ²¹Ha' yet xab'eniloj naj Hadad tu' ta xax kamtoj ya' David b'oj ya' Joab aytik'akoj swi'aloj yinh heb' naj soldado israelita, xalni naj tet ya' faraón:
—Chahintoj pax yul hinkonhob' han, xhi naj.

^q11:20 *xa' ch'ib'oj ni'an unin tu'* Hakti' yalni yinh griego; wal yinh hebreo: x'ilaxiloj yinh im.

²² Xta'wi ya' tet naj:

—¿Tzet yuh chawochetoj pax? ¿Tzet chach mahlan b'et ti', yuxin chawochetoj pax yul hakonhob'?, xhi ya' tet naj.

—Matzet, yaja' chin q'an tawet han ta chin hachatoj han, xhi naj.

²³ Xipaxkanh Komam Yahveh hune'xa yenemigo ya' Salomón tu' Rezón sb'ih, sk'ahol ya' Eliada yeh naj. Elnajkanh naj ti' tet ya' Hadad-ezer sreyal Soba; yahawtik'a naj yeh ya' ti'. ²⁴ Xyamb'akoj naj Rezón tu' hune' majan heb' naj elq'om, x'ok naj swi'alaj yinh heb' naj. Lawi stanhtzeniloj ya' David konhob' Soba tu', x'elkanh heb' naj ichamta winaj tu', xtoh heb' naj ehoj b'et Damasco, b'et tu' x'alaxkoj naj Rezón tu' reyal. ²⁵ Enemigo xukankoj naj yinh Israel yulb'al x'ehik'oj ya' Salomón. Xuh naj stx'ojal yinh Israel haka' xuh naj Hadad. Kaw xyahkanoj naj konhob' Israel tu' lawitu' xtoh ok-kanoj naj sreyalaj sunil Siria.

Xikanh sb'ah ya' Jeroboam yinh ya' Salomón

²⁶ Hakpaxtu' ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat efrateo ah Sereda, xikanh sb'ah ya' yinh ya' Salomón. Yik'al ya' Efraín yeh ya' Jeroboam ti', schejab'lomtik'a ya' Salomón yeh smam ya', Zerúa sb'ih smi' ya', kamnajxa yichamil smi' ya' tu'.

²⁷ Yuh hunq'ahan ti', yuxin xikanh sb'ah ya' Jeroboam yinh ya' Salomón: yet lanhan swatx'en ya' Milo, xwatx'enkoj ya' b'ay elnajtoj speyab'il Skonhob' ya' David smam. ²⁸ Kaw ay yip ya' Jeroboam tu', kaw ay shelanil ya'. Yet xilni ya'

Salomón skanhil yeh ya', xanikoj ya', ya' Jeroboam tu' yahawoj heb' naj munlawom yinh yik'al ya' José.

²⁹Hune' tz'ayikalil, lanhan yeltij ya' Jeroboam tu' Jerusalén, xchanihayoj ya', ya' Ahías profeta ah Silo. Kaw ak' scapa ya' profeta tu' aykoj yinh. Kaw schukilnhe heb' ya' sat ak'al tu'. ³⁰Xiloj ya' Ahías tu' scapa, xtzilnitoy ya', 12 xitan x'elkoj yuh ya'; ³¹xalni ya' tet ya' Jeroboam tu': «Ikanh lahunheb'oj xitan q'ap capa ti', haxkam haktu' xute Komam Yahveh sDiosal Israel yalni: “Xhwiha'iloj reino yul sq'ab' ya' Salomón han, kat wanojkoj lahunheb' ik'ale yul haq'ab' han. ³²Yaja' yuh ya' David hinchejab'lom b'oj Jerusalén sik'leb'ilxa wuh xol sunil yik'al Israel ti' han, hune'xanche ik'ale xhwaha'kanoj tet ya' Salomón tu' han. ³³Xpohiltoj sb'ah ya' Salomón tu' winh han, x'ok ya' shaq'enoj ich ix tiyoxh Astoret sdiosal heb' naj ah Sidón, xshaq'enpax ya' ich Quemus sdiosal Moab b'oj ich Moloc sdiosal heb' naj amonita. Mach xuh ya' hej tzetet yinh st'inhanil, hej tzetet yetwanoj ay yuni; mach k'uluj xuh yehik'oj ya' yul hinsat haka' xuh yehik'oj ya' David smam han. ³⁴Yuh sk'ulch'anil hink'ul yinh ya' David hinchejab'lom sik'leb'il wuh han, ya' xyijyenk'oj hinchejb'anil yilal syijyelax han, mach xhwiha'iloj reino tu' yul sq'ab' ya' Salomón han yet yulb'al ayk'oj ya'. ³⁵Yaja' xhwiha'iloj reino tu' yul sq'ab' sk'ahol ya' han, kat wanojk'oj lahunheb' yik'al Israel tu' yul haq'ab' han. ³⁶Hune'xanche yik'al Israel ti' xhwaha'kanoj tet sk'ahol ya' tu' han, yunhe aynhetik'a yik'al ya' David hinchejab'lom ch'okoj reyal han; haximwal haka' yelwan hunuj lámpara, haktu' yelwanoj b'et Jerusalén, b'ay hune' konhob'

sik'leb'il wuh yuh wehik'oj han. ³⁷ Hayin kaw chach waha'koj reyal han, chach okoj yahawoj yinh sunil tzet choche hawanma kat hawokoj sreyaloj Israel ti'. ³⁸ Ta chawab'e'toj sunil tzet xhwal tawet ti' han, chach ehok'oj yinh hinb'eyb'al han kat hayijyenoj hinchejb'anil yilal syijyelax han, kat hawehok'oj yinh k'ul yul hinsat haka' xuh yehik'oj ya' David hinchejab'lom han, chin okoj hawetb'ihoj han, kat hinkawxenojkankoj hawik'al reyal haka' xuh wanikankoj yik'al ya' David reyal yinh stohb'al q'in al han. Xhwaha'kank'oj Israel yul haq'ab' han. ³⁹ Xhwaha'ayoj sya'tajil yib'anh yik'al ya' David yuh smul ya' Salomón han, yaja' mach sunilb'aloj q'in al"», xhi Komam, xhi ya' Ahías tu'.

⁴⁰ Ha' yet xab'eniloj ya' Salomón hune' tu' xilwe ya' spotx'nitoj ya' Jeroboam, yaja' x'elkanh ya', xtoh ya' b'et Egipto sk'atanh ya' Sisac sreyal Egipto. Hat xkankanoj ya' Jeroboam tu' b'et tu', masanto xkamtoj ya' Salomón.

Xkam ya' rey Salomón

(2 Cr. 9.29-31)

⁴¹ Sunil yaq'b'ilxa hej tzetet xuh ya' Salomón tu' b'oj stz'ajanil sk'ul ya', hat xtz'ib'nhelaxayoj yul te' hum b'ay x'alaxayoj sunil hej tzetet swatx'e ya' Salomón tu'. ⁴² 40 hab'il x'ok ya' Salomón tu' sreyaloj sunil Israel, hat x'oktoj ya' reyal b'et Jerusalén.

⁴³ Yet xkam ya' Salomón tu', hat xmujlaxaytoj ya' sk'atanh heb' ya' yichmam yul Skonhob' ya' David. Ya' Roboam sk'ahol ya' Salomón tu' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj ya'.

Xpohtoj sb'ah reino yul sq'ab' ya' Roboam

(2 Cr. 10.1—11.4)

12¹ Xtoh ya' Roboam b'et Siquem, b'ay xyamb'akoj sb'ah sunil heb' ya' israelita yuh yalaxkoj ya' reyal. ² Yaja' xab'ehiloj ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat hune' tu', yet hat-to ay ya' b'et Egipto b'ay xb'ey ya' yeb'a'toj sb'ah tet ya' Salomón. ³ Xawtentij heb' ya' ijb'alom yinh Israel ya' Jeroboam tu', xtoh heb' ya' syamanil tzoteloj b'oj ya' Roboam, xalni heb' ya' tet ya':

⁴—Kaw xonh ek' ya' komunla yuh hamam han; yaja' wal hach, iytij smalil munil xa' hamam tu' jub' han, kat hawinipaxiytij smalil ch'en tohlab'al, haximwal xhjaha'ktoj kob'ah yalanh hachejb'anil han, xhi heb' ya'.

⁵ Xta'wi ya' Roboam tu' tet heb' ya', xalni ya':

—Paxanhwejtoj. Yinhto oxeb' tz'ayik chex huluj hin heyila' han, xhi ya'.

Haktu' xuh spaxtoj heb' ya'. ⁶ Lawitu' xq'amb'en ya' rey Roboam tu' tet heb' ya' icham winaj xmunlahiktoj sk'atanh ya' Salomón smam yet aytok'oj ya', yuh yab'en ya' tzet wal yuten sb'ah ya', xalni ya':

—¿Tzet-taxka spaj stzoti' konhob' Israel ti' xhwa' heyalni han?, xhi ya'.

⁷ Xta'wi heb' ya' tu':

—Ta k'ul spaj stzoti' hune' konhob' ti' chawaha', kat hawa'ni tzet sq'an heb' ya' tawet, ch'okojtoj heb' ya' yalanh hachejb'anil yinh stohb'al q'inal, xhi heb' ya'.

⁸ Yaja' mach xab'etoj ya' Roboam tu' tzet xal heb' ya' icham winaj tu', haxa tet heb' naj hun xuh yek'

ya' yinh stzahal b'oj xhmunlahiktoj sk'atanh, tet xah heb' naj xq'amb'e ya' tzet wal yuten sb'ah ya'.

⁹ Xq'amb'en ya' tet heb' naj:

—¿Tzet-taxka chuh wa'ni spaj stzoti' hune' konhob' ti' heyalni han, haxkam xsq'an wet han, ta xhwiytij smalil munil yib'anh han, haxkam xa' ek'oj hinmam ya' yanma heb' ya' yinh munil han?, xhi ya'.

¹⁰ Haktu' xuh sta'wi heb' naj hun xuh yek' ya' yinh stzahal tu' b'oj, xalni heb' naj:

—Anma xhq'an-ni tu' ta ch'ilaxaytij smalil munil yib'anh haxkam chala ta x'ek' ya' yanma yuh hamam, hakti' chawute' hawalnoj tet: “Matzet chaliloj ni'an tzet xuh yek' ya' heyanna tu' yuh hinmam han. ¹¹ Ta x'ek' ya' heyanna hemunla yuh hinmam tu' han, ek'b'alto chuh wa'noj ek'oj ya' heyanna han. Ta komon tz'umnhe xex haten yuh hinmam tu' han, wal hin han, no' tz'um aykoj ch'en hierro yinh swi', ha' no' chex hatennoj wuh han”, kachinahoj tet anma tu', xhi heb' naj tet ya'.

¹² Lawitu' x'apni ya' Jeroboam b'oj sunil konhob' yila' ya' Roboam tu' hunekxa, haxkam ha'tik'a ya' xalni tet heb' ya' ta yinh syox tz'ayik xhmeltzo heb' ya'. ¹³ Yaja' mach xab'etoj ya' Roboam tu' tzet xal heb' ya' icham winaj, maq'ilnhe xuh xtzotel ya' tet konhob' tu'. ¹⁴ Ha' tzet xal heb' naj hun xuh yek' ya' yinh stzahal b'oj, ha' xab'etoj ya'. Haktu' xuh yalni ya' tet konhob' tu': «Ta x'ek' ya' heyanna hemunla yuh hinmam tu' han, ek'b'alto chuh wa'noj ek'oj ya' heyanna han. Ta komon tz'umnhe xex haten yuh hinmam tu' han, wal hin han, no' tz'um aykoj ch'en hierro yinh swi' ha' no' chex hatennoj wuh han», xhi ya' tet konhob' tu'. ¹⁵ Mach xab'etoj ya' rey tu' tzet

xsq'an konhob', haxkam hakti' x'el yinh sk'ul Komam Yahveh, yuh yijni sb'ah tzet xal Komam yinh ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat, yet xul stzoti' Komam tet ya' Ahías profeta ah Silo. ¹⁶ Yet xilni konhob' Israel ta mach xab'etoj ya' rey tzet xsq'ana, xalni heb' ya' tet ya' rey tu':

«¡Mach ninnoj tzet jok yinh yik'al ya' David ti' han!
¡Mach ninnoj jerencia xhkomaj yinh sk'ahol ya' Isaí ti' han!

¡Paxojonhwejtoj jatut hayonh israelita honh ti'!
Stanhehab' ya' David ti' yik'al», xhi heb' ya'.

Haktu' xuh spaxkantoj heb' ya' israelita tu' yatut. ¹⁷ Wal heb' ya' israelita ay yul skonhob'al Judá xin, ya' Roboam tu' x'ok reyal yinh heb' ya'.

¹⁸ Yet xanitoj ya' Roboam tu' ya' Adoram, ya' aykoj yahawiloj yinh heb' naj munlawom tzoteloj b'oj heb' ya', xk'ojlaxkamoj ya' yuh heb' ya' israelita. Lawitu' yinxanhe anhe x'ahtoj ya' Roboam tu' yul scarro yet howal, xtoh ya' yeb'anojtoj sb'ah b'et Jerusalén. ¹⁹ Haktu' xuh yinikaniltij sb'ah hej yik'al Israel ay yetk'ulal norte, yalanh schejb'anil yik'al ya' David, haktokantu' yeh ti'nanh.

²⁰ Yet xab'eniloj sunil heb' ya' israelita ta xmeltzotij ya' Jeroboam b'et Egipto, xyamb'ankoj sb'ah heb' ya', xanikoj heb' ya', ya' Jeroboam tu' sreyaloj sunil Israel. Haxanhe heb' ya' ah Judá xaktoj sb'ah yalanh schejb'anil yik'al ya' David tu'.

Xul stzoti' Komam Dios tet ya' Samaías

²¹ Yet x'apni ya' Roboam sk'ahol ya' Salomón tu' b'et Jerusalén, xyamb'ankoj ya' 180 mil heb' naj

soldado kaw k'ul yinh howal xol yik'al ya' Judá b'oj xol yik'al ya' Benjamín, yunhe yanikoj ya' howal yinh heb' ya' israelita, kat yok ya' reyal yinh sunil Israel hunekxa yalni. ²² Yaja' xul stzoti' Komam Yahveh tet ya' Semaías, ya' winaj schejab'lom Komam Dios, xalni Komam tet ya': ²³ «Al tet ya' Roboam sreyal Judá yinh hakti', ya' sk'ahol ya' Salomón, b'oj tet sunil yik'al ya' Judá b'oj ya' Benjamín b'oj maktajto ay yul konhob' ti': ²⁴ Hakti' chute Komam Yahveh yalni: “Mach chex toh heyaha'koj howal yinh heb' ya' heyuxhtaj israelita. Paxanhwejtoj heyatut, haxkam hayin lanhan wuni hune' ti' han”», xhi Komam, xhi ya' tet ya' Roboam tu'.

Xijb'a ya' Jeroboam heb' ya' israelita yinh shaq'en tiyoxh

²⁵ Xwatx'ekanh ya' Jeroboam tu' konhob' Siquem ay b'ay q'eb'tajlaj yet yik'al ya' Efraín, hat x'eh ya' b'et tu'. Lawitu' xwatx'enpaxkanh ya' konhob' Penuel. ²⁶ X'ek' yinh snab'al ya' Jeroboam tu' ta chuh yokpax yik'al ya' David reyal, ²⁷ Xalni ya': “Ta xhtoj heb' ya' israelita ti' yaha'koj sxahanb'al yul yatut Komam Yahveh b'et Jerusalén; chaha'paxkoj heb' ya' yanma yinh ya' yahaw Roboam sreyal Judá, kat hin spotx'nojtoj heb' ya' han”, xhi ya' yinh snab'al.

²⁸ Lawi sq'amb'en ya' tzet wal yuten sb'ah ya', xwatx'en ya' ka'itan yechel no' tzeh wakax nab'a' oro, xalni ya' tet konhob': «Matxa chex ahtoj Jerusalén tu'. Ilwejk'anab'i konhob' Israel, ay hedios xex inihaltij b'et Egipto la», xhi ya'. ²⁹ Hune' tiyoxh tu' xakanh ya' b'et Bet-el, yok hune'xa xakanh ya' b'et Dan. ³⁰ Xakoj konhob' tu' smul yuh hune' tu',

haxkam hat-ta b'et Dan xhb'eyk'oj heb' ya' shaq'e' hune' tiyoxh tu'.

³¹ Xapaxkanh ya' Jeroboam tu' b'ay xhaq'elax hej komon dios, xanikoj ya' anma mach yik'aloj ya' Leví sacerdotehal. ³² Lawitu', x'ichikoj ya' yek'tzen hune' q'inh yinh tz'ayik 15 yet swaxajeb' x'ahaw; etza lahan chutenapax ya' yek'tzen hune' q'inh tu' b'oj sq'inh te' nixhtej Pat ch'ek'tzelax b'et Judá, xanikoj ya' sxahanb'al yib'anh b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu'. Tet ichamta yechel no' tzeh wakax tu' xakoj ya' sxahanb'al b'et Bet-el; xanipaxkoj ya' heb' naj sacerdote b'ay xhaq'elax hej tiyoxh swi'laj witz tu'.

³³ Yinh tz'ayik 15 yet swaxajeb' x'ahaw tu' xichekanh ya' hune' q'inh tu'. Xakoj ya' sxahanb'al yib'anh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu' b'et Bet-el. Haktu' xuh yichenkanh ya' sq'inh heb' ya' israelita tu', x'ahtoj ya' snhusnuj incienso yib'anh b'ay ch'ahtoj xahanb'al xwatx'e tu'.

Xkachlax ya' Jeroboam yuh hune' ya' profeta ah Judá

13 ¹ Hune' tz'ayikalil, yet lanhan snhusni ya' rey Jeroboam incienso yib'anh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al b'et Bet-el, xanitoj Komam Yahveh hune' ya' profeta ah Judá yilnoj ya' Jeroboam b'et Bet-el tu'. ² Xchejni Komam Yahveh yalnoj ya' profeta tu' yinh kaw ip: «Yab'ehab' b'ay ch'ahtoj xahanb'al ti' tzet xhwal han, yab'ehab' b'ay ch'ahtoj xahanb'al ti', hakti' yalni Komam Yahveh: “Yinh yik'al ya' David xhpitzk'ahoj hune' naj ni'an Josías ch'okoj sb'ihoj, ha' naj ch'anojkoj heb' naj sacerdote xahanb'alil hawib'anh, heb' naj xhmunla b'ay

xhaq'elax hej komon dios ti', heb' naj xhnhusni incienso hawib'anh; sb'ajil anmaxa xhnhuslaxojtoj hawib'anh”», xhi ya'.

³ Hatik'a hune' tz'ayik tu' xyeh ya' profeta tu' ta yel tzet chal ya', xalni ya': «Ha' hune' ti' syeb' Komam Yahveh la: Xhpaxojkantixhna hoj hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al ti', kat stixhmohojkanaytij tanh ayatoj yib'anh», xhi ya'.

⁴ Yet xab'en ya' rey Jeroboam tzet xal ya' profeta tu' yinh ich b'ay ch'ahtoj xahanb'al ay b'et Bet-el tu', hat aykanh ya' sk'atanh, xleb'antij ya' sq'ab', xalni ya': ¡Tzab'wejayoj naj!, xhi ya'. Yaja' xkaw'otikanayoj hune' sq'ab' ya' xleb'atij yinh ya' profeta tu', matxatik'a chuh sb'ilenkanoy ya'. ⁵ Xpaxkantixhna ich b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu', xtixhmokanaytij tanh ayatoj yib'anh, haka' xuh yul stzoti' Komam Yahveh tet ya' profeta tu'.

⁶ Haktu' xuh yah yaw ya' rey tu' tet ya' profeta tu', xalni ya':

—Chin q'an tawet han, ta chach txahli tet Komam Yahveh haDiosal, kat haq'an-ni tet Komam ta xhwatx'eloy Komam hinq'ab' han, xhi ya'. Haktu' xuh yok ya' profeta tu' txahloy yinh sq'ab' ya' rey tu', xwatx'ipaxiloj haka'tik'a yeyi. ⁷ Xalni ya' rey tu' tet ya':

—Tonh wa'oj watut han, ay tzet chin sab'toj tawet han, xhi ya'.

⁸ Xta'wi ya' profeta tu', xalni ya':

—Waxamkami chawa' yiktajoj hatzetet wet han, mach chin toh wa'oj tawinh han, matzet chin saytoj uk'u' tzetet hawatut han. ⁹ Haktu' yetij hinchejb'anil yuh Komam Yahveh han. Xal Komam wet han, ta

nanxa b'ehal b'ay xhka hinpaxojtoj han, ta mach ninoj tzet chuh hinlonoj b'oj mach ninoj ha' ha' xhwuk'u' han, xhi ya' profeta tu'.

¹⁰ Nanxa b'ehal b'ay xka spaxtoj ya', matxataj yul hune' b'eh b'ay xka stit ya' yet x'apni ya' b'et Bet-el.

¹¹ Aypax hune' ya' profeta kaw ichamxa ay b'et Bet-el tu'; xb'eyk'oj heb' naj sk'ahol ya' yala' tet tzet-taj xuh ya' profeta ah Judá tu' b'et Bet-el, b'oj tzet-taj xal ya' tet ya' rey. ¹² Xq'amb'en smam heb' naj tu':

—¿Tzet b'ehal b'ay xka stoh ya'?, xhi ya'.

Haktu' xuh syeni heb' naj tet ya' b'ay xka stoh ya' profeta ah Judá tu'. ¹³ Xalni smam heb' naj tu' tet:

—Awejkoj yarquillo no' burro wet han, xhi ya';

Haktu' xuh yanikoj heb' naj yarquillo no' burro tu', x'ahtoj ya' yib'anh no', ¹⁴ xtoh ya' stzujnuj ya' profeta ah Judá tu'.

Tz'onhanayoj ya' profeta ah Judá tu' yich hune' te' hih yet xtzujcha ya' yuh ya' profeta ichamxa tu', xq'amb'en ya' tet ya':

—¿Hach ti' hach sprofeta Komam Dios speto Judá?, xhi ya'.

—Ho' hayin han, xhi ya'. ¹⁵ Yuxin xal ya' profeta ichamxa tu' tet ya':

—Tonh winh han, tonh wa'oj watut han, xhi ya'.

¹⁶ Xta'wi ya' profeta ah Judá tu':

Mach chuh hinmeltzotoj tawinh han, mach chuh hintoh wa'oj hawatut han, mach chuh wuk'ni ha' ha' hak'atanh b'et ti' han. ¹⁷ Haxkam haktu' yetij hinchejb'anil yuh Komam Dios han, yet xalni Komam wet han ta nanxa b'ehal b'ay xhka hinpaxojtij han, ta mach ninoj tzet chin lob' han b'oj mach ninoj tzet

xhwuk'u' yulb'al ayin b'et ti' han, xhi ya' tet ya' profeta ichamxa tu'.

¹⁸Xichenkanh ya' profeta ichamxa tu' hune' leq'ti'al, xalni ya':

—Profetahinpax haka' hach han. Xatij Komam Yahveh hune' ángel yala' wet han, ta chach witoj wa'oj b'ayin han, kat hawuk'ni ninoj hawa', xhi ya' tu'.

¹⁹Haktu' xuh smeltzotoj ya' profeta ah Judá tu' yinh ya', xwa' ya', xuk'ni ya' ha' ha' yatut ya' profeta ichamxa tu'.

²⁰Yet tz'onhankoj heb' ya' wa'oj yinh mexhah, xul stzoti' Komam Yahveh tet ya' profeta ichamxa xb'ey inojtij ya' tu', ²¹xalni ya' yinh kaw ip tet ya' profeta ah Judá tu': «Hakti' yalni Komam Yahveh la: xamanhk'o hinchejb'anil xwa' tawet hayin Yahveh hin haDiosal ti' han, mach xayijye tzet xwal han.

²²Xach meltzotij wa'oj b'ay xwal han ta mach ninoj tzet chalob' b'oj mach ninoj ha' ha' chawuk'u'; yuh hune' tu', matxa chach mujlaxojaytoj b'ay mujb'ilaytoj hawichmam», xhi Komam tawet, xhi ya' profeta ichamxa tu'.

²³Lawi swa'iloj ya' profeta ah Judá tu', xanikoj ya' profeta ichamxa yarquillohal sburro ya', ²⁴xpaxtoj ya'. Yet aykoj ya' yinh b'el, x'eliloj lemna hune' no' b'alam yinh ya', xpotx'nikantoj no' ya'. X'aykanoj pak'noj snimanil ya' yul b'eh, x'ahkanoj linhnoj no' b'alam tu' b'oj ni'an sburro ya' sk'atanh. ²⁵Ay hunq'ahan mak x'ek'toj b'et tu', xilni ta pak'ankantoj snimanil ya' profeta ah Judá tu' yul b'eh, ta aykanojkanh no' b'alam tu' b'ay pak'ankantoj snimanil ya' tu', xtoh anma tu' yalnoj yul skonhob'

ya' profeta ichamxa tzet xila. ²⁶ Yet xab'eniloj ya' profeta ichamxa x'a'ni meltzonojtij ya' profeta ah Judá tu', xalni ya': «Ya' profeta ah Judá tu' xmanhk'on tzet xal Komam Yahveh, yuxin xpotx'toj no' b'alam ya' haka' xute Komam Yahveh yalni», xhi ya'.

²⁷ Lawitu' xalni ya' tet heb' naj sk'ahol, ta chakoj heb' naj yarquillohal sburro ya', haktu' xuh yanikoj heb' naj, ²⁸ x'el b'el yuh ya'. Pak'ankantoj snimanil ya' profeta ah Judá tu' yul b'eh. Linhantokanojkanh no' b'alam tu' b'oj no' burro b'ay snimanil ya' tu' yet x'apni ya' profeta ichamxa tu'. Mach xk'uxtuj no' b'alam tu' snimanil ya' pak'ankantoj tu', matzet xutepax no' ni'an sburro ya'. ²⁹ Xanihatoj ya' profeta ichamxa tu' snimanil ya' profeta ah Judá tu' yib'anh burro, xinitoj ya' snimanil ya' tu' yul konhob', yunhe yilni ya' aq'b'al yinh ya', kat smujnihaytoj ya', ya'.

³⁰ Hat xmujaytoj ya' profeta ichamxa tu' ya' profeta ah Judá yul hune' spanteón watx'eb'ilxatik'a yuh; telan xuh yoq'kanoj ya' yinh ya', chalnikanoj ya': «¡Ay, wuxhtaj!», xhi ya'.

³¹ Lawitu' xalni ya' profeta ichamxa tu' tet heb' naj sk'ahol: «Yet chin kamoj han, hat chin hemuju'aytoj sk'atanh ya' profeta ah Judá ti' han. Hat cheyaha'k'toj hinb'ajil sk'atanh ya' han, ³² haxkam mach yek'b'anil yijnoj sb'ah tzet xalkanoj ya' yinh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al ay b'et Bet-el b'oj sunil hej b'ay xhaq'elax komon dios ayatoj swi'laj witz nahat yekanh ay yul sunil skonhob'al Samaria ti', xhi ya' profeta ichamxa tu'.

³³ Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet tu', maxhtik'a xb'ejkanoj ya' Jeroboam yanikoj smul; xanipaxkoj

ya' heb' naj sacerdote munlahoj b'ay xhaq'elax komon dios tu'. Tzanxanhetik'a mak xakankoj ya' sacerdotahal. ³⁴Yuh niman mule xakoj ya' Jeroboam tu', xtanhtzekaniloj Komam yik'al ya' sat tx'otx' tx'otx' ti'.

Xal Komam Yahveh tzet xhtanhojkanoj sfamilia ya' Jeroboam

14 ¹Xtx'obj'ikanh sk'ul naj ni'an Abías sk'ahol ya' Jeroboam yinh hunq'ahan tz'ayik tu'; ²yuxin xal ya' Jeroboam tu' tet yixal:

—«Heliloj xil haq'ap yunhe mach stxumlaxi ta wixal haweh han, kat hatoh hawilnoj ya' Ahías profeta b'et Silo, ya' x'alni wet han ta chin okoj sreyaloj Israel han. ³Itoj lahunheb'oj ixim pan tet ya' yok hayeb'oj ixim torta b'oj hunuj netb'alil no' kab', kat haq'amb'en tet ya' tzet xhtanhoj ni'an juninal ti'», xhi ya' Jeroboam tu'.

⁴Haktu' xuh syijyen ya' yixal ya' tu', xtoh ya' yilnoj ya' Ahías tu' b'et Silo. Kaw ichamxakanoj ya' Ahías tu', matxa chuh yilnikanoj ya' yuh ichamil; ⁵yaja' xaxtik'a yal Komam Yahveh tet ya' Ahías tu', xalni Komam: «Chuluj yixal ya' Jeroboam sq'amb'e' tawet tzet xhtanhoj ni'an yuninal heb' ya', haxkam kaw tx'oj yeyi, yaja' hakti' chawute' hawalnoj tet ya'; helb'ililoj xil sq'ap ya' yuh yet chuluj ya' tu'», xhi Komam.

⁶Ha' yet xab'en ya' Ahías tu' yokapnoj ya' yixal ya' Jeroboam tu' sti' pultah, xalnina ya' tet ya': «¡Okanh, hach yixal ya' Jeroboam! ¿Tzet yuh helb'ililoj xil haq'ap chach hul hin hawilnoj han? Okanhtij, ay tzet kaw tx'oj yilal walni tawet han. ⁷Asi', kat hawalni

tet ya' Jeroboam, ta hakti' yalni Komam Yahveh sDiosal Israel: “Hayin xach hinsik'lehiltij xol komon anma han, xach wanikoj yahawoj hinkonhob' han. ⁸Xwiloj reino tet yik'al ya' David han, xwanikoj yul haq'ab' han; yaja' mach lahanoj xuh hawehik'oj b'oj ya' David hinchejab'lom han; xyijyek'oj ya' David hinchejab'lom tu' hinchejb'anil han, x'ok tzujnuj ya' winh yinh sunil yanma han, k'ulnhetik'a xuh yehik'oj ya' yul hinsat han. ⁹Wal hach, xapohiltoj hab'ah winh han, xach ok hawatx'enoj yechel ichamta komon dios, yunhe hawinitij hin-howal han. Q'a' ek'b'alto stx'ojal tzet xawukanoj sataj heb' ya' xax ek' reyal yalanhto tu'. ¹⁰Xhwiha'tij sya'tajil yib'anh hafamilia han; chin tanhtze'kaniloj hachejab'lom han; chin tanhtze'kaniloj sunil heb' naj winaj xol hafamilia yul Israel ti' han. Haka' chuh stz'islastoj stza' no' noq', haktu' chuh hintz'isnoj kantoj hawik'al tu' han, matxa hunuj mak xhwaha'kanoj han. ¹¹Metx tx'i' xhlonoj kantoj snimanil sfamilia ya' Jeroboam xhkamoj yul konhob'; wal maktaj xhkamoj xol hej telaj, no' usmij xhlonoj kantoj snimanil, hayin Yahveh hin ti' xhwal han”, xhi Komam.

¹²Ti'nanh xin, paxanhtoj hawatut. Chinhetik'a chach okojapnoj yul konhob' tu', kat skamojajoj naj heyuninal tu'. ¹³Sunil heb' ya' israelita ch'oq'oj yinh naj. Hanhk'anhe naj xhmujlaxoj xol sfamilia ya' Jeroboam, haxkam hanhe naj x'ilchahiloj sk'ulal yinh yuh Komam Yahveh sDiosal Israel. ¹⁴Ti'nanh, yinh yahtoj ti', ha' Komam Yahveh ch'inojkanh hune'xa sreyal Israel, haxa ya' xhtanhtzenojkaniloj yik'al ya' Jeroboam ti'.

¹⁵ Xitij konhob' Israel ti' showal Komam Yahveh yet xwatx'en hej yechel ich ix tiyoxh Asera; yuxin haka' chuh stzikob'tajnhelax te' ah yul ha' ha' haktu' chuh stzikob'tajnhenoj Komam Israel ti', chinojkaniloj Komam heb' ya' sat hune' tx'otx' k'ul-la tx'otx' ya'naj Komam tet yichmam heb' ya', kat spujb'anojkantoj Komam heb' ya' satajto ha' niman Éufrates. ¹⁶ Yuh smul ya' Jeroboam ti' xakoj, xa'ni ya' ayk'ayoj Israel, chaha'kankoj Komam Yahveh heb' ya' yul sq'ab' yaq'b'ilxa hej konhob'», xhi ya' Ahías tu' tet ya' yixal ya' Jeroboam.

¹⁷ Haktu' xuh smeltzotoj ya' yixal ya' Jeroboam tu' b'et Tirsa. Xinhetik'a okapnoj ya' yul sti' spultah, xkamnakanayoj yuninal heb' ya' tu'. ¹⁸ Sunil konhob' Israel tu' x'oq' yinh naj, xmujnihaytoj heb' ya' naj, haka' xute Komam Yahveh yalnitij tet ya' Ahías profeta schejab'lom Komam.

¹⁹ Wal yaq'b'ilxa tzetet xuh ya' Jeroboam tu' yet ayiktoj ya' reyal, hej howal xakoj ya', b'oj tzet xuh yek' ya' reyal, hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay stz'ib'nhelax hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' rey. ²⁰ 22 hab'il x'oktoj ya' Jeroboam tu' reyal. Haxa ya' Nadab sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj, yet xkam ya'.

Ya' Roboam sreyal Judá

(2 Cr. 12.1-16)

²¹ 41 hab'il ya' Roboam sk'ahol ya' Salomón yet x'ok ya' sreyaloj Judá; 17 hab'il x'ek ya' reyal b'et Jerusalén b'ay skonhob' Komam Yahveh xsik'le xol sunil yik'al Israel, yunhe shaq'elax Komam b'et tu'. Ah Amón smi' ya' Roboam tu', Naama sb'ih ya'.

²² Yulb'al ayiktoj ya' Roboam tu' reyal, stx'ojalnhe xuh heb' ya' ah Judá tu' yul sat Komam Yahveh, xinikantij heb' ya' showal Komam yuh hej mule xuh, haxkam q'a' tx'ojtokanoj sataj mule xuh heb' ya' yichmam heb' ya'.

²³ Xwatx'e heb' ya' ti' hej yechel ich ix tiyoxh Asera, hej ch'en ch'en xikiltaj yeh b'ay aykoj yechel tiyoxh, xanikanh heb' ya' b'ay xhaq'elax hej komon dios swi'laj witz nahat yekanh b'oj yalanh hej te' te' hupan yeyi. ²⁴ Somanta heb' ix tx'oj yeh swi' b'oj heb' naj tx'oj yeh swi' ch'a'ni txonho' snimanil xakoj ya' b'ay xhaq'elax ichamta dios yul sunil konhob' tu'. Chukanoj hej anma tu' sunil hej skistalil, haka'tik'a xuh hej konhob' xiloj Komam Yahveh sat stx'otx' heb' ya' israelita yul hune' konhob' tu'.

²⁵ Yet howeb'xa hab'il yok ya' Roboam reyal, xb'eyk'oj ya' Sisac sreyal Egipto yaha'koj howal yinh Jerusalén, ²⁶ xinikantoj ya' sq'alomal yatut Komam Yahveh b'oj sq'alomal spalacio ya' rey; xinipaxtoj ya' ch'en pahb'al lanza nab'a' oro watx'eb'il yuh ya' Salomón. ²⁷ Yinhxa ch'en bronce xwatx'e ya' Roboam tu' shelel ch'en pahb'al lanza tu', xa'ni ya' ch'en tet heb' naj soldado xhtanhen sti' spalacio ya'. ²⁸ Hunun el yet xhb'eyk'oj ya' rey yul yatut Komam Yahveh, masan chitoj heb' naj soldado ch'en pahb'al lanza tu' yinh, lawitu' kat ya'ni paxoj heb' naj ch'en b'ay scuartohal b'ay xhtanhewi tu'.

²⁹ Wal sunil yaq'b'ilxa hej tzetet xuh ya' Roboam tu', hat xtz'ib'nhelaxkanayoj sat te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Judá. ³⁰ Masan x'ok howal xol ya' Roboam

b'oj ya' Jeroboam tu' yulb'al ayiktoj heb' ya' reyal.
³¹ Yet xkam ya' Roboam tu', hat xmujlaxaytoj ya' yul Skonhob' ya' David sk'atanh heb' ya' yichmam; ah Amón smi' ya', Naama sb'ih ya'. Haxa ya' Abiam sk'ahol ya' Roboam tu' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj.

Ya' Abiam sreyal Judá

(2 Cr. 13.1-22)

15 ¹ 18 hab'ilxa yektoj ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat reyal, yet x'oktoj ya' Abiam sreyaloj Judá. ² Oxeb' hab'il x'ek ya' reyal b'et Jerusalén. Maaca sb'ih smi' ya', skutz'in ya' Abisalom yeh ya'. ³ Hatik'a mule xuh smam ya' Abiam tu', ha'tik'a xupax ya'; mach x'ok tzujnuj ya' yinh Komam Yahveh sDiosal yinh sunil yanma haka' xuh yehik'oj ya' David yichmam. ⁴ Yaja' yuh ya' David, xto yaktoj Komam yik'al ya' reyal, yunhe yelwan yik'al ya' haka' hunuj lámpara; xa'ni Komam hune' sk'ahol ya' Abiam, yunhe yokoj reyal b'et Jerusalén yet matxak'oj ya'. ⁵ Mach hunuj chejb'anile xmanhk'o ya' David tu' yulb'al sq'in al, k'ulnhetik'a xuh yehik'oj ya' yul sat Komam Yahveh, yinh-nhe ya' Urías heteo xakoj ya' smul.

⁶ Yulb'al ayk'oj ya' Roboam b'oj ya' Jeroboam, masan x'ok howal xol heb' ya'. ⁷ Hakpaxtu' ya' Abiam x'okpax howal xol ya' b'oj ya' Jeroboam.

Sunil yaq'b'ilxa hej tzetet xuh ya' Abiam tu', hat xtz'ib'nhelaxayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'in al heb' ya' sreyal Judá. ⁸ Yet xkam ya' Abiam tu', hat xmujlaxaytoj ya' sk'atanh yichmam yul Skonhob' ya' David; haxa ya' Asa sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj.

Ya' Asa sreyal Judá*(2 Cr. 14.1-5; 15.16-19)*

⁹ 20 hab'ilxa yok ya' Jeroboam sreyaloj Israel yet x'oktoj ya' Asa sreyaloj Judá. ¹⁰ 41 hab'il x'ek' ya' Asa tu' reyal b'et Jerusalén; Maaca sb'ih smi' ixnam ya',^r skutz'in ya' Abisalom yeh ya'.

¹¹ Kaw k'ul xuh yehik'oj^s ya' Asa tu' yul sat Komam Yahveh haka' xuh yehik'oj ya' David yichmam.

¹² Xikaniltij ya' sunil heb' ix tx'oj yeh swi' b'oj heb' naj tx'oj yeh swi' cha' txonho' snimanil ay yul konhob' tu', heb' jetb'i ab'ilkoj yunhe shaq'en komon dios, xetankantoj ya' sunil hej tiyoxh watx'eb'il yuh yichmam. ¹³ Xiniloj ya' smi' ixnam reinahil, haxkam xa' watx'e' ya' hune' yechel ich ix tiyoxh Asera.

Xmaq'kanoj tixhchahoj ya' Asa tu' ich tiyoxh xwatx'e smi' ixnam tu', xnhusnikantoj ya' b'et snuq' ha' Cedrón. ¹⁴ Waxamkami mach x'etalaxtoj sunil b'ay xhaq'elax komon dios, yaja' kaw k'ul xuh yehik'oj ya' Asa tu' sunilb'al sq'inal yul sat Komam Yahveh.

¹⁵ Xapaxiktoj ya' ch'en plata, ch'en oro b'oj hej tzetet nab'a' oro yul yatut Komam Dios, ha' hunq'ahan tzetet ti' xpohiloj ya' b'oj smam tet Komam Yahveh.

Slahk'ulal ya' Asa b'oj ya' Ben-adad*(2 Cr. 16.1-10)*

¹⁶ Masan x'ok howal xol ya' Asa b'oj ya' Baasa sreyal Israel. ¹⁷ Yet xa'ni heb' ya' howal yet hunek,

^r15:10 *sb'ih smi' ixnam ya' Sb'ih smi' ya', hakti' yeyoj yinh hebreo, hakpaxtu' yinh versículo 13*

^s15:11 *k'ul xuh yehik'oj Xhyijyelaxk'oj slahk'ulal Komam Dios, ha' choche yala'iloj hune' tzoti' ti'.*

xikanh sb'ah ya' Baasa tu' yinh Judá, haktu' xuh yetnhenkanoj ya' konhob' Ramá. Lawitu' xanikanh ya' yaq'b'ilxa b'ay xhtanhewi heb' naj soldado b'et tu', yunhe matxa mak chuh yeltoj mato yoktoj sk'atanh ya' Asa b'et Judá tu'. ¹⁸Haktu' xuh yinihaltij ya' Asa tu' sunil ch'en plata b'oj ch'en oro k'ub'ab'iltoj yul yatut Komam Yahveh b'oj yul spalacio, xchejnitoj ya' heb' naj schejab'lom yanojkanoj ch'en tet ya' Ben-adad sreyal Siria, sk'ahol ya' Tabrimón, yihtxikin ya' Hezión ay b'et Damasco, xalnitoj ya': ¹⁹«Jaha'koj hunuj lahk'ulal koxol, haka' xute hamam b'oj hinmam han. Chin satoj ch'en oro b'oj ch'en plata ti' tawet han; yaja' etatoj halahk'ulal b'oj ya' Baasa sreyal Israel, yunhe hinyanikanoj ya' yinh aq'ank'ulal han», xhitoj ya' Asa tu'.

²⁰Haktu' xuh yab'entoj ya' Ben-adad tu' tzet xaltij ya' rey Asa tu'; xanitoj ya' heb' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' naj soldado yanojkoj howal yinh skonhob'al Israel. Xetnhenkanoj ya' konhob' Ijón, Dan, Abel-bet-maaca, sunil Cineret b'oj sunil stx'otx' yik'al ya' Neftalí. ²¹Yet xab'eniloj ya' Baasa hune' tu', xb'ejnikanoj ya' stanhewi b'et Ramá, xtokanoj ya' b'et Tirsa. ²²Haktu' xuh schejni ya' rey Asa tu' sunil konhob' Judá, ta xhtoh heb' ya' yiha'tij ch'en ch'en b'oj te' te' x'oknikoj yuh ya' Baasa yet xkawxenkanh ya' Ramá. Ha' hunq'ahan tu' x'oknikoj yuh ya', xwatx'enkanh ya' konhob' Mizpa b'oj Geba yet yik'al ya' Benjamín.

Xkam ya' Asa*(2 Cr. 16.11-14)*

²³ Sunil yaq'b'ilxa hej tzetet xuh ya' Asa ti', hej nimejtaj tzetet xuh ya', hej konhob' xakanh ya', hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Judá.

Yet ichamxa ya' Asa tu', ay hune' yab'il x'ok yinh yoj ya'. ²⁴ Yet xkam ya', hat xmujlaxaytoj ya' sk'atanh yichmam yul Skonhob' ya' David; haxa ya' Josafat sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj.

Ya' Nadab sreyal Israel

²⁵ Skab'xa hab'il yoktoj ya' Asa sreyaloj Judá yet x'oktoj ya' Nadab sk'ahol ya' Jeroboam sreyaloj Israel; kab' hab'il x'ek' ya' sreyaloj Israel. ²⁶ Tx'oj xuh yehik'oj ya' Nadab tu' yul sat Komam Yahveh; ha'tik'a mule xuh smam ya', xa'ni ayk'ayoj ya' heb' ya' israelita, ha'tik'a xupax ya' ti'.

²⁷ Yet hunek, hoyb'ilayoj Gibetón skonhob' heb' naj filisteo yuh ya' Nadab b'oj sunil heb' naj soldado israelita; xinikanh sb'ah naj Baasa yinh ya' Nadab tu', xpotx'nitoj naj ya' b'et Gibetón, sk'ahol ya' Ahías yeh naj Baasa tu' yinh yik'al ya' Isacar titnaj naj.

²⁸ Oxeb'xa hab'il yektoj ya' Asa sreyaloj Judá, yet xpotx'nitoj naj ya' Nadab tu', haxa naj Baasa tu' x'ok-kantoj reyal shelb'aloj ya'. ²⁹ Yoktotik'atoj naj reyal, xtanhtzen-nakaniloj naj sunil yik'al ya' Jeroboam, matxa hunuj yik'al ya' xakanoj naj, haka' xute Komam Yahveh yalnitij tet ya' Ahías schejab'lom ah Silo. ³⁰ Hakti' xutekanoj sb'ah,

haxkam xa' tij ya' Jeroboam showal Komam Yahveh, yet xa'ni ayk'ayoj ya' heb' ya' israelita yinh mule.

³¹ Wal yaq'b'ilxa tzet xuh ya' Nadab, hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Israel.

Ya' Baasa sreyal Israel

³² Aynhetik'akankoj howal xol ya' Asa b'oj ya' Baasa sreyal Israel. ³³ Syox-xa hab'il yektoj ya' Asa sreyaloj Judá yet x'oktoj ya' Baasa sk'ahol ya' Ahías sreyaloj Israel, 24 hab'il x'ek' ya' reyal b'et Tirsá.

³⁴ Tx'oj xuh yehik'oj ya' Baasa ti' yul sat Komam Yahveh, hatik'a tzet xuh ya' Jeroboam yet xa'ni ayk'ayoj ya' heb' ya' israelita yinh mule, ha'tik'a xupax ya'.

16 ¹ Xul stzoti' Komam Yahveh tet ya' Jehú sk'ahol ya' Hanani yib'anhiloy ya' Baasa; xalni Komam: ² «Hayin xach wikanh xol pojox han, xach wanikoj yahawoj hinkonhob' Israel han; yaja' lahan hab'eyb'al b'oj ya' Jeroboam; chawa' ayk'ayoj hinkonhob' Israel han, chawa'ni tij lemna xhwil yuh ichamta hamul han. ³ Chin tanhtze'iloj hawik'al han, lahan chach wute'kantox b'oj yik'al ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat han. ⁴ Metx tx'i' xhlonojkantox snimanil maktaj hawik'al xhkamojtoj yul konhob'; no' usmij xhlonojkantox snimanil maktaj hawik'al xhkamojtoj xol telaj», xhi Komam.

⁵ Sunil yaq'b'ilxa tzet xuh ya' Baasa tu', hej nimejtaj tzetet xuh ya', hat xtz'ib'nhelaxayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Israel. ⁶ Yet xkam ya' Baasa tu', hat

xmujlaxaytoj ya' sk'atanh yichmam b'et Tirsá; haxa ya' Ela sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyál shélb'aloj.

⁷Tet ya' Jehú profeta sk'ahol ya' Hanani xul stzoti' Komam Yahveh yib'anhiloj ya' Baasa tu' b'oj yik'al, haxkam kaw tx'oj xuh ya' yul sat Komam Yahveh haka' xuh yehik'oj sfamilia ya' Jeroboam. Xa' tij ya' showal Komam, xpotx'nipaxkantoj ya' yik'al ya' Jeroboam tu'.

X'ok ya' Ela sreyaloj Israel

⁸Yet 26 hab'ilxa yektoj ya' Asa sreyaloj Judá, x'oktoj ya' Ela sk'ahol ya' Baasa sreyaloj Israel b'et Tirsá. Kab'nhe hab'il x'ek' ya' reyál.

⁹Xikanh sb'ah ya' Zimri yinh ya' Ela tu', ya' schejab'lom ya' aykoj yahawoj yinh yiktaj heb' naj soldado ch'inik'oj hej carro yet howal, xsayni ya' tzet chuh spotx'nojtoj ya', ya' Ela tu'.

Yet kaw lanhan yuk'i ya' Ela tu' b'et Tirsá, b'ay yatut ya' Arsa aykoj yahawoj yinh spalacio ya', kaw uk'umxakanoj ya', ¹⁰yet x'apni ya' Zimri spotx'noj ya' Ela tu'; haxa ya' Zimri tu' x'ok-kantoj reyál shélb'aloj ya'. Yet tu', 27 hab'ilxa yektoj ya' Asa sreyaloj Judá.

¹¹Yoktotik'atoj ya' reyál, yet xpotx'ninakantoj ya' sunil yik'al ya' Baasa; matxa hunuj winaj xakanoj ya'. Xtanhtzekaniloj ya' sunil heb' naj winaj xol sfamilia ya' chuh ya'ni tanhoj skamikal b'oj sunil yamigo ya'.

¹²Haktu' xuh stanhtzenkaniloj ya' Zimri tu' sunil yik'al ya' Baasa haka' xute Komam Yahveh yalniti' tet ya' Jehú profeta. ¹³Hakti' xute sb'ah yuh smul ya' Baasa tu' xakoj, yuh smul ya' Ela sk'ahol ya', xa'ni ayk'ayoj heb' ya', heb' ya' israelita yinh mule, haktu'

xuh ya'ni tij heb' ya' showal Komam Yahveh sDiosal Israel yuh ichamta stiyoxh matzet ch'i'lax yinh tu'.

¹⁴Wal sunil yaq'b'ilxa tzet xuh ya' Ela tu', sunil tzet xwatx'e ya', hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Israel.

¹⁵27 hab'ilxa yektoj ya' Asa sreyaloj Judá, yet x'oktoj ya' Zimri tu' reyal. Yet hoyb'ilayoj konhob' Gibetón yet heb' naj filisteo yuh heb' ya' israelita yuh yanojkoj heb' ya' howal, ha' tu' x'oktoj ya' Zimri tu' reyal b'et Tirsá, hujeb'nhe tz'ayik x'ek' ya' reyal b'et tu'. ¹⁶Yet xab'eniloy heb' naj soldado ta xpotx'kantoy ya' Zimri tu' ya' rey, hatik'a hune' tz'ayik tu' xsik'le heb' ya', ya' Omri aykoj yahawoj yinh heb' naj soldado, yunhe yok ya' sreyaloy Israel.

¹⁷Lawitu' xb'ejnikanoy ya' Omri b'oj heb' naj soldado tu' yanikoj howal yinh Gibetón, xtoh heb' ya' yanojkoj howal yinh Tirsá. ¹⁸Yet xilnitij ya' Zimri ta yetnhelaxojxa konhob' tu', x'oktoj ya' yul spalacio, xtzujb'ankoy ya' q'a' q'a' yinh palacio tu', haktu' xuh skamkanoy ya'. ¹⁹Hakti' xute sb'ah yuh sunil smul ya' Zimri tu' xakoj tet Komam Yahveh. X'ok tzujnuj ya' yinh sb'eyb'al ya' Jeroboam xa'ni ayk'ayoj ya' heb' ya' israelita yinh mule. ²⁰Wal sunil yaq'b'ilxa tzet xuh ya' Zimri tu' b'oj tzet xuh yinikanh sb'ah ya' yinh ya' Ela, hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Israel.

X'ok ya' Omri sreyaloy Israel

²¹Xpohtoj sb'ah konhob' Israel, kab' majan xukanayoj. Hune' majan heb' ya' ch'ocheni ta ya'

Tibni sk'ahol ya' Ginat ch'ok reyal, yok hune'xa majan heb' ya', ch'ocheni ta ya' Omri ch'ok reyal.

²² Yaja' x'i'wa heb' ya' ch'ocheni ta ya' Omri ch'ok reyal, xk'aywa hune'xa majan heb' ya'. Xpotx'laxtoj ya' Tibni sk'ahol ya' Ginat tu', haxa ya' Omri tu' x'ok-kantoj reyal.

²³ 31 hab'ilxa yoktoj ya' Asa sreyaloj Judá, yet x'oktoj ya' Omri tu' sreyaloj Israel. 12 hab'il x'ek' ya' Omri tu' reyal; wajeb' hab'il x'ek' ya' reyal b'et Tirsá.

²⁴ Lawitu' xloq'nik'oj ya' hune' witz tet ya' Semer; hune' quintal yok yiktaj ch'en plata xa' ya' stoholoj; xwatx'en ya' hune' konhob' b'et tu', Samaria xakoj ya' sb'ihoj, haxkam Semer sb'ih ya' b'ay xloq'k'oj ya'.

²⁵ Stx'ojalnhe tzet xuh ya' Omri tu' yul sat Komam Yahveh; q'a' ek'b'alto stx'ojal tzet xuh ya' sataj yaq'b'ilxa heb' ya' xax ek'le sreyaloj Israel. ²⁶ Hatik'a tzet xuh ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat, yet xa'ni ayk'ayoj ya' heb' ya' israelita yinh mule, ha'tik'a xupax ya' Omri tu'. Xtit showal Komam Yahveh sDiosal Israel yinh konhob' yuh ichamta stiyoxh ya' Jeroboam tu'.

²⁷ Wal sunil yaq'b'ilxa tzet xuh ya' Omri tu', hej nimejtaj tzetet xuh ya', hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ch'alaxkanayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Israel. ²⁸ Yet xkam ya' Omri tu', hat xmujlaxaytoj ya' b'et Samaria sk'atanh yichmam. Haxa ya' Acab sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj.

X'ok ya' Acab sreyaloj Israel

²⁹ Yet 38 hab'ilxa yektoj ya' Asa sreyaloj Judá, ha' tu' x'oktoj ya' Acab sk'ahol ya' Omri sreyaloj

Israel. ³⁰ 22 hab'il x'ek' ya' sreyaloj Samaria. Yaja' stx'ojalnhe tzet xuh ya' yul sat Komam Yahveh; q'a' ek'b'alto stx'ojal tzet xuh ya' sataj heb' ya' xax ek'le reyal sataj. ³¹ Lawitu' mataj hanhe tzet xuh ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat tu' xuh ya', to xi'pax ya' ix Jezabel yixaloj, ix skutz'in ya' Et-baal sreyal Sidón; x'ichikoj ya' shaq'en ich dios Baal. ³² Xakanh ya' yatut ich dios Baal tu' b'et Samaria, xanipaxkanh ya' hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet ich dios tu'. ³³ Xwatx'epax ya' hune' yechel ich ix tiyoxh Asera, yuh yinitij ya' showal Komam Yahveh sDiosal Israel; q'a' ek'b'alto stx'ojal tzet xuh ya' sataj heb' ya' rey xax ek'le sreyaloj Israel yalanhto tu'. ³⁴ Yet aykoj ya' Acab tu' reyal, ha' tu' x'ok ya' Hiel ah Bet-el swatx'enojkanh Jericó. Yet xanihayoj ya' sxe'al Jericó tu', xkamtoj naj Abiram b'ab'el sk'ahol ya'; yet xtanhk'o ya' swatx'enkanh, xanikoj ya' spultahil, ha' tu' xkampaxtoj naj Segub skab' sk'ahol ya'. X'ek'toj sunil ti', haxkam haktu' xute Komam Yahveh yalnitij tet ya' Josué sk'ahol ya' Nun.

Xal ya' Elías ta matxa ch'ayoj ha' nhab'

17 ¹ Yet hune' tz'ayikalil, hune' ya' profeta Elías jalni sb'ih, ah Tisbe yet Galaad xal ya' tet ya' rey Acab yinh hakti': «Yinh sb'ih Komam Yahveh sDiosal Israel xhwal tawet han, tet Komam xhwa' q'ana' hinb'ah han, ta mach ch'ayoj ha' nhab' yulb'al hunq'ahan hab'il xhtit kosataj ti' b'oj matxa ninoj yal chew ch'ayoj, masantotik'a xhwala' han!», xhi ya'.

² Lawitu' xulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya' Elías tu', xalni Komam: ³ «Elanh b'et ti'; asi' yetk'ulal b'ay

ch'ahiloj tz'ayik kat haweb'anojtoj hab'ah b'ay snuq' ha' Querit, ha' aykoj sq'axepal ha' niman Jordán.

⁴Xax wa' schejb'anil no' hoh han, ha' no' ch'inojtoj tzet chalob'; ha' ni'an snuq' ha' ha' tu' chawuk'u'», xhi Komam.

⁵Haktu' xuh stoh ya' Elías tu' ehoj sti' ha' Querit aykoj sq'axepal ha' niman Jordán, haka' xute Komam Yahveh yalni tet ya'. ⁶No' hoh ch'initoj ixim pan b'oj no' chib'e sloh ya' Elías tu' hunun sab'sahk'alil b'oj hunun sk'ejb'alil; ha' ni'an ha' tu' chuk' ya'.

⁷Tototik'a tu', yet xtanhtoj ha', haxkam matxa ninoj ha' nhab' cha' sat tx'otx' tx'otx' b'et Israel tu'.

Ya' mimi' kamnajxa yichamil ah Sarepta

⁸Lawitu' xulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya' Elías, xalni Komam tet ya': ⁹«Ikanh hab'ah, kat hatoh b'et Sarepta swayanhb'alil Sidón. Hune' ya' mimi' kamnajxa yichamil, ha' ya' chach lotzenoj, xax hinchej hach slotze' ya' han», xhi Komam.

¹⁰Haktu' xuh stoh ya' Elías tu' b'et Sarepta. Yet x'okapnoj ya' sti' spultahil konhob', xilninatoroj ya' hune' ya' mimi' kamnajxa yichamil aykoj sayo' si'; xawtentoj ya', ya' mimi' tu' sk'atanh, xalni ya':

—Kaw chin q'an tawet han, wak'am chawitij hunuj vasohal ha' ha' wuk'u' han, xhi ya'.

¹¹Lanhanxa stoh ya' mimi' tu' yinojtij ha' ha' tu' yalni, yet xawtenpaxtij ya' Elías tu' ya', xalni ya':

—Wak'am chawipaxtij ninoj pan wet han, xhi ya'.

¹²Xta'wi ya' mimi', tu' xalni ya':

—jSyelal xhwal tawet yinh sb'ih Komam Yahveh haDiosal han, ta matxa hunuj hinpan watx'eb'il wuh han! Hune'xanche pulal ni'an warina ayaytoj yul ni'an

hinxih han, yok ninch'anxanhe waceite ayaytoj yul ni'an hinxhaluh han. Toxanhe chin say kab'oj hinsi' walni han, kat hinwatx'enojkantoj ni'anxa tu' hinlob' b'oj ni'an wunin han; lawitu' katmi kokamojkantoj han, xhi ya'.

¹³Xalni ya' Elías tu' tet ya':

—Mach chach xiwi. As uh tzet lanhanto hawalniloj ti'; yaja' b'ab'el chawatx'e' hunuj ni'an hintorta han kat hawinitij wet han, lawitu' kat hawatx'enoj hawet b'oj hawunin tu'. ¹⁴Haxkam hakti' yalni Komam Yahveh sDiosal Israel: “Maxhtik'a xhlahwojatij ixim harina ayaytoj yul tx'otx' xih tu', maxhtik'a xhlahwojtoj te' aceite ayaytoj yul xhaluh tu', masantotik'a xhwaha'ayoj ha' nhab' sat tx'otx' tx'otx' han kat sch'ib'ojkanh tz'unub' hunekxa”, xhi Komam.

¹⁵Haktu' xuh stoh ya' mimi' kamnajxa yichamil tu' swatx'enoj tzet xal ya' Elías tu'. Nahatil xwa' heb' ya', ay tzet slokanoj heb' ya'. ¹⁶Maxhtik'a xlahwihatij ixim harina yul ni'an xih ya' mimi' tu', maxhtik'a xmahlankanh te' aceite ayaytoj yul ni'an sxhaluh ya' haka' xute Komam Yahveh yalnitij tet ya' Elías.

¹⁷Tototik'a tu' yet xtx'ojb'ikanh sk'ul naj ni'an yunin ya' yahaw nhah tu'. Kaw tx'oj xuh yok yab'il yinh naj, xkam naj. ¹⁸Haktu' xuh yalni ya' mimi' tu' tet ya' Elías:

—¡Ay mamin schejab'lom Komam Dios! ¡Wak'a' chin hawute han! ¿Tom tonhe chach hul hawala'koj hinmul yinh hinsat han xin, kat hawa'ni kamoj ni'an wunin ti' han?, xhi ya'.

¹⁹Xalni ya' Elías tu':

—Atij ni'an hawunin tu' wet han, xhi ya'.

Xchelnik'oj ya' naj ni'an tu' tet smi', x'ahtoj ya' yul scuarto, xanihatoj ya' naj yib'anh stx'at.

²⁰ Lawitu', stxahli ya' Elías tu', xalni ya' tet Komam Yahveh: «Mamin Yahveh hinDiosal haweh han. ¿Tom chawaha'paxayoj sya'tajil yib'anh ya' mimi' kamnajxa yichamil ti', kat hawiniloj sq'in al ni'an yunin ya' ti' xin?, to yatut ya' ayin han», xhi ya' tet Komam.

²¹ Haktu' xuh spak'b'ankoj sb'ah ya' Elías tu' oxel el yib'anh naj ni'an tu', x'ah yaw ya' tet Komam Yahveh, xalni ya': «Ay Mamin Yahveh, hinDiosal haweh han, chin q'an tawet han ta chawitzitznhekanh naj ni'an ti'», xhi ya'.

²² Xab'entoj Komam Yahveh tzet xq'an ya' Elías tu', xul sk'ul naj ni'an tu', x'ititzb'ikanh naj. ²³ Lawitu' xinipaxaytij ya' Elías tu' naj tet smi' yul yatut, xanik'oj ya' naj tet smi', xalni ya':

—Ilk'anab'i, x'ititzb'ikanh ni'an hawunin, xhi ya'.

²⁴ Haktu' xuh yalni ya' mimi' tu':

—Ti'nanh, waltu' chin txumiloj han, ta yinh kaw yeli hach ti' winaj hach schejab'lom Komam Dios, kaw ha' Komam Yahveh xhtzotel tawinh, xhi ya'.

Xmeltzo ya' Elías yila' ya' Acab

18 ¹ Payxakanoj tu', ayxakoj syox hab'il b'ay mach ch'aykanoj ha' nhab', xulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya' Elías, xalni Komam: «Ikanh hab'ah, kat hatoh hawalnoj tet ya' Acab, ta toxa xhwaha'ayoj ha' nhab' han», xhi Komam. ² Haktu' xuh stoh ya' Elías tu' yilnoj ya' Acab b'et Samaria.

Ayxakanayoj niman wahilal b'et Samaria tu'.

³ Xawtentij ya' Acab tu' ya' Abdías aykoj yahawoj

spalacio. Kaw ay sni'anb'ahil ya' Abdías tu' tet Komam Yahveh. ⁴ Yet xochen ix Jezabel stanhtze'iloj sunil heb' ya' sprofeta Komam Yahveh, ya' Abdías tu' x'eb'antoj hune' cien heb' ya' yul nhahch'en; 50 taj xutektoj ya' heb' ya' yul hunun nhahch'en tu', xa'ni ya' ixim pan b'oj ha' ha' slob' heb' ya'.

⁵ Xalni ya' Acab tu' tet ya' Abdías:

—As yul sunil konhob' b'ay ay snuq' ha' ha' b'oj yojomal ha' ha', kat hawilni ta ayto b'ay xhnacha stelaj no' cheh b'oj no' mula, ha' xhjaha' slob' no', yunhe mach chonh kanoj manh chehal, xhi ya' Acab tu'.

⁶ Xitxq'atoj heb' ya' konhob' yinh, xtoh heb' ya' saynoj telaj tu'; nan b'ehal b'ay xka stoh ya' Acab, nan b'ay xka stoh ya' Abdías. ⁷ Yet aykoj ya' Abdías tu' yinh b'el, xchanihayoj sb'ah ya' b'oj ya' Elías; ha' yet xtxumnihiloj ya' ta ya' Elías hune' tu', x'ay jahnoj ya', x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx', xq'amb'en ya':

—¿Yeli, hach ti' Elías hach mamin?, xhi ya'.

⁸ —Ho' hayin han; as al tet ya' hawahaw ta hat ayin b'et ti' han, xhi ya'.

⁹ Xta'wi ya' Abdías tu':

—¿Tzet hinmul tawet han mamin, yuxin chin hawakoj yul sq'ab' ya' Acab ti' han yuh hin spotx'nitoj ya' han? ¹⁰ Xhwal tawet yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta sunilxakanoj skonhob'al sat tx'otx' tx'otx' ti' b'ay xax hach saykanoj ya' Acab tu'. Yaja' yet xhal-lax tet ya' ta mach chach b'et tu', kat schilnihayoj ya' sta'wenojkoj heb' ya' sreyal konhob' tu' yul sti' ta syelal chal heb' ya'. ¹¹ Ti'nanh xin, ayachtopaxkoj hawalni wet han, ta chin toh wala' tet ya' wahaw han ta ayachk'oj b'et ti'. ¹² Chinhetik'a

hach wanojkanoj han, kat hach yinojtoj Yespíritu Komam Yahveh b'ay mach wohtajoj han. Yet xhtoj ya' Acab tu' hach saynoj, mach chach i'chahoj yuh ya', kat hin spotx'nojkantoj ya' han. Yinhtax hintzehal ay hin-ni'anb'ahil tet Komam Yahveh han. ¹³ ¿Tom maxhto mak ch'al nikoj tawet ta xweb'atoj 100 heb' ya' sprofeta Komam Yahveh yul nhahch'en han, yet xochen ix Jezabel stanhtzenojiloj sunil heb' ya'? 50 taj xwutektoj heb' ya' yul hunun nhahch'en han, xwa'ni ixim pan slob' heb' ya' b'oj ha' ha' yuk'u' heb' ya' han. ¹⁴ Ti'nanh xin, xhto hawalpax wet han, ta chin toh wala' tet ya' wahaw han ta ayachk'oj b'et ti'. ¿Tom chawoche ta chin spotx' ya' Acab tu' han?, xhi ya' Abdías tu'.

¹⁵ Xalni ya' Elías:

Yinh sb'ih Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh xhwal han, Komam b'ay xhwa' q'ana' hinb'ah han, ta chin toh wila' ya' Acab tu' ti'nanh han, xhi ya'.

¹⁶ Lawitu' xtoh ya' Abdías tu' yilnoj ya' Acab, xalni ya' tet ya' yib'anhiltoj ya' Elías tu'; haktu' xuh stoh ya' Acab tu' yilnoj ya' Elías. ¹⁷ Yet xilni ya' Acab tu' ya' Elías, xalni ya' tet ya':

—¿Hach ti' chawakanayoj sya'tajil yib'anh Israel ti' chaltu'?, xhi ya'.

¹⁸ Xta'wi ya' Elías tu':

—Mataj hayin lanhan winitij sya'tajil yib'anh han, hach b'oj hawik'al lanhan hawinitij sya'tajil yib'anh, haxkam xawakanoj schejb'anil Komam Yahveh, xach ok hahaq'enoj hej yechel ich dios Baal. ¹⁹ Ti'nanh xin, chej syamb'a'koj sb'ah sunil heb' ya' israelita swi' witz Carmelo, kat syamb'anpaxkoj sb'ah heb' naj 450 sprofeta ich dios Baal, b'oj heb' naj kanheb'

ciento yet ich ix tiyoxh Asera, heb' naj lotzeb'il yuh ix Jezabel, xhi ya' Elías tu' tet ya' Acab.

Ya' Elías b'oj heb' naj sprofeta ich dios Baal

²⁰ Haktu' xuh syamb'ankoj ya' Acab tu' sunil heb' ya' israelita b'oj heb' naj profeta b'et witz Carmelo.

²¹ Lawitu' xitzkoj ya' Elías tu' sk'atanh sunil heb' ya' israelita, xalni ya':

—¿B'aq'inh cheb'eja'kanoj yinh yul ek' henab'al ti'? Ta Dios Komam Yahveh, okanhwej tzujnuj yinh Komam; taka ich Baal xin, yijyewej tzet chala, xhi ya'.

Yaja' mach hunuj tzoti' xal anma tu'. ²² Xto kam yalnipax ya' Elías tu' tet anma:

—Hayinxanhe ayink'oj yinh heb' ya' sprofeta Komam Yahveh han; wal heb' naj sprofeta ich dios Baal tu', 450 k'a heb' naj. ²³ Ti'nanh xin, iwejtij kak'onhoj no' buey, kat sik'len heb' naj sprofeta ich Baal tu' hunuj yet; kat sk'upnihayoj heb' naj no', kat yanihatoj heb' naj no' yib'anh te' si', yaja' mach chaha'koj heb' naj q'a' yalanh no'. Lawitu', kat hinwatx'enojpax hune'xa no' han, kat wanojpaxatoj no' yib'anh te' si' han, yaja' mach xhwaha'koj q'a' yalanh no' han. ²⁴ Lawitu', kat heyawoj tet hedios tu'; chin awojpax tet Komam Yahveh hinDiosal han; maktik'a xhpajzzenoj tzet xhkoq'ana' tu', kat yanojaytij q'a' q'a' satkanh, ha' hune' tu' kaw yeli Dios, xhi ya' Elías tu'.

—K'ultik'a, xhi sunil anma tu'.

²⁵ Haktu' xuh yalni ya' Elías tu' tet heb' naj sprofeta ich dios Baal tu':

«Sik'lewej hunuj hebuey tu' b'ab'el, kat hewatx'enkanh no', haxkam q'a' tx'ihal hexto; yaja' mach cheyakoj q'a' q'a' yalanh no', kat heyawi tet ichamta hedios tu'», xhi ya'.

²⁶ Haktu' xuh swatx'en heb' naj no' buey x'a'lax tet tu', x'ichikoj heb' naj yawi tet ich dios Baal; x'ichitij heb' naj yinh sab'sahk'alil masanta yinh chuman, chalni heb' naj: «¡Ab'e tzet xhjal han dios Baal!», xhi heb' naj. Ch'ek'kanoj tx'ejla heb' naj skanhalwikoj yinh shoyanil b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu', yaja' mach chab'etoj tzet chal heb' naj, maxhtik'a ninnoj mak xhta'wi tet heb' naj. ²⁷ Yinh xam chuman tz'ayik, x'ok ya' Elías tu' stzeyenoj heb' naj, chalni ya': «Awanhwej yinh kaw ip, dios mak tet lanhan heyawi ti'. Aymi tzet lanhan yuni hedios tu', wayojmi chuh ya', maka ay b'ay xtoh ya', mato txuluj chuh ya'; iwejiloy swayanh ya', waykelojmi chuh ya', xhi ya'. ²⁸ Xto kam awikanoj heb' naj yinh kaw ip, xseq'nikantoj sb'ah heb' naj yinh ch'en cuchillo b'oj yinh ch'en espada, haka'tik'a q'aynaj heb' naj yuni, masantotik'a ch'elkanoj chorchon schik'il heb' naj yinh. ²⁹ Xto kam awikanoj heb' naj yinh slahwi chuman; sukalnhe chalkanoj heb' naj, masantotik'a x'apni yorahil b'ay ch'alaxkoj xahanb'al yinh sk'ejb'alil tet Komam Yahveh. Yaja' maxhtik'a xab'etoj ich Baal tu' tzet xal heb' naj, mach hunuj mak xta'wi tet heb' naj. ³⁰ Haktu' xuh yalni ya' Elías tu' tet sunil anma: «Hitzanhwejtij hink'atanh han», xhi ya'.

Xitzkoj sunil anma tu' sk'atanh ya', x'ok ya' swatx'enojkanh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh, huchab'ilxakanayoj hune' tu'.

³¹ Xinikanh ya' 12 ch'en ch'en haka' sb'isil heb' ya' sk'ahol ya' Jacob, ya' b'ay xal Komam Yahveh ta Israelxa ch'ok sb'ihoj. ³² Xanikanh ya' hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh yinh ch'en ch'en tu'; xk'ajni ya' sb'elal ha' ha' shoyanil b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu'; chim aytoj 12 litrohoj ha' ha' yul hune' sb'elal ha' ha' tu'. ³³ Xwatx'enkoj ya' te' si' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu', xk'upnihayoj ya' no' buey, xanihatoj ya' no' yib'anh te' si' tu', ³⁴ xalni ya': «Nohtzewej kanheb'oj choq'al ha' ha', kat hejob'nihayoj ha' yib'anh te' si' b'oj yib'anh xahanb'al xnhuslaxojkantoj sunil ti'», xhi ya'. Haktu' xuh yuni heb' ya'.

Xalnipax ya':

«Uwej hunekxa», xhi ya'. Xunipax heb' ya'.

Yet xtanhk'o heb' ya' yuni, xalnipax ya': «Uwej yinh syoxel», xhi ya'. Haktu' xuh yunipax heb' ya' tzet xal ya'. ³⁵ Xanhe yelkantoj ha' ha' shoyanil b'ay ch'ahtoj xahanb'al tu', xnohkaniloj sb'elal ha' ha' watx'eb'il tu' yuh ha'. ³⁶ Yet x'apni yorahil b'ay ch'alaxkoj xahanb'al xnhuslaxkantoj sunil tu', xitzkoj ya' Elías profeta, xalni ya': «Mamin Yahveh sDiosal ya' Abraham, sDiosal ya' Isaac, b'oj sDiosal ya' Israel, yeltoj ti'nanh Mamin ta sDiosal Israel haweyi, yeltoj Mamin ta hachejab'lom weh han, ta hach xin hachej wub' sunil hunq'ahan tzetet ti' han. ³⁷ Ab'etoj tzet xhwal ti'nanh han Mamin Yahveh. Ab'etoj tzet xhwal han, haximwal chohtajnheloj hune' konhob' ti', ta hachnhe Dios hach, b'oj ta hach chawa' meltzohojkoj snab'al konhob' ti' tawinh», xhi ya' tet Komam.

³⁸ Haktu' xuh yayiloj q'a' q'a' satkanh yuh Komam Yahveh, xnhusnikantoj q'a' sunil xahanb'al tu';

xnhuskantoj q'a' te' si', ch'en ch'en, sunil pojoj, xtz'utz'nikantajoj q'a' ha' ha' ayaytoj yul holan aykoj shoyanil tu'. ³⁹Ha' yet xilni sunil heb' ya' israelita hune' tu', x'ay jahnoj heb' ya', xalni heb' ya':

«¡Yinh kaw yeli, Dios Komam Yahveh, Dios, Komam Yahveh!», xhi heb' ya'.

⁴⁰Haktu' xuh yalni ya' Elías tu' tet heb' ya': «Tzab'wejayoj heb' naj sprofeta ich dios Baal ti', yunhe mach hunuj heb' naj ch'elkanh», xhi ya'.

Haktu' xuh stzab'laxayoj heb' naj, xinitoj ya' Elías tu' heb' naj snuq' ha' Cisón, xpotx'nikantoj ya' heb' naj b'et tu'.

Xtxahli ya' Elías yunhe ya'ni ha' nhab'

⁴¹Haktu' xuh yalni ya' Elías tet ya' Acab: «As wa'anh, haxkam xawab'e yul yoj hune' niman nhab' han», xhi ya'.

⁴²Haktu' xuh stoh ya' Acab tu' wa'oj; wal ya' Elías xin, x'ahtoj ya' swi' witz Carmelo, x'ay jahnoj ya' txahloj, xanihaktoj ya' sat xolb'al switx'i'. ⁴³Lawitu' xalni ya' tet naj schejab'lom:

—As ahanhtoj swi'ta witz, kat hat'anhxitoj yib'anh ha' mar, xhi ya'.

Haktu' xuh yahtoj naj, xt'anhxitoj naj; xpaxaytij naj, xalni naj tet ya':

—Mach ninnoj tzet xwiltoj han, xhi naj.

Xchejnipaxtoj ya' naj, xalni ya':

—Hujel el chach ahojtoj hawila', xhi ya'.

⁴⁴Yinhxa shujel el tu', xal naj tet ya':

—Xwiltoj hune' ni'an moyan ch'ahiloj yib'anh ha' mar han, aynhem hunuj q'ab'ehal, xhi naj.

Xalni ya' Elías tu':

—As al tet ya' Acab, ta chakoj ya' schehal scarruaje, kat spaxnatoj ya', yalanhto maxhto chul ha' nhab', ta mach xin, matxa chuh spaxojtoj ya', xhi ya'.

⁴⁵ Lanhantotik'atu', xmoyq'anakaniloj satkanh, x'ichikoj ya'ni kaq'e', xtit rasna niman nhab'. X'ahtoj ya' Acab yul scarruaje, xtoh ya' b'et Jezreel. ⁴⁶ Wal ya' Elías xin, ha' Komam x'a'ni yip ya', xkawxenkoj ya' stx'anhb'al yiktaj, xtoh ya' yinh anhe b'et Jezreel; b'ab'el x'apni ya' sataj ya' Acab tu'.

Xeb'atoj sb'ah ya' Elías b'et Horeb

19 ¹ Xal ya' Acab sunil tzet xuh ya' Elías tet ix Jezabel b'oj tzet xuh spotx'nitoj ya' sunil heb' naj sprofeta ich dios Baal yinh ch'en espada; ² Haktu' xuh yanitoj ix Jezabel tu' schejab'lom yalnoj tet ya' Elías: «Ha' hojab' hindiosal ch'anojayoj sunil sya'tajil wib'anh han, ta maxhto chach hinpotx'toj yab' hakti' hekal han, haka' xuh hapotx'nitoj heb' ya' profeta», xhi ix.

³ Yet xilni ya' Elías ta aykoj sq'inal ya' yinh sya'tajil,^t x'el ya' b'et tu', xtoh ya' b'et Beerseba skonhob'al Judá, b'et tu' xakanoj ya' naj schejab'lom.

⁴ Hune'k'a tz'ayik xb'elwi ya' yul desierto, lawitu' x'ay tz'onhnoj ya' yich hune' te' te' enebro sb'ih,^u xq'an-ni kamoj sb'ah ya' tet Komam Yahveh, xalni ya': «Mamin Yahveh, matoj q'a' k'ulinto sataj heb' ya' wichmam han, matxa xhtecha wuh han, iloj hinq'inal han», xhi ya'.

^t19:3 *sq'inal ya' yinh sya'tajil*, Yinh hebreo chala: Xiwkanh ya'.

^u19:4 *enebro* Kaw ocheb'il hune' te' te' ti', haxkam kaw steye snhatxnhon stzaq'a'il te'. Xhb'inapax te' yinh Sal. 120:4 b'oj yinh Job 30:4

⁵ Lawitu' x'ay hilnoj ya' yich hune' te' te' tu', xwaykanayoj ya'; yaja' x'apni hune' ángel spita'koj ya', xalni tet ya': «Ahanh wanoj, kat hawa'i», xhi tet ya'.

⁶ Yet xilnitij ya', ayxahayoj hune' ixim torta switaj ya', kaw lanhanto stahiltij ixim yib'anh tzaq'a', aypaxayoj hune' xhaluhal ha' ha' sk'atanh ya'. Lawi swa' ya', xuk'ni ya' ha' ha', xwaypaxkanayoj ya' hunekxa. ⁷ X'apnipax yángel Komam Yahveh spitnojkoj ya' yet skayel, xalnipax tet ya': «Ahanh wanoj, kat hawa'i, haxkam kaw tx'ihalto chach b'elwoj», xhi tet ya'.

⁸ Haktu' xuh yah wanoj ya' Elías tu', xwa' ya', xuk'ni ya' ha' ha'. Lawi yok yip ya' yuh itah tu', xb'elwitoj ya' 40 tz'ayik yok 40 aq'b'al yul desierto, masanto x'apni ya' b'et witz Horeb yet Komam Dios.

⁹ Yul hune' nhahch'en x'ek' aq'b'al yuh ya'.

Xulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya', xalni Komam:
—¿Elías, tzet chawuh b'et ti?', xhi Komam.

¹⁰ Xta'wi ya' tet Komam, xalni ya':

—Ay Mamin Yahveh Sunil Chuh Yuh, kaw chin tanhe han yuh mach ch'ilaxiloj hapixan. Xakanoj hinkonhob' Israel halahk'ulal han, xuchankanayoj heb' ya' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tawet Mamin, xpotx'nikantoj heb' ya' haprofeta yinh ch'en espada, hayinxanhe xin kankanoy han. Ti'nanh xin, lanhan hinsaylax han, yuh hinpotx'lax han, xhi ya'.

¹¹ Xalni Komam Yahveh tet ya':

—Elanhtoj b'et ti', kat hawahtoj yinh hinsat swi' witz han, xhi Komam.

Hatik'atu' x'ek'toj Komam Yahveh, xtit hune' niman kaq'e' swi' witz tu', yukanxanhekanoy witz,

xtixhchakantoj ch'en ch'en yuh kaq'e' tu', yaja' machkoj Komam xol kaq'e' tu'. Lawitu' xa'nipax hune' chixkab', maxhtik'apaxkoj Komam xol chixkab' tu'. ¹²Lawitu' x'eltoj hune' niman b'olob', yaja' maxhtik'apaxkoj Komam xol b'olob' tu'; lawi yek'kantoj b'olob' tu', x'ichikoj yek' hixon hune' ni'an kaq'e'. ¹³Yet xab'en ya' Elías yek' hixon ni'an kaq'e' tu', xanikoj ya' scapa yenheloj sat, x'eltij ya' sti' ch'en nhahch'en, x'ah linhnoj ya' b'et tu'. Haktu' xuh yab'en ya' hune' yul nuq'e, chalni:

—¿Elías, tzet chawuh b'et ti'?, xhi yul nuq'e tu'.

¹⁴Xta'wi ya' Elías:

—Ay Mamin Yahveh Sunil Chuh Yuh, kaw xhwakoj yinh hink'ul hinyijyenk'oj tzet chawal han. Xakanoj hinkonhob' Israel halahk'ulal han, xuchankanayoj heb' ya' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tawet Mamin, xpotx'nikantoj heb' ya' haprofeta yinh ch'en espada, hayinxanhe xin kankanoy han. Ti'nanh xin, aykoj hinsaylax han, yuh hinpotx'lax han, xhi ya'.

¹⁵Xalni Komam Yahveh tet ya':

—Meltzohanhto yul hune' b'eh b'ay xka hatita, hune' b'eh xhto b'ay sdesiertohal Damasco. Yet chach apnoj Damasco tu', kat hawanojatoj te' aceite yinh swi' ya' Hazael, yunhe yokoj ya' sreyaloj Siria.

¹⁶Chawaha'paxatoj te' aceite yinh swi' ya' Jehú yik'al ya' Nimsi, yunhe yokoj ya' sreyaloj Israel, kat hawanojpaxatoj te' aceite tu' yinh swi' ya' Eliseo sk'ahol ya' Safat ah Abel-mehola, yunhe yokoj ya' profetahil hahelb'aloj. ¹⁷Maktik'a xhkolchahojiloj yul sq'ab' ya' Hazael, haxa ya' Jehú xhpotx'nojtoj, wal mak xhkolchahojiloj yul sq'ab' ya' Jehú, ha' ya' Eliseo xhpotx'nojtoj. ¹⁸Hujeb'xanhe mil heb' ya'

israelita chin kolo'kanoj han, heb' ya' mach x'ay jahnoj yinh sat ich dios Baal, b'oj mach xtz'ohni ich dios tu', xhi Komam.

X'ok tzujnuj ya' Eliseo yinh ya' Elías

¹⁹ Yet xmeltzotoj ya' Elías tu', xilnihayoj ya', ya' Eliseo sk'ahol ya' Safat, patxo' tx'otx' chuh ya'; nahat b'ab'el 22 no' buey xhpatxni tx'otx' tx'otx' yinh sat ya', kak'onhtaj yekoj no' patxo' tx'otx' tu'; tzujanxa yekanoj ya' patxo' tx'otx' b'oj kak'onhxa no' buey. Yet x'ek'toj ya' Elías yinh sat ya', xanikoj ya' scapa yib'anh ya' Eliseo tu';

²⁰ Haktu' xuh yanikanoj ya' Eliseo tu' no' buey, xtoh ya' yinh anhe stzujnuj ya' Elías tu', xalni ya' tet ya':

—Tojinkanoj taq'lo tet hinmam hinmi' han, hintz'ohnikanoj heb' ya' han, kat wokoj tzujnuj tawinh han, xhi ya'.

Xalni ya' Elías tu':

—Asi', meltzohanhto, mach chach hinkach hawuni hune' tu' han, xhi ya'.

²¹ Haktu' xuh smeltzotoj ya' Eliseo tu', xinitoj ya' kak'onh no' buey, xpotx'ni ya' no'. Te' te' ch'ok yinh swi' no' wakax, ha' te' xnhustuj ya', xtahtzenayoj ya' no', xa'ni ya' no' slob' konhob'. Lawitu' x'ok tzujnuj ya' yinh ya' Elías, cha'nikanoj q'ana' sb'ah ya' Eliseo tu' tet ya'.

X'i'wa ya' Acab yinh heb' naj sirio

20 ¹ Xyamb'akoj ya' Ben-adad sreyal Siria sunil soldado, xtoh ya' yanojkoj howal yinh Samaria. 32 heb' ya' rey masan ay scheh ch'inik'oj

hej carro yet howal xitoj ya' yinh, xshoynihayoj heb' ya' Samaria tu'. ² Lawitu', xanitoj ya' Ben-adad tu' heb' naj schejab'lom b'et Samaria yalnoj tet ya' Acab sreyal Israel yinh hakti': ³ «Hakti' yalni ya' Ben-adad: “Wet-xa yeh sunil haworo han, haplata, hej hawixal b'oj hawuninal kaw k'ulch'an jilni”», xhitoj ya'.

⁴ «K'ultik'a mamin rey, ayinxakoj yul haq'ab' han, hawet-xa yeh sunil tzet ayin han», xhitij ya' sreyal Israel tu'.

⁵ X'apnipax heb' naj chejab'lom tu', xalnipax heb' naj: «Hakti' yalni ya' Ben-adad: “Chawaha' sunil haworo wet han, haplata, hawixal b'oj hawuninal. ⁶ Yab' hakti' hekal, xhwaha'toj hinchejab'lom han, kat spich'noj heb' naj sunil yul hawatut b'oj yul yatut sunil heb' naj hachejab'lom, yunhe yinojiltij heb' naj sunil hetzetet ay stohol, kat yinojtij heb' naj wet han”», xhitij ya' rey tu'.

⁷ Haktu' xuh syamb'ankoj ya' rey Acab tu' sunil heb' ya' icham winaj ay Israel, xalni ya' tet heb' ya': —Ilwejk'anab' yetlikoj ya' ich ti' winh han; xax q'an ya' ta xhwa' sunil woro tet ya' han, hinplata han, wuninal han b'oj wixal han; xwalni han ta xhwaha' tet ya' han, xhi ya'.

⁸ Xta'wi sunil heb' ya' icham winaj tu' b'oj sunil anma ay yul konhob', xalni:

—Mach chawab'etoz tzet chal ya', mach chawaha' tzet sq'an ya' tu', xhi heb' ya'.

⁹ Haktu' xuh yalnitoj ya' Acab tu' tet heb' naj schejab'lom ya' Ben-adad tu': «Alwej tet ya' rey wahaw tu' han, ta xhwaha' sunil tzet xsq'an ya' yinh sb'ab'elal wet han; yaja' wal hunq'ahanxa ti', mach chuh wa'ni han», xhitoj ya' sreyal Israel tu'.

Haktu' xuh stoh heb' naj chejab'lom tu' yalnoj tet ya' Ben-adad tzet xal ya' Acab tu'. ¹⁰ Xalnipaxtij ya' Ben-adad tet ya' Acab tu' hunekxa: «Ha' hojab' hej hindiosal ch'anojajoj hej niman sya'tajil wib'anh han, ta ayto ninojxa spojojal Samaria ti' xhkanojkanoj, kat yinojtoj heb' naj hinsoldado hunujxa pul yet han», xhitij ya'.

¹¹ Xanipaxtoj ya' sreyal Israel tu' spaj stzoti' ya', xalnitoj ya': «Alwej tet ya' ta mach chakoj ya' smay, haxkam maxhto ch'i'wakoja'», xhitij ya'.

¹² Yet kaw lanhan yuk'i ya' Ben-adad tu' yul hej spat b'oj heb' ya' rey tzujan yinh, ha' tu' xab'en ya' hunq'ahan tzoti', xalni ya' tet hej soldado: «Wax'ewejkajoj heb'ah yinh hetxol yuh heyantikoj howal», xhi ya', Haktu' xuh swatx'enkoj sb'ah heb' naj yinh stxol yuh yanikoj heb' naj howal.

¹³ Yulb'al tu' xin, ay hune' ya' profeta x'apni ilnoj ya' Acab sreyal Israel, xalni ya' tet ya':

—Hakti' yalni Komam Yahveh: “¿Chawil hun tenan heb' naj soldado ti'? Xhwaha'koj heb' naj yul haq'ab' han, yunhe hawohtajnhenojiljoj ta yinh kaw yeli, hayin Yahveh hin han”, xhitij Komam tawet, xhi ya' profeta tu'.

¹⁴ —¿Mak xhkolwahoj winh han?, xhi ya' Acab tu'. Xalni ya' profeta:

—Hakti' yalni Komam Yahveh: “Heb' naj tzehtaj schejab'lom heb' ya' aykoj yahawoj yinh skonhob'al Israel, ha' heb' ya' xhkolwahoj tawinh”, xhi ya'.

¿Mak ch'ichenojkoj howal tu'?, xhi ya' Acab.

Hach chawiche'koj howal, xhi ya' profeta.

¹⁵ Haktu' xuh syamb'ankoj ya' Acab tu' 232 heb' naj tzehtaj schejab'lom heb' ya' aykoj yahawoj yinh

sunil skonhob'al Israel, lawitu' xb'isnipax ya' hujeb' mil heb' naj soldado israelita. ¹⁶Yinhmi chuman xtoh heb' naj yaha'koj howal, yet lanhan yuk'i ya' Ben-adad yul hej te' pat b'oj heb' ya' 32 rey tzujan yinh ya'. ¹⁷Heb' naj schejab'lom heb' ya' aykoj yahawoj yinh sunil skonhob'al Israel, ha' heb' naj b'ab'el x'el b'el yuh.

Yet lanhan yokoj sutsun heb' naj yinh konhob' tu', x'apni hal-laxoj tet ya' Ben-adad yuh heb' naj soldado ab'iltoj yuh ya', xalni heb' naj: «Ay hunq'ahan heb' naj soldado xax tit b'et Samaria», xhi heb' naj.

¹⁸Haktu' xuh yalni ya' Ben-adad tu': «Tzab'wejayoj heb' naj, yala'tik'a ta howal chul heb' naj yaha'koj mato machoj, itzitzal yeh heb' naj, kat heyinitij heb' naj», xhi ya'.

¹⁹B'ab'el x'eltij heb' naj schejab'lom heb' ya' aykoj yahawoj yinh sunil skonhob'al Israel tu' b'et Samaria, yinh tajxa heb' naj x'eltij heb' naj soldado israelita.

²⁰Xpotx'toj heb' naj soldado israelita tu' hunun yenemigo; haktu' xuh yelkanojkanh heb' naj sirio tu' tet heb' naj, x'ok-kanoj surnuj heb' naj soldado israelita tu' yinh heb' naj tu'. X'elkanojkanh ya' Ben-adad sreyal Siria tu' yib'anh cheh b'oj yaq'b'ilxa heb' naj soldado ch'inik'oj no' cheh yet howal. ²¹Haktu' xuh stopax ya' Acab sreyal Israel spotx'nojtoj heb' naj soldado ch'inik'oj no' cheh tu', xetnhenkanoj ya' scarro heb' naj yet howal; xtanhtzenkaniloj ya' heb' naj sirio tu', xk'aywakanoj heb' naj yinh k'ul yuh ya'.

²²Lawitu' x'apni ya' profeta sk'atanh ya' Acab sreyal Israel tu', xalni ya' tet ya':

—Ti'nanh xin, ay yip chawute hab'ah, il yinh k'ul tzet chuh hasayni yaq'b'ilxa heb' naj hasoldado, haxkam chulujpax ya' sreyal Siria yaha'koj howal tawinh hunab', xhi ya'.

²³ Lawitu' xalni heb' naj schejab'lom ya' Ben-adad tu':

—Sdiosal hej witz yeh sdiosal heb' naj israelita ti', yuxin xonh ay yinh howal yuh heb' naj. Yaja' ta sat-xa ak'al xhjakojs howal b'oj heb' naj, chonh i'wahoj yinh heb' naj, xhi heb' naj tet ya'.

²⁴ Ti'nanh xin, hakti' chawute: Aktoj heb' ya' aykoj yahawoj yinh heb' naj soldado shelb'aloj heb' ya' rey. ²⁵ Yamb'akoj hunujxa majan hasoldado haka' hune' majan heb' naj xkam yinh howal. Haka'tik'a sb'isil heb' naj, hakpaxtu' sb'isil no' cheh b'oj carro yet howal tu'. Lawitu' kat janojkojs howal b'oj heb' naj israelita tu' sat ak'al; cheyila'k'anab'i, chonh i'wahoj yinh heb' naj, xhi heb' naj tet ya' Ben-adad tu'.

Haktu' xuh yab'entoj ya' tzet xal heb' naj, xuni ya' sunil tzet xal heb' naj tu'. ²⁶ Shunb'ilxa tu' yet xyamb'ankoj ya' Ben-adad tu' heb' naj soldado sirio, xtoh heb' ya' yanojkojs howal yinh Israel b'et Afec. ²⁷ Xyamb'apaxkojs sb'ah heb' ya' israelita tu', xinitoj heb' ya' tzet sloh, xtoh heb' ya' yanojpaxkojs howal yinh heb' naj sirio tu'.

Hat x'ehayoj heb' ya' israelita tu' yetk'ulal b'ay x'ehayoj heb' naj sirio; haka'nhe kab'oj majan no' kaplaxh, haknhetu' sb'isil heb' ya', wal heb' naj sirio xin, nohnajkantojs heb' naj sat ak'al.

²⁸ X'apnipax ya' winaj schejab'lom Komam Yahveh yila' ya' sreyal Israel tu', xalni ya': «Hakti' chute

Komam Yahveh yalni: “Yuh xal heb' naj sirio ti' ta mach sDiosaloj ak'al weh han, to sDiosalnhe hej witz weh yalni heb' naj han, xhwaha'koj hun tenan heb' naj ti' yul haq'ab' han, yunhe hawohtajnhenojiloj ta hayin-nhe Yahveh hinti' Dios hin han”», xhi Komam tawet, xhi ya' profeta tu'.

²⁹ Hujeb' tz'ayik x'ehayoj skab'il majan heb' naj soldado tu' yetk'ulal hunun, yinhxa shuj tz'ayik xakoj heb' naj howal. Yinh-nhe hune' tz'ayik xpotx'kantoj heb' naj soldado israelita tu' 100 mil heb' naj sirio ch'ek' yuh yoj. ³⁰ Wal yaq'b'ilxa heb' naj xin, xtoh heb' naj yeb'a'kantoj sb'ah b'et Afec, yaja' x'ay huyna speyab'il konhob' yib'anh 27 mil heb' naj. Xeb'apaxtoj sb'ah ya' Ben-adad tu' b'et Afec; nanantajnhe b'ay cheb'akantoj sb'ah ya'.

³¹ Lawitu' xalni heb' naj schejab'lom ya' Ben-adad tu' tet:

«Xhjab'e yal-lax han, ta kaw k'ulch'an sk'ul heb' ya' sreyal Israel ti'. Jaha'wejkoj xil koq'ap kaw stzakohi, kat kolokb'ankoj tx'anh tx'anh yinh konuq', kat kotowej jilnoj ya' sreyal Israel, lemtakaxhi cha' nimank'ulal ya' tawinh», xhi heb' naj.

³² Xanikoj heb' naj xil sq'ap kaw stzako tu' yinh, xlokb'ankoj heb' naj tx'anh tx'anh tu' yinh snuq', xtoh heb' naj yilnoj ya' sreyal Israel tu', xalni heb' naj:

—Hakti' yalni ya' Ben-adad hachejab'lom la: Sq'an ya' tawet ta chawa' nimank'ulal yinh ya', xhi heb' naj.

Xta'wi ya' Acab tu', xalni ya':

—¿Tom itzitzto ya' Ben-adad tu' chaltu'? Ayinkoj yetb'ihoj ya' han, xhi ya'.

³³ Kaw k'ul xuh stzotel ya' rey tu' yab'en heb' naj, yuxin lemb'il xalna heb' naj tet ya':

—Ho' mamin itzitzto hawuxhtaj, xhi heb' naj.

—As iwejtij ya', xhi ya' rey tu'.

Yet x'apni ya' Ben-adad yilnoj ya' Acab tu', xanihatoj ya', ya' Ben-adad tu' yul scarruaje.

³⁴ Xalni ya' Ben-adad tu' tet ya' Acab:

—Xhwaha' paxoj sunil konhob' xiloj hinmam tet hamam han; lawitu' xahuh stoj anma txonhoj b'et Damasco, haka' xuh sb'eyk'oj hinmam txonhoj b'et Samaria han, xhi ya'.

—Haktu' xuh yalni ya' Acab tu':

—Ta haktu' chaltu', xhwaha' nimank'ulal tawinh han, xhi ya'.

Haktu' xuh yanikoj heb' ya' lahk'ulal xol, xa'ni nimank'ulal ya' Acab tu' yinh ya' Ben-adad tu'.

Xkachlax ya' Acab yuh hune' ya' profeta

³⁵ Lawitu' xchejni Komam Yahveh hune' ya' profeta aykoj xol heb' ya' profeta, ta chal ya' tet hune'xa ya' profeta yinh hakti':

—Maq'in yalni Komam Yahveh han, xhi ya'.

Yaja' mach sjeh ya' tu' smaqa'a ya'.

³⁶ Xalni ya' profeta tu':

—Yuh mach xayijye tzet xal Komam Yahveh, ch'elotij lemna hune' no' b'alam tawinh, kat hach spotx'nojtoj no' yet chapohnojiloy hab'ah winh han, xhi ya'.

Xinhetik'a x'el ya' tu' sk'atanh ya' profeta tu', x'ehliloy lemna hune' no' b'alam yinh ya', xpotx'nikantoj no' ya'.

³⁷ Lawitu' xchalo hune'xa ya' mama' yuh ya' profeta tu', xalni ya':

—Maq'in han, xhi ya'.

—X'ok ya' tu' smaq'noj ya', x'ok-kanoj lahwilal yinh ya'. ³⁸ Lawitu' xenhlenoj ya' profeta tu' sb'aq' sat yunhe mach stxumlax ya', xkankanoj ya' yechmanoj ya' rey Acab tu' sti' b'eh. ³⁹ Yet x'ek'toj ya' rey tu', x'ah yaw ya' profeta tu' yinh kaw ip, xalni ya':

—Mamin rey, yet kaw aykankoj yip howal, x'apni hune' naj soldado yaha'kanoj hune' naj enemigo wet hayin hin hachejab'lom ti' han, xalni naj ta chin tanhe naj han, b'oj ta ay tzet chuh yelkanh naj, hayinx a chin kamoj shelb'aloj naj han, maka xhwaha' oxeb'oj arroba ch'en melyuh nab'a' plata stoholoj naj han. ⁴⁰ Yaja' nanan-nhe tzet xhwukanoj han, matxa naj yet xwilnitij han, xhi ya'.

Xalni ya' rey tu' tet ya':

—Hachtik'a chawaliloj hab'ah, hamul hune' tu'; hach kaw xawatoj hab'ah yul sq'ab', xhi ya' rey tu'.

⁴¹ Hatik'atu' xiniloj ya' profeta tu' yenhel sb'aq' sat, stxumnihiloj ya' sreyal Israel tu', ta profeta ya'.

⁴² Xalni ya' tet ya' rey tu':

—Hakti' yalni Komam Yahveh: “Yuh xab'ejtzotoj mak xwal han ta yilal stanhiloj; hachxa chach kamoj shelb'aloj hune' mak tu', kat ya'noj tanhoj hakonhob' ti' smul skonhob' hune' mak tu'”, xhi ya' profeta tu'.

⁴³ Haktu' xuh spaxtoj ya' sreyal Israel tu' yatut b'et Samaria; kaw b'isk'ulal yekanoj ya', aykantij showal ya'.

**Xiloj ya' Acab stx'otx' ya'
Nabot b'ay tz'unb'ilayoj yuva**

21 ¹Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet ti', ay hune' ya' mama' tz'unb'ilayoj yuva yuh skawilal spalacio ya' Acab sreyal Samaria, Nabot sb'ih ya', ah Jezreel ya'. ²Xalni ya' Acab tet ya':

—Xhwoche hinloq'o'k'oj hatx'otx' b'ay tz'unb'ilayoj hawuva han, tx'otx' ay sk'atanh hinpalacio han, yunhe hintz'un-nihayoj tzet xhlolax sat tx'otx' han. Taka mach xin, tonhehojab' xhkohele, xhwaha' hunujxa tx'otx' tx'otx' q'a' k'ultu b'ay tz'unb'ilayoj te' uva tawet han, xhi ya'.

³Xalni ya' Nabot tet ya' Acab:

—Mach hojab' tonhehoj chila' Komam Yahveh, ta xhwaha' yerencia heb' ya' wichmam ti' tawet han mamin rey, xhi ya'.

⁴Haktu' xuh spaxtoj ya' Acab tu' yatut. Kaw b'isk'ulal yekanoj ya', lemankantij chil ya' yuh tzet xal ya' Nabot ah Jezreel tu', haxkam xal ya', ta mach tonhehoj chila' Komam Yahveh ta chaha' ya' yerencia heb' ya' yichmam ya' tu' tet ya'. Maxhtik'a xsjeh ya' Acab tu' wa'oj, x'ahtoj ya' sat stx'at, xnhohb'ankankoj sb'ah ya' sat b'itz'ab'. ⁵Lawitu' xitzkoj ix Jezabel yixal ya' Acab tu' sk'atanh, xq'amb'en ix tet ya', xalni ix:

—¿Tzet yuh kaw b'isk'ulal haweyi? ¿Tzet yuh mach chawoche wa'oj?, xhi ix tet ya'.

⁶Xta'wi ya':

—Xin b'eyk'oj tzoteloj b'oj ya' Nabot ah Jezreel han, xin q'an-ni tet ya' han, ta stxonhtoj ya' stx'otx'

b'ay tz'unb'ilayoj yuva wet han, maka tonhehojab' xhkoheletoj han, yaja' mach xsjeh ya', xhi ya'.

⁷ Haktu' xuh yalni ix:

—¿Tom mach sreyaloj Israel haweh xin?

Ahanh wanoj kat hawa'i, tzalalal chawute hab'ah; hayin xhwaha' stx'otx' ya' Nabet ah Jezreel, b'ay tz'unb'ilayoj yuva tu' tawet han, xhi ix.

⁸ Lawitu' xwatx'en ix hej te' hum yinh sb'ih ya' Acab tu', xanikoj ix sellohal skolq'ab' ya' yinh te', xanitoj ix te' tet heb' ya' icham winaj b'oj tet heb' ya' ijb'alom ay yul skonhob' ya' Nabet tu'. ⁹ Hakti' yalni te' hum xtz'ib'nhetoj ix: «Pujb'awejk'oj tet sunil anma ay b'et tu', ta syamb'akoj sb'ah, kat ya'ni ayuno, kat stz'onhb'alaxayoj ya' Nabet yinh sat sunil anma. ¹⁰ Lawitu' kat hetz'onhb'anpaxayoj kawanh heb' naj winaj kaw tx'oj sk'atanh ya' Nabet tu', yunhe schilb'an heb' naj ta xtz'akti'nhe ya' Komam Yahveh b'oj ya' rey. Lawitu' kat heyinojiltij ya', kat hek'ojnojkanoj kamoj ya'», xhihayoj ix yinh te' hum tu'.

¹¹ Sunil heb' ya' icham winaj b'oj heb' ya' ijb'alom ay yul konhob' tu' xyijyen yuni tzet xtz'ib'nhehayoj ix Jezabel tu' sat te' hum tu'. ¹² Xpujb'ank'oj heb' ya' ta yilal ya'lax ayuno, xtz'onhb'anayoj heb' ya' ya' Nabet tu' yinh sat sunil anma. ¹³ X'apni heb' naj kawanh winaj kaw tx'oj tu', x'ay tz'onhnoj heb' naj sk'atanh ya' Nabet tu'; schilb'an heb' naj, ta xtz'akti'nhe ya' Nabet tu' Komam Yahveh b'oj ya' rey. Haktu' xuh yilaxiltij ya' yinhtaj konhob', xk'ojlaxkanoj kamoj ya'. ¹⁴ Lawitu' x'alaxtoj ab'ix tet ix Jezabel tu' ta xax k'ojlaxkamoj ya' Nabet tu'.

¹⁵ Xinhetik'a yab'eloy ix Jezabel ta xax k'ojlaxkamoj ya' Nabot tu', xalni ix tet ya' Acab: «Ikanh hab'ah ti'nanh, xax kam ya' Nabot ah Jezreel; hawet-xa stx'otx' ya' b'ay tz'unb'ilayoj te' uva, tx'otx' mach xsjeh ya' stxonho'toj tawet», xhi ix.

¹⁶ Xinhetik'a yab'en ya' Acab ta xax kamtoj ya' Nabot ah Jezreel tu', xtoh ya' b'ay tx'otx' tx'otx' b'ay tz'unb'ilayoj te' uva tu' yunhe yetnhenkanoy ya' tx'otx'.

¹⁷ Lawitu' xul stzoti' Komam Yahveh tet ya' Elías ah Tisbe, xalni Komam: ¹⁸ «Ahanh wanoj, kat hatoh hawilnoj ya' Acab sreyal Israel; hat ayiktoj ya' reyal b'et Samaria; hat ay ya' xol yuva ya' Nabot ti'nanh, yunhe yelq'aniloj ya' stx'otx' ya'. ¹⁹ As il ya', kat hawalni tet ya': “Hakti' yalni Komam Yahveh: ¿Mach x'aq'lo hak'ul hapotx'nitoj ya' Nabot, xhto hawelq'apaxiloj stx'otx' ya' hawalni? Ha'tik'a b'ay xleq'kanh metx tx'i' schik'il ya' Nabot, hat-tik'a sleq'a'paxkanh metx hawet”», xhitij Komam tawet, xhi ya' Elías tu'. ²⁰ Xalni ya' Acab tu' tet ya' Elías:

—¿Xin ilchapax yuh wenemigo han!, xhi ya'.

Xalni ya' Elías tu':

—Ho', xach ilcha wuh han, haxkam stx'ojalnhetik'a chawuh yul sat Komam Yahveh. ²¹ Yuxin chalpax Komam Yahveh tawet ti'nanh: “Xhwaha'tij sya'tajil hawib'anh han, kat hintanhtzenojkaniloj sunil hawik'al han; chin tanhtze'kaniloj sunil heb' naj winaj hawik'alto ay b'et Israel ti' han; chin tanhtze'iloj heb' naj chejab'lom txonhb'iltoj han b'oj heb' naj mach txonhb'ilojtoj. ²² Lahan chach wute'toj b'oj sfamilia ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat han, b'oj pax ya' Baasa sk'ahol ya' Ahías. Xawa' tij lemna

xhwil han, xawa'ni ayk'ayoj konhob' Israel yinh mule”, xhi Komam tawinh. ²³ Chalnipax Komam Yahveh yinh ix Jezabel: “Metx tx'i' xhlonojkantoj snimanil ix Jezabel ti' b'ay speyab'il Jezreel”, xhi Komam. ²⁴ Maktik'a xhkamoj yul konhob' yinh hafamilia, metx tx'i' xhlonojkantoj snimanil; wal mak xhkamoj xol telaj, no' usmij xhlonojtoj snimanil. ²⁵ Yinh kaw yeli, maxhto hunuj mak ch'unikoj hej stx'ojal haka' stx'ojal xuh ya' Acab ti' yul sat Komam Yahveh; ix Jezabel yixal ya', ha' ix x'anikoj yinh sk'ul ya' yuni hej stx'ojal. ²⁶ Niman skistalil tzet xuh ya' Acab tu', yet x'ok ya' shaq'enoj ichamta tiyoxh haka' chute heb' naj amorreo; ha' heb' naj tu' xiloj Komam Yahveh yinh sat heb' ya' israelita.

²⁷ Yet xab'en ya' Acab hunq'ahan tu', x'ok ya' shatz'notoj xil sq'ap, xanikoj ya' xilq'ape kaw stzako yinh, xa'ni ya' ayuno. Aykankoj xil sq'ap ya' stzako tu' yinh yet xhway ya', b'isk'ulal yekanoj ya', xinihayoj sb'ah ya' tet Komam Yahveh. ²⁸ Haktu' xuh yulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya' Elías ah Tisbe hunekxa, xalni Komam: ²⁹ «¿Xax hawila tzet xuh yinihayoj sb'ah ya' Acab ti' wet han? Yuh xiyoj sb'ah ya' wet han, mach xhwaha'tij sya'tajil yib'anh ya' han yulb'al ayk'oj ya', yib'anhxa sk'ahol ya' xhwaha'tij b'oj sunil sfamilia han, xhi Komam tet ya' Elías.

**Xaltij Komam Yahveh tet
ya' Micaías tzet xhtanhoj ya' Acab**

(2 Cr. 18.1-34)

22 ¹ Oxeb' hab'il mach ninoj howal x'ok xol heb' naj sirio b'oj heb' ya' israelita. ² Yinhxa syox

hab'il tu' xb'eyk'oj ya' Josafat sreyal Judá yila' ya' sreyal Israel. ³Xalni ya' sreyal Israel tu' tet heb' naj schejab'lom:

—¿Tox mach heyohtajoj ta jet yeh konhob' Ramot yet Galaad xin? Lawitu' mach ninoj xhkosaya tzet chuh jiniloj tet ya' sreyal Siria, xhi ya'.

⁴Xq'amb'en ya' tet ya' Josafat:

—¿Tzimi ta chawochetoj kolwal winh yinh wanikoj howal yinh konhob' Ramot yet Galaad han?, xhi ya'.

—Xta'wi ya' Josafat tu':

—K'ultik'a, ayinkoj hawetb'ihoj han. Chach hinkolo' b'oj sunil hinsoldado han, xhwihatoj sunil hej hincarro yet howal han; chex kokolo' b'oj hesoldado han, xhi ya'.

⁵Xto kam yalni ya' Josafat tu':

—Chin q'an tawet han ta b'ab'el xhkoq'amb'e tet Komam Yahveh tzet yalni Komam, xhi ya'.

⁶Haktu' xuh syamb'ankoj ya' sreyal Israel tu' heb' ya' profeta; aymi kanheb'oj ciento heb' ya' xyamikoj, xq'amb'en ya' tet heb' ya':

—¿Tom yetwanoj ay hintoh wanojkoj howal yinh Ramot yet Galaad han, mato machoj?, xhi ya'.

—Asi' mamin rey, haxkam chaha'koj Komam Yahveh konhob' tu' yul haq'ab', xhi heb' ya' tet ya'.

⁷Xq'amb'enpax ya' Josafat:

—¿Taxka ayto hunujxa sprofeta Komam Yahveh b'ay chuh koq'amb'enpax hune' tu' b'et ti'?, xhi ya'.

⁸Xta'wi ya' sreyal Israel tu', xalni ya': Ayto hune'xa ya' b'ay chuh koq'amb'eni, ya' Micaías sk'ahol ya' Imla. Yaja' mach xhwoche ya' han, haxkam stx'ojalnhetik'a chal ya' wet yinh sb'ih Komam

Yahveh han, maxhto hunekoj chal ya' sk'ulal wet han, xhi ya'.

—Mach yetoj ayah ta haktu' hatzoteli to rey hach, xhi ya' Josafat tu'.

⁹Haktu' xuh schejnitoj ya' sreyal Israel tu' hune' ya' smunlawom yawtenojtij ya' Micaías sk'ahol ya' Imla tu' yinh ha'mataj.

¹⁰Hat tz'onhanayoj ya' Josafat sreyal Judá tu' b'oj ya' sreyal Israel tu' b'ay sxanhxiltij sat ixim trigo, hune' aykoj skawilal b'ay sti' spultahil Samaria, tz'onhanayoj heb' ya' skawanhil yul stz'onhob'al, aykoj xil sq'ap heb' ya' yet reyal yinh, stzotelkanoj heb' ya' profeta tu' yinh sat heb' ya'. ¹¹Xwatz'ehayoj ya' Sedequías sk'ahol ya' Quenaana hunq'ahan haka' yuk'a' no' toro yinh ch'en hierro, xalni ya' yinh kaw ip:

«Hakti' yalni Komam Yahveh: Ha' hunq'ahan yechel yuk'a' no' winaj kaneluh ti' chachuku'koj yinh heb' naj sirio, masantotik'a chatanhtze'kaniloj heb' naj», xhi ya'.

¹²Lahan-nhetik'a yalnikanoj sunil heb' ya' profeta tu', chalni heb' ya': «Ahanhtoj b'et konhob' Ramot yet Galaad, chach i'wahoj, haxkam ha' Komam Yahveh ch'anojkoj konhob' tu' yul haq'ab'», xhi heb' ya'.

¹³Wal ya' xb'ey awtenojtij ya' Micaías xin, hakti' xute ya' yalni:

—Lahan-nhetik'a tzet chalkanoj sunil heb' ya' profeta ti', k'ulnhetik'a tzet chal heb' ya' yinh ya' rey; oxhimi hakti' chawute'pax hawalnoj kat hawalnoj ta ch'i'wahoj ya' rey, xhi ya' tu'.

¹⁴Xta'wi ya' Micaías tu', xalni ya':

—¡Chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta hanhk'anhe tzet chala' Komam wet han, hanhk'anhe xhwala' han!, xhi ya'.

¹⁵ Yet x'apni ya' sk'atanh ya' rey tu', xq'amb'en ya' rey tet ya':

—Micaías, ¿tom yetwanoj ay kotoh janojkoj howal yinh konhob' Ramot yet Galaad han, mato machoj?, xhi ya'.

Xta'wi ya' Micaías tu':

—Asi', chach i'wahoj, haxkam chaha'koj Komam Yahveh konhob' tu' yul haq'ab', xhi ya'.

¹⁶ Xalni ya' rey tu':

—Hayeltam el xax hinq'an tawet han, ta chawaliloj syelal wet yinh sb'ih Komam Yahveh han, xhi ya'.

¹⁷ Haktu' xuh yalni ya' Micaías tu':

—Haka' no' kaneluh mach mak xhtanheni, haktu' xuh wilni Israel ti' han, tixhankantoj sunil anma tu' xol hej telaj. Haktu' xuh yalni Komam Yahveh: “Paxojab'toj sunil anma ti' yatut, matzet chako' yinh sk'ul, haxkam xax potx'laxtoj yahaw”, xhi Komam, xhi ya' Micaías tu'.

¹⁸ Xalni ya' sreyal Israel tu' tet ya' Josafat:

—Xaxtik'a wal tawet han. Stx'ojalnhetik'a tzet chal ya' wet yinh sb'ih Komam han, maxhtotik'a hunekoj chal ya' sk'ulal wet han, xhi ya'.

¹⁹ Xto kam yalni ya' Micaías tu':

—Ab'e tzet chal Komam Yahveh: “Xwil Komam Yahveh han, tz'onhanayoj Komam yul stz'onhob'al, hoyankoj sunil heb' ya' ángel ay satkanh sk'atanh Komam, aykoj heb' ya' yinh swatx' q'ab' Komam b'oj yinh smek q'ab' Komam. ²⁰ Xalni Komam Yahveh: ¿Maktaxka chuh yanikoj yinh sk'ul ya' Acab ta

xhtoh ya' yaha'koj howal yinh Ramot yet Galaad, kat spotx'laxkantoj ya' b'et tu'?", xhi Komam; yaja' nanan-nhe yalni hunun heb' ya' ángel tu'. ²¹ Haktu' xuh sb'ab'inatoj hune' espíritu yinh sat Komam, xalni tet Komam: "Hayin xhwaha'koj yinh sk'ul ya' stoj han", xhi tet Komam. Xq'amb'en Komam Yahveh tu': ¿Tzet chuh hawanojkoj yinh sk'ul ya' hawalni?, xhi Komam. ²² Xta'wi hune' espíritu tu': "Leq'ti'al xhwala' tet sunil heb' ya' profeta han, kat stzoteloj heb' ya' tet ya'", xhi. Haktu' xuh yalnikanh Komam: "Haktu' chuh hawanojkoj yinh sk'ul ya' xin; asi", xhi Komam. ²³ Yuxin hawohtajxa ti'nanh, ta ha' hune' espíritu tu' xalni leq'ti'al tet sunil heb' ya' haprofeta, haxkam xax yal Komam Yahveh tzet chach tanhoj, xhi ya' Micaías tu' tet ya' rey.

²⁴ Haktu' xuh shitzkoj ya' Sedequías sk'ahol ya' Quenaana sk'atanh ya' Micaías tu', xa'ni tz'itlahoj ya' yinh sat ya', xalni ya' tet ya':

—¿Tzet yuh chawala ta matxakoj Yespíritu Komam Yahveh winh han, kat hawalni ta tawinhxa stzotel Komam?, xhi ya'.

²⁵ Xta'wi ya' Micaías tu':

—Chawohtajnhe'iloj yet ch'apnoj stz'ayikal b'ay nananxanhe nhahil b'ay chaweb'a'toj hab'ah, xhi ya'.

²⁶ Haktu' xuh yalni ya' sreyal Israel tu':

—Tzab'wejayoj ya' Micaías ti', kat heyinitoj ya' yinh sat ya' Amón aykoj yahawoj konhob', kat heyinipaxtoj ya' yinh sat ya' Joás hink'ahol han.

²⁷ Cheyala' tet heb' ya' ta hayin kaw xhwal teyet han, ta chaktoj heb' ya', ya' Micaías ti' yul preso; ninojnhe pan b'oj ninoy ha' ha' chaha' heb' ya' yuk'u'

ya' masantotik'a chin meltzohoj yinh tzalalal han, xhi ya' rey tu'.

²⁸Xta'wi ya' Micaías, xalni ya':

—Ta k'ulnhe chuh hameltzohoj, mataj Komam Yahveh xtzotel yinh hinti' chaltu' han, xhi ya'.

Xto kam yalni ya': «Ab'ewej hehunil tzet lanhan walni ti' han», xhi ya'.

²⁹Haktu' xuh stoh ya' sreyal Israel b'oj ya' Josafat sreyal Judá tu' yanojkoj howal yinh konhob' Ramot yet Galaad. ³⁰Xalni ya' sreyal Israel tu' tet ya' Josafat: «Chin hela'iloj xil hinq'ap han, yunhe mach mak chin txumnuj han, kat wokojtoj xol howal tu' han; wal hach, akój xil haq'ap yet reyal ti' tawinh», xhi ya'.

Haktu' xuh shelniloj ya' sreyal Israel tu' xil sq'ap, x'oktoj ya' xol howal tu'.

³¹Wal ya' sreyal Siria xin, xa' ya' schejb'anil
³²heb' naj aykoj yahawoj yinh heb' naj soldado ch'inik'oj hej scarro yet howal, ta yinh-nhe ya' rey chaha'koj heb' naj howal, mach hunujxa mak b'ay chaha'koj heb' naj howal.

³²Yet xilni heb' naj aykoj yahawoj heb' naj soldado ch'inik'oj hej carro yet howal tu' ya' Josafat, x'ok surnuj heb' naj yinh ya', xalni heb' naj: «Ay ya' sreyal Israel la», xhi heb' naj. Yaja' x'ah yaw ya' Josafat tu'. ³³Yet xilni heb' naj aykoj yahawoj yinh heb' naj soldado ch'inik'oj hej carro yet howal, ta mataj ya' sreyal Israel hune' tu', matxa x'ok surnuj heb' naj yinh ya'. ³⁴Yaja' ay hune' naj soldado tanhetik'a xulwatoj yinh sflecha, k'uxan xij ya' sreyal Israel tu' yuh naj xol heb' naj soldado israelita. Hat x'ektoj sb'aq' sflecha naj tu' yul sholanil hej tzetet aykoj

yinh ya' rey tu' yuh spahni flecha; haktu' xuh yalni ya' tet naj ch'inik'oj scarro yet howal: «Xax wij yuh flecha han, meltzohojonhto, ihiniltoj xol howal ti' han», xhi ya'.

³⁵ Kaw ay yip xuh yok-kanoj howal yet hune' tz'ayikal tu', yuxin toxanhe q'eb'ilkanojkanh ya' rey tu' yul scarro yet aykoj howal b'oj heb' naj sirio. Yinh sk'ejb'alil xkamayoj ya' rey tu', xanhe hamankanayoj schik'il ya' yich scarro tu'. ³⁶ Yet stohxakanoj tz'ayik, ha' tu' x'al-lax tet heb' naj soldado: «¡Paxanhwejtoj hehunil yul hekonhob', paxanhwejtoj hehunil sat hetx'otx'al! ³⁷ ¡Lanhanto skamayoj ya' rey!», xhi tet heb' naj.

Haktu' xuh yilaxtoj ya' rey tu' b'et Samaria, xmujlaxaytoj ya' b'et tu'. ³⁸ Yul hune' b'ay ch'etxi ha' ha' b'et Samaria, hat stx'ahlax scarro ya' rey tu', metx tx'i' xhleq'nikanojkanh schik'il ya' haka' xute Komam Yahveh yalni. Hat ch'axhnipax heb' ix tx'oj yeh swi' b'et tu'.

³⁹ Wal sunil yaq'b'ilxa hej tzetet xuh ya' Acab tu', hej tzetet xwatx'e ya', spalacio ya' nab'a' marfil b'oj sunil hej konhob' xakanh ya', hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Israel. ⁴⁰ Yet xkam ya' Acab tu', hat xmujlaxaytoj ya' sk'atanh yichmam. Haxa ya' Ocozías sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyal shelb'aloj.

X'ok ya' Josafat sreyaloj Judá*(2 Cr. 20.31-37)*

⁴¹ Yet skanheb'xa hab'il yektoj ya' Acab sreyaloj Israel, ha' tu' x'oktoj ya' Josafat sk'ahol ya' Asa sreyaloj Judá. ⁴² 35 hab'il ya' Josafat tu' yet x'oktoj ya' reyal, 25 hab'il x'ek' ya' reyal b'et Jerusalén; yunin ya' Azuba yeh ya', ya' skutz'in ya' Silhi.

⁴³ Ha'tik'a tzet xuh ya' Asa smam ya', ha'tik'a xupax ya', sk'ulalnhetik'a tzet xuh ya'; k'ul xuh yehik'oj ya' yul sat Komam Yahveh. Yaja' mach x'etalaxtoj sunil b'ay xhaq'elax hej komon dios, xto kam yakoj anma xahanb'al b'et tu', xto snhuspax incienso.

⁴⁴ Xapaxkoj ya' Josafat tu' aq'ank'ulal xol b'oj ya' sreyal Israel. ⁴⁵ Wal yaq'b'ilxa tzetet xuh ya' Josafat tu', b'aytaj xakoj ya' howal, hej nimejtaj tzetet xuh ya', hat xtz'ib'nhelaxkanayoj yul te' hum b'ay ayayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'inal heb' ya' sreyal Judá.

⁴⁶ Xto kam stzumb'ehiltij ya' heb' ix tx'oj yeh swi' b'oj heb' naj tx'oj yeh swi' ayiktoj b'ay ch'alaxkoj xahanb'al tet hej komon dios; ha' ichamta anma ti' xto kankanoj yet x'ek'le ya' Asa smam ya' Josafat tu' reyal. ⁴⁷ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', mach mak ayiktoj sreyaloj Edom, hanhk'anhe hune' ya' ayiktoj shelb'aloj ya' rey, ha' ya' aykoj yahawoj konhob' tu'.

⁴⁸ Xwatx'epax ya' Josafat tu' sbarco haka' te' barco yet Tarsis, yunhe stoh te' yinojtij ch'en oro b'et Ofir, yaja' maxhtik'a b'ay xb'eyk'oj te', haxkam x'etaxtoj te' b'et Ezión-geber. ⁴⁹ Yet hunek, xq'an ya' Ocozías sk'ahol ya' Acab tet ya' Josafat, ta xhtoh heb' naj schejab'lom ya' yinh heb' naj yet ya' Josafat tu' yul te' barco, yaja' mach xsjeh ya' Josafat tu'.

⁵⁰ Yet xkam ya' Josafat tu', hat xmujlaxaytoj ya' sk'atanh yichmam yul Skonhob' ya' David, haxa ya' Joram sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyál shelb'aloj.

X'ok ya' Ocozías sreyaloj Israel

⁵¹ 17 hab'ilxa yoktoj ya' Josafat sreyaloj Judá, yet x'oktoj ya' Ocozías sk'ahol ya' Acab sreyaloj Israel b'et Samaria; kab' hab'ilal x'ek' ya' sreyaloj Israel tu'. ⁵² Mach k'uluj tzet xuh yehik'oj ya' Ocozías tu' yul sat Komam Yahveh, ha'tik'a tzet xuh smam ya', ha'tik'a xupax ya'; xuh ya' hej stx'ojal tzet xuh smi', hej stx'ojal tzet xuh ya' Jeroboam sk'ahol ya' Nabat, yet xa'ni ya' ayk'ayoj heb' ya' israelita yinh mule. ⁵³ Xa' q'ana' sb'ah ya' Ocozías tu' tet ich dios Baal, xshaq'en ya' hune' dios tu'; xuh ya' haka'tik'a tzet xuh smam, haktu' xuh yinitij ya' showal Komam Yahveh sDiosal Israel.